

1273

Վ. Ի. ԼԵՆԻՆ
Ի ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅՈՒՆ
ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ
ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ

Ժողովածո

3423

1-11

ԳՐԱԴԱՐԱՆԻ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԻՄՆԱԲԱԶՄՈՒԹՅՈՒՆ
ԵՐԵՎԱՆ • 1940

11-1
3x8

11-1
1x8

25 MAY 2005

ՊՐՈԼԵՏԱՐՆԵՐ ԲՈՂՈՐ ՅԵՐԿՐՆԵՐԻ, ՄԻԱՅՆՔ

14 NOV 2005

3K93
Ի-11

պ. Վ. Ի. ԼԵՆԻՆ

Ի ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅՈՒՆ,
ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ
ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ

ԺՈՂՈՎԱԾՈՒ

11 SEP 2013

1243

В. И. ЛЕНИН

В ЗАЩИТУ СОЦИАЛИСТИЧЕСКОГО
ОТЕЧЕСТВА

Государственное издательство политической литературы
Ереван • 1940

ՀՐԱՏԱՐԱԿԶՈՒԹՅԱՆ ԿՈՂՄԻՑ

Ներկա ժողովածուի մեջ մտցված են միջանի հողաված-
ներ, ճառեր, բանավորներին ու կարմիր-բանակայիններին
ուղղված դիմումներ, վորոնք նվիրված են խորհրդային
յերկիրն իմպերիալիստական տերությունների հարձակումից
պաշտպանելուն, 1918—1920 թ. թ. ինտերվենցիայի և ներ-
քին հակահեղափոխության ջախջախումը կազմակերպելուն:

Վ. Ի. Լենինի բոլոր յերկերը ժողովածուի մեջ դառա-
վորված են ժամանակագրական կարգով:

ԸՆԿԵՐ-ԲԱՆՎՈՐՆԵՐ. ԳՆԱՆՔ ՎԵՐՁԻՆ.
ՎՃՌԱԿԱՆ ՄԱՐՏԻ

Խորհրդային հանրապետութիւնը շրջապատւած է Թըշ-
նամիներով: Բայց նա թե՛ արտաքին և թե՛ ներքին թշնա-
միներին կհաղթի: Բանվորական մասսայի մեջ նկատելի յե-
տրդեն հաղթութիւնն անհաւոյն վերելք: Նկատելի յե ար-
դեն, թե ինչպէս հաճախակի յեն դարձել հեղափոխական
հրդեհի կայծերն ու բռնկումներն Արեւմտյան Յեմքոյսում,
վրոնք մեզ համատ են ներշնչում, վոր միջադրային բանվո-
րական հեղափոխութեան հաղթանակը հեռու չե:

Ռուսաստանի խորհրդային սոցիալիստական հանրապե-
տութեան արտաքին թշնամին՝ տվյալ մոմէնտում անդր-
Փրանսական և յայտնա-ամերիկյան իմպերիալիզմն է: Այդ
թշնամին Ռուսաստանի վրա յե արշավում այժմ, նա հա-
փրչտակում է մեր հողերը, նա խլել է Արխանգելսկը և
Վլադիվոստոկից առաջ է շարժվել (յեթե հաւատարու լինենք
Փրանսական թերթերին) մինչև Նիկոլայ-Ուստուրիյսկին:
Այդ թշնամին կաշառել է չեխո-սլովակյան կորպուսի գեներ-
ալներին և սպաներին: Այդ թշնամին խաղաղ Ռուսաստա-
նի վրա յե արշավում նույնպէս դադանաբար ու կողոպտ-
չաբար, ինչպէս արշավում եյին գերմանացիները փետրվա-
րին, այն տարբերութեամբ միայն, վոր անգլո-յայտնացի-
ներին հարկավոր է վոչ միայն ուսական հողը խլել ու
հափշտակել, այլև Խորհրդային իշխանութիւնը տապալել՝
«ճակատը վերականգնելու», այսինքն՝ Ռուսաստանն Ան-
գլիայի և Գերմանիայի միջև յեղած իմպերիալիստական
(ամենի սրբոյ ասած՝ ամադակային) պատերազմի մեջ նո-
րից ներգրավելու համար:

Անգլո-յայտնական կապիտալիստները ցանկանում են
վերականգնել կալվածատերերի և կապիտալիստների իշխա-

նությունը Ռուսաստանում, վորպեսզի պատերազմում կողոպտած ավարը միասին բաժանեն, վորպեսզի ռուսական բանվորներին և գյուղացիներին ստրկացնեն անգլո-ֆրանսական կապիտալին, վորպեսզի նրանցից բազմամիլիարդ փոխառությունների տոկոսներ պոկեն, վորպեսզի հանգընեն սոցիալիստական հեղափոխության հրդեհը, վորն սկսեցին և մեզ մոտ և զնալով ավելի յե սպառնում տարածվելու ամբողջ աշխարհով մեկ:

Անգլո-յապոնական իմպերիալիզմի գաղանները ուժը չի պատի գրավելու և հպատակեցնելու Ռուսաստանը: Այդպիսի ուժ չունի նույնիսկ մեզ հարևան Գերմանիան, ինչպես վոր սաղացուցեց Ուկրաինայի նկատմամբ կատարած նրա «փորձը»: Անգլո-յապոնիացիները հույս ունեյին մեզ հանկարծակիի բերել: Այդ նրանց չհաջողվեց: Պիտերի բանվորները, նրանց հետո Մոսկվայինը, իսկ Մոսկվայից հետո նաև ամբողջ արդյունաբերական կենտրոնական մարզի բանվորներն ավելի ու ավելի համերաշխ, ավելի ու ավելի հաստատակամ, ավելի ու ավելի մեծ մասսաներով, ավելի ու ավելի անձնավերաբար են վոտքի յեղնում: Այդ և մեր հաղթանակի յերաշխիքը:

Անգլո-յապոնական կապիտալիստական զիջատիչները, խաղաղ Ռուսաստանի վրա արշավանքի զնալով, հույս են դնում նույնպես խորհրդային իշխանության ներքին թշնամու հետ իրենց ունեցած դաշինքի վրա: Մենք լավ գիտենք, թե ով և այդ ներքին թշնամին: Դրանք են՝ կապիտալիստները, կալվածատերերը, կուլակները, նրանց ճուտերը, վորոնք ատում են բանվորների և աշխատավոր գյուղացիներին իշխանությունը, այն գյուղացիներին, վորոնք իրենց համագյուղացիներին արյունը չեն խմում:

Կուլակային ապստամբությունները ալիք և տարածվում Ռուսաստանով մեկ: Կուլակը կատաղորեն ատում և խորհրդային իշխանությունը և պատրաստ է խեղդամահ անելու, կոտորելու հարյուր-հազարավոր բանվորներ: Յեթե կուլակներին հաջողվեր հաղթել, մենք չառ լավ գիտենք, վոր նրանք անխնա կկոտորեյին հարյուր-հազարավոր բանվորներ, դաշինք կնքելով կալվածատերերի և կապիտալիստների հետ, վերականգնելով բանվորների համար տաժանակիր

աշխատանքը, վերացնելով 8-ժամյա աշխատանքային ուրը, Փաբրիկաներն ու գործարանները նորից զենելով կապիտալիստների լծի տակ:

Այդպես և յեղել յեվրոպական նախկին բոլոր հեղափոխությունների ժամանակ, յերբ բանվորների թուլության հետևանքով՝ կուլակներին հաջողվել է յերկիրը կրկին հետ դարձնել հանրապետությունից դեպի միապետությունը, աշխատավորների իշխանությունից՝ կրկին դեպի շահագործողների, հարուստների, ճրիակերների ամենակալությունը: Այդպես և յեղել մեր աչքի առաջ Լատվիայում, Ֆինլանդիայում, Ուկրաինայում, Վրաստանում: Ամենուրեք ադահ, հզիսացած, գաղանաբար կուլակությունը միացել է կալվածատերերի և կապիտալիստների հետ՝ ընդդեմ բանվորների և ընդհանրապես ընդդեմ չքավորության: Ամեն տեղ կուլակությունը չլաված արյունուշտությամբ հաշիվ է տեսել յանվոր դասակարգի հետ: Ամեն տեղ նա դաշինք է կնքել յտարբեր կրքա կապիտալիստների հետ՝ ընդդեմ յերկրի բանվորների: Այդպես են վարվել և վարվում են կադետները, աջ եսերները, մենչևիկները. բավական է միայն հիշել նրանց սխրագործությունները «Չեխո-Սլովակիայում»: Ծայրահեղ հիմարության ու անհաստատակամության չորհրդով՝ այդպես են վարվում նաև ձախ եսերները, վորոնք Մոսկվայի իրենց ապստամբությամբ ողնությունցուցց տվին սպիտակ-գլխադրականներին Յարոսլավում, չեխո-սլովակներին և սպիտակներին՝ Կադանում. դուր չե, վոր այդ ձախ եսերներն արժանացել են Կերենսկու և նրա բարեկամների՝ Փրանսական իմպերիալիստների դովասանքին:

Վո՛չ մի կասկած չի կարող լինել: Կուլակները խորհրդային իշխանության կատաղի թշնամին են: Կամ կուլակներն անչափ շատ բանվորներ են կոտորելու, կամ բանվորներն անխնա ճնշելու յեն ժողովրդի կուլակային, կողոպտիչ փոքրամասնության ապստամբությունը՝ ընդդեմ աշխատավորների իշխանության: Այստեղ միջին դրություն լինել չի կարող: Հաշտությունը լինելու բան չի. կուլակին կարելի է և հեշտությամբ կարելի յե հաշտեցնել կալվածատիրոջ,

սոցիալիզմն անսահմանորեն ալիելի ձեռնառու չէ, քան ցարերի, կալվածատերերի, կապիտալիստների իշխանությունը:

Բանվորական իշխանությունը յերբեք չի նեղել և չի նեղի միջակ դյուզացուն: Իսկ ցարերի, կալվածատերերի, կապիտալիստների, կուլակների իշխանությունը միշտ ել մոչ միայն նեղել է միջակ դյուզացուն, այլ ուղղակի խեղդել, կողտալուել, քայքայել է նրան բոլոր յերկրներում, առանց բացառութեան ամեն տեղ, — այդ թվում նաև Ռուսաստանում:

Ամենատերա դաշինք և լիակատար միաձուլում դյուզական չքավորութեան հետ. դիշոդություններ և համաձայնություն միջակ դյուզացուն հետ. անխնա ճնշել կուլակներին, այդ արյունարբոններին, վամպիրներին, ժողովրդի կողոպտիչներին, սովի շնորհիվ հարստացող սպեկուլանտներին — ահա թե մորն է գիտակից բանվորի ծրագիրը: Ահա բանվոր դասակարգի քաղաքականությունը:

Գրված է 1918 թվի ոգոստոսի առաջին կեսին: Առաջին անգամ տպագրվել է 1925 թվականին:

ՃԱՌ՝ ԱՐՏԱՍԱՆԱԾ ԲՈՒՏԻՐԿԻԻ ՌԱՅՈՆԻ ՄԻՏԻՆԳՈՒՄ

1918 թ. ոգոստոսի 2-ին

ԼՐԱԳՐԱԿԱՆ ՀԱՄԱՌՈՏ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ

Ընկերներ: Այսօր Մոսկվայի դանադան ծայրամասերում բննարկվում է սոցիալիստական Ռուսաստանի վիճակը:

Մորհրդային Ռուսաստանի թշնամիները մեզ չըջապատում են յերկաթե սեղմ ողակով: Ռուսական սոցիալական հեղափոխութեան բարձր ծածանվող դրոշը հանդիստ չի տալիս միջադպարին իմպերիալիստներին, և նրանք պատերազմի յեն դուրս չեկել Մորհրդային իշխանութեան, բանվորների ու դյուզացիների իշխանութեան դեմ:

Դուք հիշում եք, ընկերներ, թե ինչպես հեղափոխու-

թյան սկզբում Փրանսացիներն ու անգլիացիներն անդադար կրկնում էին, վոր իրենք ազատ Ռուսաստանի «դաշնակիցներն» են: Յեվ ահա այժմ յերևաց դրանց «դաշնակից» լինելը: Ստի ու խաբեբայութեան միջոցով նրանք դարվել են Մուրմանը, ապա վերցրել են Ֆեմը և սկսել են զնդակահարել մեր ընկերներին, խորհրդային աշխատողներին:

Հանձինս չեխո-սլովակների նրանք դառել են դործունյա ոգնականներ: Դրանց մեր դեմ մղել է անդլո-Փրանսական վոսկին: Նրանց հետ միասին անդլո-Փրանսական վոսկուց չափում են մեր «հայրենիքի փրկիչները» — Դուտովը, Ալեքսեյովը և այլն:

Մորհրդային իշխանութեանն ասել է՝ մենք չենք ուղում պատերազմել մո'չ դերմանացիների դեմ, մո'չ էլ անգլիացիների ու Փրանսացիների դեմ. մենք չենք ուղում կոտորել մեզ պես բանվորներին ու դյուզացիներին: Մեզ համար նրանք թշնամիներ չեն: Մեր թշնամին ուրիշն է — միջադպարին բուրժուազիան: Յեվ մեր լոգուններն արձագանդ են դառնում բոլոր յերկրներում: Գերմանիայում աքղեն սկսվել է պարտալողական շարժումը, Իտալիայում և Ալխստրիայում տեղի յեն ունենում մասսայական դործադուլներ, Ամերիկայում տեղի յեն ունենում սոցիալիստների մասսայական ձերբակալություններ: Յեվ զգալով իրենց կործանումը, կապիտալիստներն ու կալվածատերերը դործադրում են վերջին ճիգերը՝ հեղափոխական շարժումը խեղդելու համար: Ռուս կապիտալիստները ձեռք են մեկնում անդլո-Փրանսական կապիտալիստներին ու կալվածատերերին:

Այժմ յերկու ճակատ կա՝ մի կողմից բանվորներն ու դյուզացիներն են, իսկ մյուս կողմից՝ կապիտալիստները: Հասնում է վերջին և վճռական մարտը:

71 թվականին բուրժուազիան տապալել քաղաքի բանվորների իշխանությունը: Բայց այն ժամանակ գիտակից բանվորներ քիչ կային, հեղափոխական մարտիկները քիչ էին: Այժմ արդեն բուրժուազիային չի հաջողվի հաղթանակել: Բանվորներն իրենց ձեռքում ամուր պահում են Փարիզիկներն ու դործարանները. դյուզացիությունը հողը չի առ կալվածատերերին: Յեվ այդ նվաճումները պաշտպանելու համար մենք ևս պատերազմ ենք հայտարարում բոլոր

մարտգործներին ու սպեկուլանտներին: Քնդանութիւնի ու գնդացիութեան հետ մեկտեղ նրանք մեզ սով են սպառնում:

Հարուստներին պատերազմ հայտարարելով, մենք առում ենք՝ «խաղաղութիւն խրճիթներին»: Մենք սպեկուլանտներէջ կիսենք բոլոր պաշարները և բանխորակտն չքավորութիւնը բախտի քմահաճույքին չենք մատնի:

«Известия В. Ц. И. К.» № 164 (428),
1918 թ. ոգոստոսի 3:

ՀԱՌ՝ ԱՐՏԱՍՈՒՄԻ ՊՈԼԻՏԵԽՆԻԿԱԿԱՆ ՔԱՆԳԱՐԱՆԻ ՄԻՏԵՆԳՈՒՄ

1918 թ. ոգոստոսի 23-ին

Վո՞րն է մեր ծրագիրը: Սոցիալիզմ նշանակւոյ: Համաշխարհային պատերազմի ներկա մոմենտում այդ պատերազմից չկա ուրիշ յեղք, բայց յեթե սոցիալիզմի հաղթանակը: Բայց չառնենք այդ չեն հասկանում: Մարդկութեան մեծամասնութիւնն այժմ դեմ է արեւմտա սպանդին, բայց նրանք չեն կարողանում ըմբռնել դրա անմիջական կապը կապիտալիստական կարգերի հետ: Այժմյան պատերազմի ոտնաթափները անհնում է նույնիսկ բուրժուական, բայց նա չէ, վոր պետք է պատերազմի վախճանը կապի կապիտալիստական կարգերի վախճանի հետ... Իսկ այդ գլխավոր միտքը բուրժուականներին և մյուս բոլոր յերկրների հեղափոխական սոցիալիստներին միշտ էլ տարբերել է նրանցից, ովքեր ուղում են խաղաղութիւն իջեցնել յերկրի վրա, անխախտ պահելով կապիտալիստական կարգը:

Ինչի՞ համար են մղվում պատերազմները: Մենք գիտենք, վոր պատերազմները մեծ մասը մղվել են դինաստիաների շահերի պատճառով և կոչվել են դինաստիական: Բայց յերբեմն էլ պատերազմները մղվել են ճնշվողների շահերի պատճառով: Սպարտակը պատերազմ սկսեց ստրկացված դասակարգի պաշտպանութեան համար: Հենց այդպիսի պատերազմներ մղվել են դադութային ճնշումների դարաշրջանում, վորոնք այժմ էլ չեն դադարել դոյութիւն ունենալուց, մղվել են ստրկութեան դարաշրջանում և այլն: Այդ

պատերազմներն արդարացի յեն յեղել, այդ պատերազմները չեն կարող դատապարտելի լինել:

Բայց յերբ մենք խոսում ենք ներկայիս յեվրոպական պատերազմի մասին և դատապարտում ենք այն, ապա միայն այն պատճառով, վոր նա մղվում է ճնշողների դասակարգի կողմից:

Ի՞նչ նպատակի յե ծառայում ներկայիս պատերազմը: Եթե հալատանք բոլոր յերկրների դիվանագետներին, ապա Ֆրանսիան և Անգլիան այդ պատերազմը մղում են վորք ազդութիւնները բարբարոսներից, հոն-գերմանացիներից պաշտպանելու նպատակով. Գերմանիան այդ պատերազմը մղում է Գերմանիայի կուլտուրական ժողովրդին սպառնացող չարբարոս կազակների դեմ և հայրենիքը հարձակվող թշնամիներից պաշտպանելու նպատակով:

Բայց մեզ հայտնի յե, վոր այդ պատերազմը նախապատրաստվում էր, հասունանում էր և անխուսափելի յեր: Իսկ նախկին անխուսափելի յեր, ինչպես անխուսափելի յե պատերազմն Ամերիկայի և Յապոնիայի միջև: Վո՞րն է այդ անխուսափելիութիւնը:

Այն, վոր կապիտալիզմը յերկրի հարստութիւնները կենտրոնացրել է առանձին պետութիւնների ձեռքում, յերկիրը բաժանել է միջև վերջին պատառը. հետագա բաժանումը, հետագա հարստացումն արդեն կարող է կատարվել յի հաշիվ ուրիշների, մի պետութեանը՝ յի հաշիվ մյուսի: Այդ հարցը կարող է լուծվել բացառապես ուժի միջոցով, և այդ պատճառով էլ պատերազմը համաշխարհային գիշատիչների միջև անխուսափելի յե դարձել:

Մինչև այժմ ներկա պատերազմի գլուխ կանգնած են յեղել յերկու գլխավոր Ֆիրմա—Անգլիան ու Գերմանիան: Անգլիան հանդիսանում էր ամենաուժեղ գաղութային յերկիրը: Չնայած այն բանին, վոր բուն Անգլիայի բնակչութիւնը 40 միլիոնից ավելի չէ, նրա գաղութների բնակչութիւնը 400 միլիոնից ավելի յե: Վաղուց յի վեր նա, ուժեղ իրավունքով, խլել է ուրիշների գաղութները, խլել է շատ հողեր և սղտվել է նրանց շահագործումից: Բայց վերջին 50 տարիներում նա ամենասուղիք հետ է մնացել Գերմանիայից: Գերմանիայի արդյունաբերութիւնն առաջ է անցել Անգլիա-

յի արդյունաբերութիւնը: Գերմանիայի խոշոր պետական-կապիտալիզմը միացել է բյուրոկրատիզմի հետ, և Գերմանիան ռեկորդ է սահմանել:

Այդ յերկու հսկաների միջև առաջնութեան վեճը չեք կարելի լուծել այլ կերպ, բայց յեթե ուժով:

Յեթե Անգլիան մի ժամանակ, ուժեղի իրավունքով, խլել է Հոլանդիայի, Պորտուգալիայի և այլոց հողերը, — ապա այժմ բեմ է բարձրացել Գերմանիան և հալածարարել թե՛ իմ հերթն ել է հասել՝ ուրիշի հաշիւին հարստանալու:

Ահա այս է հարցի ելութիւնը — ամենաուժեղների միջև աշխարհը բաժանելու համար մղվող պայքարը: Յեւ վորովհետեւ յերկու կողմերն էլ ունեն հարյուր միլիոններով կապիտալներ, ուստի նրանց միջև մղվող պայքարը դարձել է համաշխարհային:

Մենք գիտենք, թե վորքան դադանի հանցադործութիւններ են կատարված այս պատերազմի ընթացքում: Մեր հրապարակած դադանի սրայմանագրերն ապացուցեցին, վոր այն Ֆրանսերը, վորոնցով բացատրվում էր պատերազմ մղելը, մնում էին խոսքեր, և բոլոր պետութիւնները, ինչպէս և Ռուսաստանը, կապված են յեղել փոքր ու թույլ աղքատութիւնների հաշիւին հարստանալու վերաբերյալ կեղտոտ պայմանագրերով: Հետեանքն այն յեղավ, վոր ով ուժեղ էր — ե՛լ ավելի հարստացավ, ով թույլ էր — ճգմվեց:

Պատերազմ սկսելու մեջ չի կարելի մեղադրել առանձին անհատներին. ներկայիս սպանդն ստեղծելու մեջ թաղավորներին ու ցարերին մեղադրելն սխալ է, — այն ստեղծել է կապիտալը: Կապիտալիզմը փակուղի յե ընկել: Այդ փակուղին վոչ այլ ինչ է, բայց յեթե իմպերիալիզմը, վորը ամբողջ աշխարհով մեկ պատերազմ էր թելադրում մրցակցողների միջև:

Մեծագոյն կեղծիքն այն էր, վոր պատերազմը հայտաբարվեց իբր թե փոքր աղքատութիւնների ազատագրման համար: Յերկու գիշատիչներն էլ կանգնած են՝ առաջվան սեռ արյունոտ չափելով իրար, իսկ շուրջը քիչ չեն ճգմված փոքր աղքատութիւնները:

Յեւ մենք ասում ենք՝ իմպերիալիստական սպանդից

չկա այլ յեղ, բայց յեթե քաղաքացիական սրատերազմի միջոցով:

Յերբ մենք 1914 թվականին ասում էինք այդ, մեզ պատասխանում էին, թե դա նման է դեպի տարածութիւն տնցկացրած ուղիղ դծի, բայց մեր վերլուծութիւնը հաստատված է բոլոր հետագա դեպքերի ընթացքով: Ներկա մոմենտում մենք տեսնում ենք, վոր չովինիզմի դեներալներն առանց բանակի յեն մնում: Վերջերս Յրանսիայում, վորն ավելի շատ է տուժել պատերազմից, ավելի շատ զոհայուն վերաբերմունք է ցույց տվել հայրենիքի պաշտպանութեան լողունդին, վորովհետեւ թշնամին կանգնած էր Փարիզի դռներին մոտ, — այդ յերկրում պաշտպանողականները պարտութիւն կրեցին: Ճիշտ է, չովինիզմը խորտակեց Լոնդոնի պէս տատանվող մարդկանց յերեսից, — բայց և այնպէս դա այնքան էլ կարևոր չէ: Մենք գիտենք, վոր հեղափոխութեան առաջին որերին Ռուսաստանում իշխանութիւնն ընկավ այն պարոններին ձեռքը, վորոնք լոկ խոսքեր էին ասում, իսկ զրպաններում պահում էին դարձյալ նույն ցարական պայմանագրերը:

Յեւ յեթե Ռուսաստանում կուսակցութիւնների զարգացումը դեպի ձախ ավելի արագ կատարվեց, ապա դրան ոժանդակեց մինչև հեղափոխութիւնը դոյութիւն ունեցած նզովված ռեժիմը, և 1905 թվականի մեր հեղափոխութիւնը:

Իսկ Յեւրոպայում, վորտեղ տիրապետում է խելացի ու հաշվարար կապիտալիզմը, վորտեղ նա ունի հզոր և բարեկերտ կադմակերպութիւն, այնտեղ աղաքանական մոլուցքից ազատագրվելն ավելի դանդաղ է ընթանում: Բայց այնուամենայնիւ չի կարելի չտեսնել, վոր իմպերիալիստական պատերազմը մահանում է յերկարատե, տանջալից մահով:

Ըստ հաղորդադրութիւնների, վորոնց լիովին կարելի յե վստահել, կզոմալուծումն ընդդրկել է դերմանական բանակը, և նա սկսել է զբաղվել սպեկուլացիայով: Այլ կերպ չի էլ կարող լինել: Այն մոմենտին, յերբ սթափված զինվորն սկսում է հասկանալ, վոր հաշմանդամ դարձնեն ու մահը տեղի յեն ունենում միմիայն բուրժուազիայի չահերի

պատճառով,—կազմալուծումը չի կարող մասսաների մեջ չբնութանցել:

Ֆրանսական բանակը, վորը ղեկացել է բոլորից ավելի յերկար և բոլորից ավելի տոկոսն,—նույնպես ցույց տվեց, վոր զերծ չէ կազմալուծման պրոցեսից: Մալիի դատավարությունը բարձրացրեց քողը նաև Ֆրանսիայում տեղի ունեցող զեպքերի վրայից ու հաղորդեց, վոր հազարավոր զինվորներ հրաժարվել են ճակատ մեկնելուց:

Այդ ամենը—նախազուգահեռն են նույն այն զեպքերի, վորոնք ծավալվեցին նաև Ռուսաստանում: Միայն կուլտուրական յերկրները մեզ կտան ավելի դաժան քաղաքացիական պատերազմի պատկերներ, քան Ռուսաստանը տվեց: Այդ հաստատում է Ֆինլանդիան՝ Յեմթլանդի մյուս բոլոր յերկրներից ամենից ավելի ղեմովրատական այդ յերկիրը, վորտեղ կինն առաջին անգամ ձայնի իրավունք ստացավ,—այդ յերկիրը վայրենաբար և անողաքաբար հաշիվ եր տեսնում կարմիր-բանակայինների հետ, իսկ վերջինները հեշտությամբ անձնատուր չեյին լինում: Այդ պատկերը ցույց է տալիս, թե ինչ դաժան վիճակ է սպասում այդ կուլտուրական յերկրներին:

Դուք ինքներդ տեսնում եք, թե ինչպիսի արսուրդ եր բոլշևիկներին մեղադրելն այն բանում, թե ռուսական բանակի քայքայումը նրանց ձեռքի գործն է:

Մենք հանդիսանում ենք միայն մի ջոկատ, վորը մյուս բանվորական ջոկատներից մի քիչ ավելի առաջ է անցել, և վոր թե այն պատճառով, վոր նա մյուսներից ավելի լավ է, այլ այն պատճառով, վոր մեր բուրժուազիայի հիմար քաղաքականությունը Ռուսաստանի բանվոր դասակարգին հնարավորություն տվեց իր վրայից ավելի արագ թոթափելու բուրժուազիայի լուծը: Այժմ, Ռուսաստանում սոցիալիստական կարգեր հաստատելու համար պայքարելով, մենք պայքարում ենք ամբողջ աշխարհի սոցիալիզմի համար: Այժմ բոլոր յերկրներում, բոլոր բանվորական միտինգներում, բոլոր բանվորական ժողովներում չարունակ բոլշևիկների մասին ին խոսում, ու մեզ ճանաչում են, նրանք դիտեն, վոր մենք ներկայումս անում ենք ամբողջ աշխարհի գործը, աշխատանք ենք կատարում նրանց համար:

Վերացնելով հողի սեփականությունը, նացիոնալիզացիայի յենթարկելով ձեռնարկությունները, բանկերը, վորոնք ներկա մոմենտում նրանով են դբադվում, վոր արդյունաբերությունը կազմակերպեն, մենք տեսնում ենք, վոր ամեն կողմից աղաղակում են, թե բազմաթիվ սխալներ ենք կատարում: Այո՛, բայց բանվորներն իրենք են սոցիալիզմ կերտում, և ինչ սխալներ ել մենք դործենք,—այդ պրակտիկայով մենք սովորում ենք և հեղափոխություն անելու անսխալ արվեստի համար հող ենք պատրաստում:

Ահա՛ թե ինչու մենք այդպիսի կատաղի ատելություն ենք տեսնում: Ահա թե ինչու Ֆրանսական իմպերիալիզմը չի ափսոսում տառնյակ և հարյուրավոր միլիոններ չարտել հակահեղափոխությանն ոժանդակելու համար, վորովհետև այդ հակահեղափոխությունն իր հետ բերում է ռուսական պարտքերի վերադարձումը Ֆրանսիային,—պարտքեր, վորոնք միլիարդներով են արտահայտվում, վորոնցից հրաժարվել են բանվորներն ու դյուղացիները:

Ներկա մոմենտում ամբողջ բուրժուական մամուլը զվարճանում է նրանով, վոր իր սյունակները լցնում է այնպիսի օտերով, թե իբր ժողովրդական Կոմիտաների խորհուրդը մեկնել է Տուրա, և թե տաս ու սրանից առաջ նրան տեսել են Կրոնշտադտում և այլն, թե իբր Մոսկվան դտնվում է անկման նախորդակին, և խորհրդային իշխանությունները փախել են:

Ամբողջ բուրժուազիան, բոլոր նախկին Ռոմանովները, բոլոր կապիտալիստներն ու կալվածատերերը չեխոսլովակների կողմն են, վորովհետև նրանք վերջիններիս ապստամբությունը կապում են խորհրդային իշխանության անկման հնարավորության հետ: Այդ դիտեն դաշնակիցները, և նրանք ձեռնարկում են ամենալուրջ ճակատամարտերից մեկը: Ռուսաստանում նրանց միջուկ եր պակասում, և այդ միջուկը նրանք գտան հանձին չեխոսլովակների: Ուստի և չի կարելի լուրջ չվերաբերվել վերջիններիս ապստամբությանը: Այդ ապստամբությանը հետևեցին մի շարք հակահեղափոխական ապստամբություններ, կուլակային ու սպիտակ-գվարդիական մի շարք ապստամբություններ նշանա-

վոր դարձրին մեր հեղափոխական պատմութեան վերջին եջերը:

Սորհրդային իշխանութեան դեռութիւնը լուրջ է, պետք է այդ բանի հանդեպ աչք փակել: Բայց ձեռք չուրջը նախեցեք, և վստահութիւնը դեպի մեր հաղթանակը չի կարող ձեզ չհամակել:

Գերմանիան մի շարք պարտութիւններ կրեց, և դադարեց չէ, վոր այդ պարտութիւնները գերմանական զինուորների «գալափառութեան» հետեանք են. ֆրանսական զինվորներն ամենավտանգավոր մոմենտին ընկեր Անդրիոյի ձերբակալութեան պատճառով հրաժարվեցին ճակատ դուրս դալուց, և կառավարութիւնն ստիպված եր ընկեր Անդրիոյին ազատել, վորպեսզի զորքերն առաջ շարժի, և այլն և այլն:

Մենք շատ զոհեր ենք տվել: Բրեստի հաշտութիւնը¹ մի ծանր վերք է, մենք սպասում էյինք, վոր Գերմանիայում հեղափոխութիւն կծագի, բայց այդ հեղափոխութիւնն այն ժամանակ դեռ չէր հասունացել: Այդ տեղի յե ունենում այժմ, հեղափոխութիւնն անպայման դալիս է և անխուսափելի յե: Բայց միայն հիմարը կարող է հարցնել, թե Արևմուտքում հեղափոխութիւնը յերբ կսկսվի: Հեղափոխութիւնը չի կարելի հաշվառման յենթարկել, հեղափոխութիւնը չի կարելի կանխագուշակել, նա ինքն իրեն է յերեւման դալիս: Յեվ նա հասունանում է ու պետք է բռնկի: Մի՞թե փետրվարյան հեղափոխութիւնից մի շաբաթ առաջ վորեւ մեկը գիտեր, վոր այդ հեղափոխութիւնը բռնկելու յե: Մի՞թե այն մոմենտին, յերբ խելագար տերտերը² ժողովրդին տանում եր դեպի պալատ, վորեւ մեկը մտածում եր, թե 5 թվականի հեղափոխութիւնը կբռնկի: Բայց հեղափոխութիւնը հասունանում է և անխուսափելիորեն պետք է տեղի ունենա:

Յեվ մենք պետք է Սորհրդային իշխանութիւնը պահպանենք մինչև այդ հեղափոխութեան սկսվելը, մեր սխալները պետք է դառ ծառայեն արևմտյան պրոլետարիատի համար, — միջազգային սոցիալիզմի համար: Վոչ միայն ուսանական, այլ և միջազգային հեղափոխութեան փրկութիւնը չէ խոստովակցան ճակատումն է: Յեվ մենք արդեն տեղե-

կութիւններ ունենք, վոր այն բանակը, վորին գնեքալներն անվերջ գալափառում էյին, այն բանակը, վորն անսահման հողներ է, այդ բանակը մեր ընկերներին, կոմունիստներին, բանվորներին դալուց հետո սկսում է հաղթանակել, սկսում է հեղափոխական խանդավառութիւն հայտարարել համաշխարհային բուրժուազիայի դեմ մղվող պայքարում:

Յեվ մենք հավատում ենք, վոր հաղթութիւնը մերն է և վոր հաղթելով՝ մենք կպաշտպանենք ու կպահպանենք սոցիալիզմը:

Առաջին անգամ տպագրվել է 1926 թ.:

ՃԱՌ՝ ԱՐՏԱՍԱՆԱԾ «ԿԱՐՄԻՐ ՍՊԱՅԻ ՈՐԸ»

1918 թ. նոյեմբերի 24-ին

Վողջունում եմ ձեզ ժողովրդական Կոմիսարների անունից, — ասում է Լենինը: — Յերբ յես մտածում եմ մեր բանակի և կարմիր սպաների խնդիրների մասին, յես հիշում եմ մի դեպք, վորին յես ականատես յեղա մոտ անցյալում, Ֆինլանդական յերկաթուղու մի վազոնում:

Յես նկատեցի, վոր հասարակութիւնը ժպտում է ինչ-վոր բանի, ունկնդրելով մի պառավի, և խնդրեցի թարգմանել ինձ նրա խոսքերը: Ֆիննուհին, համեմատելով հին զինվորներին հեղափոխական զինվորների հետ, ասում եր, վոր առաջինները պաշտպանում էյին բուրժուազիայի և կալվածատերերի շահերը, իսկ յերկրորդները՝ չքավորութեան: «Առաջ չքավորը դաժանորեն պատժվում եր՝ առանց թույլ տվութեան վերցրած ամեն մի կտոր վառելիքայտի համար, իսկ այժմ, յեթե անտառում զինվորի պատահես, — ասում եր պառավը, — նա դեռ քեզ կողնի ցախի կապուկը տանելու»: «Այժմ, ասում եր նա, այլևս չպետք է վախենալ հրացանավոր մարդուց»:

Յես կարծում եմ, — չարունակում է Լենինը, — վոր ալիքի լավ պարզե կարմիր բանակի համար դժվար է պատկերացնել:

Այնուհետև Լենինն ասում է, վոր հին հրամանատարա-

կան կազմը բաղկացած էր առավելապես կապիտալիստների յերես տալիս և փչացած ճուտերից, վորոնք վոչ մի ընդհանուր բան չունեին հասարակ զինվորի հետ: Դրա համար ել այժմ, նոր բանակ կառուցելիս, մենք պետք է հրամանատարները վերցնենք միայն ժողովրդից: Միայն կարմիր սպաները զինվորների մեջ հեղինակութուն կունենան ու կկարողանան մեր բանակի մեջ սոցիալիզմն ամրապնդել: Այդպիսի բանակն անպարտելի կլինի:

«Известия В. Ц. И. К.» № 258 (522),
1918 թ. Եղեմբերի 26:

ԴԻՄՈՒՄ ԿԱՐՄԻՐ ԲԱՆԱԿԻՆ

1

Ընկե՛ր կարմիր-բանակայիններ: Անդլիայի, Ամերիկայի, Ֆրանսիայի կապիտալիստները պատերազմ են վարում Ռուսաստանի դեմ: Նրանք խորհրդային բանվորական ու գյուղացիական հանրապետությունից մերժ են լուծում այն բանի համար, վոր նա կալվածատերերի և կապիտալիստների իշխանությունը տապալել է և դրանով որինակ է տվել աշխարհի բոլոր ժողովուրդներին: Անդլիայի, Ֆրանսիայի և Ամերիկայի կապիտալիստները դրամով և ռազմածրեքներով ոգնում են ռուսական կալվածատերերին, վորոնք Միլերից, Դոնից, Հյուսիսային Կովկասից զորք են բերում խորհրդային իշխանության դեմ, ցարի իշխանությունը, կալվածատերերի իշխանությունը, կապիտալիստների իշխանությունը վերականգնել ցանկանալով: Վո՛չ: Այդ չի լինելու: Կարմիր բանակը համախմբվեց, վորտեղ յեղավ, կալվածատիրական զորքերը և սպիտակ-գլարդիական սպաներին վոնդեց Վոլգայից, հետ դրավեց Ռիդան, հետ դրավեց համարյա ամբողջ Ուկրաինան, մոտենում է Ուբեսային և Ռոստովին: Ելի մի քիչ ջանք, ելի միքանի ամիս թշնամու դեմ մղվող պայքար, և հաղթանակը մերը կլինի: Կարմիր բանակը ուժեղ է այն բանով, վոր զիտակից և համերաշխ կերպով կալի յե զնում գյուղացու հողի համար, բանվոր-

ների և գյուղացիների իշխանության համար, խորհրդային իշխանության համար:

Կարմիր բանակն անպարտելի յե, վորովհետև նա միլիոնավոր աշխատավոր գյուղացիներին միացրել է բանվորների հետ, վորոնք այժմ սովորել են պայքարել, սովորել են ընկերական կարգապահություն, չեն վհատվում, վոք-րիկ պարտություններից հետո կոխվում են, ալիլի ու ալիլի համարձակ են զնում թշնամու մրա, իմանալով, վոր նրա պարտությունը մոտ է:

2

Ընկե՛ր կարմիր-բանակայիններ: Կարմիր բանակի—բանվորների և գյուղացիների դաշինքն ամուր, սերտ, անքակտելի յե: Կուլակները և շատ հարուստ գյուղացիները վոր-ձում են ապստամբություններ սարքել խորհրդային իշխանության դեմ, բայց նրանք չնչին փոքրամասնություն են: Նրանց կարճ ժամանակով և սակավ է հաջողվում գյուղացիներին խաբել: Գյուղացիները դիտեն, վոր միայն բանվորների հետ դաշնակցած նրանք կհաղթեն կալվածատերերը: Յերբեմն գյուղերում իրենց կոմունիստ են անվանում աշխատավոր ժողովրդի վատաբույն թշնամիները, բռնացողները, վորոնք շահախնդրական նպատակներով կալել են իշխանությունը և գործում են խաբեբայությամբ, իրենց թույլ են տալիս անարդարություններ և վիրավորանքներ միջակ գյուղացու նկատմամբ: Բանվորա-գյուղացիական կառավարությունը հաստատվում է պայքարել այդպիսի մարդկանց դեմ և դրանցից մաքրել գյուղը: Միջակ գյուղացին բանվորի, խորհրդային իշխանության վոչ թե թշնամին, այլ բարեկամն է: Գիտակից բանվորները և խեղապետ խորհրդային մարդիկ միջակ գյուղացուն վերաբերվում են իր-րե ընկերոջ: Միջակ գյուղացին ուրիշի աշխատանքը չի կողոպտում, ուրիշի հաշվին հարստություն չի դեղում, ինչպես կուլակները, միջակ գյուղացին ինքն է աշխատում, իր աշխատանքով ապրում: Խորհրդային իշխանությունը կճշնչի կուլակներին, գյուղը կմաքրի նրանցից, ուղեր անարդար են վերաբերվում միջակ գյուղացիներին, ինչպես ել

վոր լինի, կիրառործի բանվորների դաշինքն ամբողջ աշխատավոր դյուղացիության հետ—և՛ ամենաչքավորի և՛ միջակի:

Այս դաշինքն աճում է ամբողջ աշխարհում: Հեղափոխությունը մոտենում է, աճում է ամենուրեք: Այս ուրբա նա հաղթեց Հունդարխայում: Հունդարխայում Խորհրդային իշխանություն—բանվորական կառավարություն է հաստատված: Անխուսափելիորեն ղեպի այգ են դալու բոլոր ժողովուրդները:

Ընկեր՛ր կարմիր—բանակայիններ: Ամուր կացեք, համերաշխ յեղեք: Համարձակ առա՛ջ թշնամու դեմ: Հաղթանակը ձերը կլինի: Կարվածատերերի և կապիտալիստների իշխանությունը, վոր ջարդված է Ռուսաստանում, կհաղթվի ամբողջ աշխարհում:

1919 թ. մարտի 31:

ՆԱՄԱԿ ՊԵՏՐՈՎԻՍԴԻ ԲԱՆՎՈՐՆԵՐԻՆ ԱՐԵՎԵԼՅԱՆ ՃԱԿԱՏԻՆ ՈՐՆԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

ՊԵՏՐՈՎԻՍԴԻ ԸՆԿԵՐ ԲԱՆՎՈՐՆԵՐԻՆ

Ընկերներ՛: Արևելյան ճակատում դրուժյունը չափազանց վատացել է: Այսօր Կոլչակը վերցրել է Վոտկայի գործարանը, կորստի յե մատնվում Բուզուլման. ըստ յերևութին Կոլչակն ելի առաջ կշարժվի:

Վտանգն ահեղ է:

Այսօր մենք ժողովրդական Կամխարների Խորհրդում մի շարք արտակարգ միջոցներ ենք կիրառում Արևելյան ճակատին ոգնելու համար, ուժեղացրած ագիտացիա յենք ծավալում:

Մենք խնդրում ենք Պիտերի բանվորներին ամեն ինչ վստֆի հանել, բոլոր ուժերը մոբիլիզացիա անել Արևելյան ճակատին ոգնելու համար:

Այնտեղ զինվոր—բանվորները մի քիչ իրենք կկերակրվեն և պարեն ուղարկելով կոգնեն իրենց ընտանիքներին: Իսկ վոր գլխավորն է,—այնտեղ վճուժում է հեղափոխության բարսը:

Այնտեղ հաղթելով, մենք պատերազմը վերջացնում

ենք, վորովհետև արտասահմանից սպիտակներից ոգնուքյուն այլևս չի լինի: Հարավում մենք հաղթանակին մոտենք: Հարավից ուժեր վերցնել չի կարելի, մինչև վոր այնտեղ լիովին չհաղթենք:

Այս պատճառով ոգնուքյա՛ն հասե՛ք Արևելյան ճակատին:

Յե՛վ դեպուտատների Խորհուրդը և՛ արհեստակցական միությունները պետք է բոլոր ուժերը լարեն, ամեն ինչ վոտքի հանեն, ամեն կերպ ոգնեն Արևելյան ճակատին:

Յես հավատացած եմ, ընկերներ, վոր Պիտերի բանվորները ամբողջ Ռուսաստանին որինակ ցույց կտան:

Կոմունիստական վողջույնով՝ ԼԵՆԻՆ:

Մոսկվա, 1919 թ. ապրիլի 10:

«Петроградская Правда» № 81,

1919 թ. ապրիլի 12:

ՌԿ(Բ)Կ ԿԿ ԹԵԶԻՍՆԵՐՆ ԱՐԵՎԵԼՅԱՆ ՃԱԿԱՏԻ ԴՐՈՒԹՅԱՆ ԿԱՊԱՀՑՈՒԹՅԱՄԲ

Կոլչակի հաղթանակներն Արևելյան ճակատում Խորհրդային հանրապետության համար չափազանց ահեղ վտանգ են ստեղծում: Անհրաժեշտ է ուժերի ամենաժայրահեղ լարում, վորպեսզի Կոլչակին ջախջախենք:

Այս պատճառով Կենտրոնական Կոմիտեն առաջարկում է բոլոր կուսակցական կազմակերպություններին առաջին հերթին բոլոր ջանքերն ուղղել հետևյալ միջոցները կիրառելու, վոր պետք է իրադրոժեն ինչպես կուսակցության կազմակերպությունները, այնպես ել հատկապես արհեստակցական միությունները՝ բանվոր դասակարգի ամբողջ լայն շերտերին յերկրի պաշտպանության գործին ակտիվ մասնակցության գրավելու համար:

1. Բաղմակողմանի աջակցություն 1919 թ. ապրիլի 11-ին հայտարարված մոբիլիզացիային:

Կուսակցության և արհեստակցական միությունների բոլոր ուժերը պետք է անհապաղ մոբիլիզացիայի յենթարկվեն, վորպեսզի հենց ամենամոտիկ օրերում առանց ամենա-

վերջը հասարակական, ժողովրդասիրական 1919 թ. ապրիլի 10-ին ղեկընտարված մոբիլիզացիային հենց ամենամատչելի որևէ բանով ամենապետական ուղևորությունն ցույց տրվի:

Հարկավոր է միանգամից ձգտել այն բանին, վերջին մոբիլիզացիայի յենթարկվողները տեսնեն արհեստակցական միությունների գործունե մասնակցությունը և զգան բանավոր դասակարգի կողմից իրենց ցույց տրվող աջակցությունը:

Հարկավոր է առանձնապես պարզաբանել ամեն մի և յուրաքանչյուր մոբիլիզացիայի յենթարկվողի, վերջին տեսնող ճակատ ուղարկելը նրա համար կապահովի պարենավորման լավացում, նախ՝ հացառատ հակառակման դատում պինդորեն ռենցած ավելի լավ պարենավորման շնորհիվ, յենթարկող՝ սոված նահանգները բերվող հացն ավելի քիչ քանակությամբ ուտողներին միջև բաշխելու հետևանքով: յենթարկող՝ ճակատամերձ վայրերից դեպի հայրենիք՝ կարմիր-բանակայինների ընտանիքներին պարենի առաքումները յայնորեն կազմակերպելու հետևանքով:

Կենտրոնական կոմիտեն ամեն մի կուսակցական և ամեն մի արհեստակցական կազմակերպությունից պահանջում է շարաթական, թեկուզ ամենահամառոտ, հաշվետվություն, թե նա ինչ է արել մոբիլիզացիային և մոբիլիզացիայի յենթարկվողներին ոգնելու համար:

2. Ճակատամերձ վայրերում, հատկապես Պոլոթյանում, հարկավոր է իրադրվել արհեստակցական միությունների բոլոր անդամների ընդհանուր ղինում, իսկ զենքի պակասի դեպքում՝ նրանց ընդհանուր մոբիլիզացիա կարմիր բանակին ամեն տեսակի ուղևորություն ցույց տալու, շարքից դուրս յենթարկվողներին փոխարինելու համար և այլն:

Այնպիսի քաղաքների օրինակը, ինչպիսին Պոկրովսկին է, վերաբերում արհեստակցական միություններին իրենց վերջին անհապաղ մոբիլիզացիա անել իրենց բոլոր անդամների 50%-ը, պետք է մեկ օրինակ ծառայի: Մայրաքաղաքները և Փարիզ-գործարանային արդյունաբերության խոշորագույն կենտրոնները Պոկրովսկիից չպետք է հետ մնան:

Արհեստակցական միությունները պետք է ամենուրեք, իրենց ուժերով ու միջոցներով, իրենց անդամների ստուգողական ցուցակագրություն կատարեն և բոլորին, ովքեր

անպայման անհրաժեշտ չեն ծննդագրությամբ, ուղարկեն Վոլգայի և Ուրալյան յենթարկ համար պայքարելու:

3. Ամենաուրջ ուշադրություն պետք է դարձվի աղետացիայի ուժեղացման վրա, հատկապես մոբիլիզացիայի յենթարկվողներին, մոբիլիզացիայի յենթարկվածների և կարմիր-բանակայինների մեջ: Աղետացիայի սովորական յեղանակներով, դասախոսություններով, միտինգներով և այլն չսահմանափակվել, աղետացիա ծավալել կարմիր-բանակայինների մեջ բանավորների խմբերի և մենակ բանավորների միջոցով, այդպիսի խմբերի միջև բաշխել շարքային բանավորներին, արհեստակցական միության անդամներին, գործառույթները, կարմիր-բանակային գործառույթները, Փարիզ-կանները: Արհեստակցական միությունները պետք է կազմակերպեն այն բանի ստուգումը, վերջին ամեն մի անդամ մասնակցի աղետացիայի համար տները շրջադայելուն, թերթիկներ ցրելուն և անձնական գրույցներին:

4. Բոլոր տղամարդ-ծառայողներին կանոնադրվի փոխարինել: Սրա համար ինչպես կուսակցական, այնպես էլ արհեստակցական նոր վերացուցակագրություն կատարել:

Հատուկ քարտեր մտցնել արհեստակցական միությունների բոլոր անդամների և բոլոր ծառայողների համար, դրանց մեջ նշադրելով նրանց անձնական մասնակցությունը կարմիր բանակին ոգնելու գործին:

5. Անհապաղ հիմնել, արհեստակցական միությունների, Փարիզ-գործարանային կոմիտեների, կուսակցական կազմակերպությունների, կոոպերատիվների և այլնի միջոցով, ինչպես տեղական, այնպես էլ կենտրոնական ոգնույթյան բյուրոներ կամ աջակցույթյան կոմիտեներ: Դրանց հասցեները պետք է հրապարակվեն: Բնակչությանը դրանց մասին ամենալայն կերպով տեղեկացված է: Ամեն մի մոբիլիզացիայի յենթարկվող, ամեն մի կարմիր-բանակային, հարավ, Դոն, Ուկրաինա պարենավորման աշխատանքի դնալ ցանկացող ամեն մեկն էլ պետք է իմանա, վերջին բանավորի և դուրեղացու համար այդպես մոտիկ և մատչելի ուղևորության բյուրոյում կամ աջակցության կոմիտեյում նա կստանա խորհուրդ, կստանա ցուցումներ, նրա համար կհեշտացվի հարաբերությունը ուղեմական հիմնարկների հետ և այլն:

Այդպիսի բյուրոների հատուկ խնդիր պետք է լինի գերված Կարմիր բանակի մատակարարման գործին աջակցելը: Մենք կարող ենք շատ խիստ մեծացնել մեր բանակը, յեթե լավացնենք նրա զենքի, հագուստի և այլն մատակարարումը: Իսկ բնակչության մեջ թաղարած կամ բանակի համար չողտադործված դեռ շատ զենք կա: Բանակի համար անհրաժեշտ զանազան դույլերի ֆաբրիկային շատ պաշարներ կան, և պահանջվում է արագ գտնել այդ դույլեր և բանակ ուղարկել: Բանակի մատակարարումը վարող ռազմական հիմնարկներին պետք է անհապաղ, լայն, գործունե ոգնություն ցույց տրվի հենց բնակչության կողմից: Այս խնդրի իրագործմանը պետք է ձեռնարկել ամբողջ ուժով:

6. Արհեստակցական միությունների միջոցով պետք է կազմակերպվի վոչ-հողագործական նահանգների գյուղացիների, հատկապես գյուղացիական յերիտասարդության լայն ներգրավում Կարմիր բանակի շարքերը և պարենավորման ջոկատներ ու պարենրանակ կազմելու համար Դոնում և Ուկրաինայում:

Այս գործունեությունը կարելի չէ և պետք է շատ անգամ լայնացնել, դա միաժամանակ թե՛ մայրաքաղաքներ և վոչ-հողագործական նահանգների սոված բնակչությանն ոգնելու և թե՛ Կարմիր բանակի ուժեղացման գործին է ծառայում:

7. Կուսակցության զիծը մենչեիկներ և եսերների վերաբերմամբ, այժմյան դրության ժամանակ, այս է՝ բանտ նստեցնել նրանց, ովքեր գիտակցաբար կամ անգիտակցաբար ոգնում են Կոլչակին: Մենք մեր հանրապետության մեջ չենք հանդուրժի այնպիսի աշխատավոր մարդկանց, վորոնք Կոլչակի դեմ մղվող պայքարում գործով մեղ չեն ոգնում: Բայց մենչեիկների և եսերների մեջ կան մարդիկ, վորոնք ցանկանում են այդպիսի ոգնություն ցույց տալ: Այդ մարդկանց հարկավոր է խրախուսել, նրանց գործնական աշխատանք տալով, առավելապես Կարմիր բանակին թիկունքում տեխնիկական աջակցություն ցույց տալու գծով, այդ աշխատանքը խիստ ստուգման յենթարկելով:

Կենտրոնական Կոմիտեն դիմում է կուսակցության բոլոր կազմակերպություններին և բոլոր արհեստակցական

միություններին և խնդրում է աշխատանքի ձեռնարկել հեղափոխականորեն, հին շարունակելով չսահմանափակվելով:

Մենք կարող ենք հաղթել Կոլչակին: Մենք կարող ենք հաղթել արագ ու վերջնականորեն, վորովհետև մեր հաղթանակները հարավում և ամեն ուր լավացող, մեր ոգտին փոխվող միջազգային դրությունը յերաշխայնորում են մեր վերջնական հաղթությունը:

Հարկավոր է լարել բոլոր ուժերը, ծավալել հեղափոխական եներգիան, և Կոլչակն արագորեն կջախջախվի: Վոչ-դան, Ուրալը, Սիրերը կարող են և պետք է պաշտպանվեն և հետ նվաճվեն:

Ռ. Կ. (Բ) Կ. Կ.

Դրված է 1919 թ. ապրիլի 11-ին:

Տպագրվել է «Правда»-յի № 79-ում,

1919 թ. ապրիլի 12-ին:

ՁԵԿՈՒՑՈՒՄ ԱՐՀԵՍՏԱԿՑԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԽՆԴԻՐՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ ԱՐԵՎԵԼՅԱՆ ՃԱԿԱՏԻ ՀԱՄԱՐ ԿԱՏԱՐՎՈՂ ՄՈՒԵԼԻՋԱՅԻԱՅԻ ԿԱՊԱԿՑՈՒԹՅԱՄԲ

Ընկերներ, իհարկե, դուք բոլորդ ծանոթ եք այսօր հրապարակված դեկրետին վոչ-հողագործական նահանգներում կատարվելիք մորելիցացիայի մասին, և կարիք չկա, վոր/ յես այսպիսի ժողովում յերկար կանգ առնեմ այդ դեկրետն առաջ բերած պատճառների վրա, վորովհետև ձեզ, ինքնին հասկանալի չէ, հիանալի հայտնի չէ թերթերից, թե ինչպես Արևելյան ճակատում Կոլչակի տարած հաղթությունների շնորհիվ մեր դրությունը հանկարծ չափազանց ծանրացավ:

Դուք գիտեք, վոր արդեն վաղուց կառավարության բոլոր դիրեկտիվներն ուղղված եյին դեպի այն, վորպեսզի գլխավոր ուժերը նետենք Հարավային ճակատ: Իսկապես, Հարավային ճակատում կրասնովականների այնպիսի ուժեր եյին կենտրոնացել և այնտեղ այնքան ամուր եր անկասկած հակահեղափոխական կադակության բունը, վորը

1905 թ. հետո նույնպիսի միապետական եր մնացել, ինչպես վոր առաջ, վոր առանց Հաղթապետին ճակատում հաղթանակ տանելու՝ կենտրոնում Սորհրդային պրոլետարիատի իշխանության վոչ մի ամբողջական մասին խոսք ել չեր կարող լինել։ Այն բանի կապակցությամբ, վոր դաշնակց-խմպերիս-խոսները հենց հարավից, Ուկրաինայից ելին փորձում հարձակվել և ցանկանում եյին Ուկրաինան հեռակետ դարձնել Սորհրդային հանրապետության դեմ, Հարավային ճակատի նշանակութունը մեզ համար այնքան ավելի մեծացավ, և այս պատճառով մենք զղջալու կարիք չունենք, վոր բոլոր ռազմական խնդիրներն այնպես ենք կազմել, վորպեսզի գերակշռող ուշադրությունը և գերակշռող ուժերը Հարավային ճակատին հատկացվեյին։ Այս տեսակետից յես կարծում եմ, վոր չեյինք սխալվում։ Հետո վերջին լուբերն Ողեսան առնելու և այսօրվա լուրը Սիմֆերոպոլը և Յեվպատորիան առնելու մասին՝ ցույց տվին, վոր այնտեղ այնպիսի դրություն ե, վոր ամբողջ պատերազմում գլխավոր վճռական դեր խաղացած այդ ռայոնը, — այդ ռայոնն այժմ մաքրված ե։

Դուք շատ լավ գիտեք, թե մեզ ինչ անհավատալի նե-դություններ ե նստում չորսամյա իմպերիալիստական պատերազմից հետո քաղաքացիական պատերազմը շարունակելը, թե ինչպես հոգնած են մասսաները, թե ինչպես անասելի մեծ են այն զոհերը, վոր այժմ բանվորները տալիս են, յերկու տարի քաղաքացիական պատերազմ մղելով։ Դուք գիտեք, վոր մենք մեծ լարումով ենք պատերազմ մղում։ Այս պատճառով բոլոր ուժերի կենտրոնացումը Հարավային ճակատում՝ առաջ քերեց Արևելյան ճակատի հա-վադանց թուլացում։ Այնտեղ ոժանդակ ուժեր ուղարկել չեյինք կարող։ Բանակն Արևելյան ճակատում չլուծված ծանրություններ կրեց և զոհեր տվեց։ Նա ամիսներով պայքարում եր, և մի ամբողջ շարք աշխատող-ընկերներ հեռագրերով հաղորդում եյին, վոր պատերազմող կարմիր-բանակայինների համար այսպիսի ծանրություններին դիմա-նալն անհալի դժվարանում ե։ Հետևանքը՝ Արևելյան ճակատում ուժերի գերլարումն ե։ Այնինչ Կոլչակը ցարական կամ

մարտի կարգապահության ոգնությամբ մորիլիզացիայի յենթարկեց Սիբիրի բնակչությանը — գյուղացիներին։ Նա իր բանակից հեռացրեց նախկին ճակատայիններին, հնարավորություն ունենալով սպաներին իրրեղեն կալվարներ և ամբողջ հակահեղափոխական բուրժուազիային կենտրոնացնել բանակում։ Նրանց վրա հենվելով, Կոլչակը վերջերս այնպիսի նվաճումներ իրագործեց Արևելյան ճակատում, վորոնք սպառնալիքի տակ են դնում Վոլգան և ստիպում են ասել, վոր մենք ստիպված կլինենք ուժերի հակադրական լարումով հետ շարժել Կոլչակին։ Յեվ ստիպված կլինենք այստեղից տալ այդ ուժերը, վորովհետև հարավից ուժեր չարժեք չենք կարող — այդ կնշանակել այնտեղ գլխավոր հակա-ռակադրին վերջնականապես չջախջախված թողնել։

Մեր ընդհանուր դրությունը, հարավի և Դոնի հաղթանակներից հետո, միջազգային դրության կապակցությամբ, որ-սովոր լավանում ե։ Վոչ մի որ չկա, վոր հաղորդադրությունները լուրեր չբերեն մեր միջազգային դրության լավացման մասին։

Յերեք տմիս սրանից առաջ անգլիական, Փրանսական և ամերիկական կապիտալիստները վոչ միայն թվում եյին, այլև հակադրական ուժ եյին, վորը, իհարկե, կկարողանար մեզ ճղմել, յեթե այն ժամանակ նրանք ի վիճակի լինեյին իրենց հակադրական նյութական ուժերը մեր դեմ ոգտադործել։ Այդ նրանք կարող եյին անել։ Այժմ մենք պարզ տեսնում ենք, վոր նրանք այդ շարին և չեն կարող անել։ Նրանց վերջին պարտությունն Ողեսայում պարզ ցույց ե տալիս, վոր ինչքան ել մեծ լինի իմպերիալիստների նյութական ուժը, զուտ-ռազմական տեսակետից նրանք Ռուսաստանի վրա կատարած արշավանքում լիակատար կրախ կրեցին։ Յեթե ուշադրության առնենք, վոր Յեվրոպայի հենց մեջ-տեղում Սորհրդային հանրապետություններ կան և վոր Սորհրդային ձևի աճումն անդսպելի յե դառնում, ապա բոլորովին զղաստ քննելով դրությունը, առանց չափողան-ցության կարելի յե ասել, վոր միջազգային մառտարով մեր հաղթանակը բոլորովին ապահովված ե։

Յեթե գործը միայն այսպես լիներ, մենք կարող կլինե-

յինք բացարձակ հանդստութեամբ խոսել, բայց յեթե ուշադրութեամբ անենք Կոլչակի վերջին հաղթութիւնները, ապա հարկավոր է ասել, վոր մենք դեռ ուժեղ լարման միջանի ամիս կունենանք, վորպեսզի ջարդենք նրա զորքը: Կասկած չկա, վոր մենք այս խնդիրը միայն հին մեթոդներով լուծել չենք կարողանա, իսկ մեզ մոտ խորհրդային իշխանութեան մեկ ու կես տարւա դոյութեան ընթացքում այնքան սովորական, դուցե, յերեմն նույնիսկ սովորութեամբ դրական (ռուսիական) մեթոդներ են կազմվել, վորոնք նշանակելի չափով սպառել են բանվոր դասակարգի առաջավոր շերտը յեռանդը: Մենք աչք չենք մտնում այն բանի առաջ, թե ինչպիսի ծայրահեղ հոգնածութիւն է զգացվում բանվոր դասակարգի վորոշ շերտերում, ինչպես ծանր է դառնում պայքարը, բայց այժմ հաշիւը շատ ավելի հասարակ է պարզ ե: Նույնիսկ խորհրդային իշխանութեան վնջ-կողմնակիցների համար, վորոնք քաղաքականութեան մեջ իրենց բավական խոշոր մեծութիւններ են համարում, նույնիսկ նրանց համար պարզ է, վոր մեր հաղթանակը միջազգային մասշտաբով ապահովված է:

Մենք ստիպված ենք Կոլչակի կապակցութեամբ քաղաքացիական պատերազմի դաժնացման ելի մի շրջան ապրել: Այս պատճառով մենք վճռել ենք, վոր հենց Հ.Ա.Մ.Կ.Ս.—պրոլետարիատի լայն մասսաներին միացնող ամենահեղինակավոր կազմակերպութիւնը—իր կողմից պետք է ամենից ավելի յեռանդաղին մի շարք միջոցներ առաջարկի, վորոնք մեզ ողնեյին մի քանի ամսում վերջնականապես ավարտել պատերազմը: Այս լիովին հնարավոր է, վորովհետեւ մեր միջազգային դրութիւնը լավանում է, և այս տեսակետից մենք բոլորովին ապահովված ենք: Մեր յեզրոպական և ամերիկական թիկունքը ամենալավ դրութեան մեջ է, վորի մասին հինգ ամիս առաջ յերազել ել չեյինք կարող: Այստեղ կարելի չէ ասել, վոր պարոնայք Վիլսոնները և Կլեմանսոները նպատակ են դրել մեզ ողնել.—այն հեռադերը, վոր ամեն ոք լուր են բերում նրանց յերկպակռութիւնների մասին, իրար վրա դուռը չըլծկացնելու փոխադարձ ցանկութեան մասին, ցույց են տալիս, վոր այդ պարոններն իրար հետ սոսկալի կովել են:

Բայց ինչքան ավելի յե պարզվում, վոր մեր դործը միջազգային մասշտաբով չահած է, այնքան ավելի մեծ հուսահատութեամբ և կատաղութեամբ են պայքարում ռուսական կալվածատերերն ու կապիտալիստները և Ուրալի այն կողմը փախած կուլակները: Այդ ամբողջ քիչ հարգելի յեղբայրութիւնը կատաղորեն պայքարում է: Իհարկէ, դուք թերթերի լուրերում ուշադրութիւն դարձրիք այն բանի վրա, թե ինչ սահմանների յե հասել սպիտակ-դավաղիական տեղորն Ուֆայում. կասե՛ք չկա, վոր այդ սպիտակ-դավաղիական տարրերը, այդ բուրժուազիան իր վերջին փորձն են անում: Բուրժուազիան ել մինչև վերջին աստիճանը կատաղած է.—նա հույս ունի ամենակատաղի հարձակումով մեզ հարկադրել, վոր մեր ուժերի մի մասը մեծոքական Հարավային ճակատից հետ քաշենք: Մենք այդ չենք անի, և մենք բացահայտորեն ասում ենք բանվորներին, վոր այս նշանակում է մեր ուժերի նոր ու նոր լարման անհրաժեշտութիւնը Արևելքում:

Յես ինձ թույլ կտամ մի շարք դործնական միջոցառումներ առաջարկել ձեզ, վորոնք, իմ կարծիքով, պետք է ուժերի նոր խմբավորում, նոր վորոշակի խնդիրներ առաջ բերեն արհեստակցական միութիւնների կողմից, և վորոնք յես անհրաժեշտ եմ համարում հենց նոր իմ համառոտակի ուրվագծած դրութեան ժամանակ: Կարիք չկա սրա վրա յերկար կանգ առնել—այս բոլորին հայտնի յե: Այս դրութիւնը հնարավորութիւն է տալիս, ամենազգացող կերպով դատելով, միջանի ամսում վերջացնել պատերազմը թե՛ ներքին և թե՛ միջազգային մասշտաբով: Բայց այդ միջանի ամսում ուժերի լարումն անհրաժեշտ է: Առաջին խնդիրը, վոր հարկավոր կլինի դնել արհեստակցական միութիւններին առաջ, այս է՝

«1. Բաղմահողմանի աջակցութիւն 1919 թ. ապրիլի 11-ին հայտարարված մորիլիզացիային:

Կուսակցութեան և արհեստակցական միութիւնների բոլոր ուժերը պետք է անհապաղ մորիլիզացիայի յենթարկվեն, վորպեսզի հենց ամենամոտիկ որերում, առանց ամենափոքր հասպտման, Ժողկոմխորհի 1919 թ. ապրիլի 10-ին

գեկընտազրած մօրելիզացիային ամենայնուհուն ողնու-
թյուն ցույց տրվի:

Հարկավոր է միանգամից ձգտել այն բանին, վոր մօրե-
լիզացիայի յենթարկվողները տեսնեն արհեստակցական մի-
ությունների դործուն մասնակցությունը և զդան բանվոր
դասակարգի կողմից իրենց ցույց տրվող աջակցությունը:

Հարկավոր է առանձնապես պարզաբանել ամեն մի և
յուրաքանչյուր մօրելիզացիայի յենթարկվողի, վոր նրան
անհապաղ ճակատ ուղարկելը նրա համար կապահովի պա-
րենաւորման լավացում, նախ՝ հացառատ ճակատամերձ
դոտում զինվորների ունեցած ավելի լավ պարենավորման
չնորհիվ. յերկրորդ՝ սոված նահանգները բերվող հացն
ավելի քիչ քանակութեամբ ուտողների միջև բաշխելու հե-
տեանքով. յերրորդ՝ ճակատամերձ վայրերից դեպի հայրե-
նիք՝ կարմիր-բանակայինների բնտանիքներին պարենի առա-
քումներ լայնորեն կաղմակերպելու հետեանքով...»:

Իհարկէ, յես այստեղ միայն համառոտակի մատնանշե-
ցի պարենավորման դրությունը, բայց դուք բոլորդ հասկա-
նում եք, վոր այդ մեր ներքին գլխավոր դժվարությունն է
և վոր, յեթէ հնարավորություն չլինէր մօրելիզացիան կա-
պել դեպի ճակատամերձ և հացառատ վայրերն արագ առաջ
չարժվելու հետ, հենց այնտեղ, այլ վոչ այստեղ, զորախում-
բեր կազմելու հետ, յեթէ այդ հնարավորությունը չլինէր,
մօրելիզացիան անհուսալի կլինէր, այսինքն՝ նրա հաջողու-
թյան վրա հույս դնել չէր կարելի: Բայց այժմ այդպիսի
հնարավորություն կա: Մօրելիզացիան ամենից ավելի ուղղ-
ված է դեպի վոչ-հողադորձական նահանգները, դեպի այն
տեղերը, վորտեղ բանվորներն ու դուրդացիներն ամենից
չափ են տանջվում սովից: Մենք նրանց, ամենից առաջ,
կարող ենք տեղափոխել դեպի Դոն—այժմ Դոնի ամբողջ
մարզը մեր ձեռքումն է. կազակները դեմ վաղուց եր պայ-
քար մղվում, այնտեղ հնարավորություն կա առաջավոր
զորամասերի սնունդը լավացնելու վոչ միայն անմիջականո-
րեն, այլև պարենի առաքումները զարգացնելու միջոցով:
Այդ կողմից քայլեր արված են, և ամիսը յերկու անգամ
պարենի 20 ֆունտանոց առաքումներ թույլատրված են: Այդ

կողմից համաձայնություն կայացած է: Յեւ, այսպիսով,
այն արտոնությունները, վոր անցյալ տարի հարկ յեղավ
անել մեկ ու կես փիականների ձեռով—կարելի կլինի համե-
մատել ավելի լայն յեղանակի հետ—պարենի առաքումների
հետ, վորոնք ի վիճակի կլինեն աջակցություն ցույց տալու
այստեղ կարմիր-բանակայինների բնտանիքներին:

Այսպիսի դործունեւթյուն զարգացնելով, մենք ճակա-
տին ողնելը կմիացնենք գլխավոր վոչ-հողադորձական ու-
յունների պարենավորումը լավացնելու հետ, վորոնք այս տե-
սակեալից ամենից ավելի յեն տուժում... Հասկանալի յե,
վոր շարժումը դեպի Դոն կապված կլինի դեպի Պովոթյե
չարժվելու հետ, վորտեղ այժմ թշնամին մեզ այնպիսի ծանր
հարված հասցրեց, վոր Վոլգայի այն կողմը, արեւելքում,
միջանի միլիոն փութ մթերված հացն արդեն կորավ: Այն-
տեղ պատերազմն ամենամոտիկ ձեռով, անմիջականորեն,
հացի համար մղվող պատերազմ է հանդիսանում: Արհես-
տակցական միությունների խնդիրն է—ձգտել այն բանին,
վորպեսզի այս մօրելիզացիան սովորական յերեւոյթի չըր-
ջանակներում չանցնի, այլ միացված լինի խորհուրդներին
պրոֆեսիոնալ ողնություն ցույց տալու հետ: Այն թեզի-
սում, վոր յես կարդացի, այս միջից վոչ բավականաչափ
կոնկրետ է շարադրված: Յես կարծում եմ, վոր այս բազ-
մակողմանի ողնությունը հարկ լինէր սկսելու արտահայտել
մի շարք որինակելի միջոցառումների յեղանակով, իսկ հե-
տո կոնկրետ ցուցումներ և դործնական պլան մշակելու յե-
ղանակով, թէ հենց ինչպես արհեստակցական միություն-
ները, բոլոր ուժերը մօրելիզացիայի յենթարկելով, պետք է
այս մօրելիզացիային ողնեն, վորպեսզի դրան վոչ միայն
բազմա-պարենային միջոցառումի, այլև խոչորադույն քա-
ղաքական քայլի բնույթ տան, այս մօրելիզացիան բանվոր
դասակարգի դործը դարձնեն, վորը գիտակցում է, վոր
մենք միջանի ամսում կարող ենք պատերազմը վերջացնել,
վորովհետեւ միջազգային մասշտաբով մեր գաշակիցների
դաշն ապահովված է... Այս բանին կարող են հասնել միայն
պրոլետարական կաղմակերպությունները, միայն արհես-
տակցական միությունները: Յես չեմ կարող թվել այդ դործ-

նական միջոցառումները: Յեւ կարծում եմ, վոր այդ իմիճակի յեն անելու միայն իրենք արհեստակցական միությունները: Այդ խնդիրը նրանք կարող են լուծել, տեղական առանձնահատկությունները հաշվառելով, գործը պրակտիկ հողի վրա դնելով: Մեր խնդիրն այն է, վորպեսզի հիմնական քաղաքական ցուցումներ տանք բանվոր դասակարգին, վորը պետք է ի նորո համախմբվի և գիտակցի այս ճշմարտությունը, վորը չառ դառն է, վորովհետեւ նոր ծանրություն է բերում, բայց միևնույն ժամանակ իրական և գործնական ուղի յեն նշում կարճ ժամկետում դժվարությունների հնարավոր հաղթահարման համար: Բանվորների ուժեղացրած շարժումով դեպի հացառատ հարավը՝ մենք այնտեղի ուժերն ենք ամրացնում, և յեթե սպիտակ-գվարդիականների ու կալվածատերերի զորքերը հույս են դնում այն բանի վրա, վոր նրանք արևելքում տարած իրենց հաղթանակներով մեզ կհարկադրեն հարավը տատանել, ապա այդ, յես կարծում եմ, նրանց չի հաջողվի և յես հաստատ համոզված եմ, վոր մենք հարավը չենք տատանի և արևելքին կաջակցենք: Թշնամին հավաքել է Սիբիրի յերիտասարդ ությանը, ճակատայիններից խուսափելով—նա վախենում է նրանցից, և շարժել է Սիբիրի դուռագրիներին: Այս—նրա վերջին հույսն է, վերջին ռեսուրսը: Նա ոժանդակություն չունի, կենդանի ուժ չունի: Դաշնակիցները նրան ոժանդակություն ցույց տալ չկարողացան: Այդ նրանց ուժից վեր դուրս յեկավ:

Ահա թե ինչու յես դիմում եմ արհեստակցական շարժման ներկայացուցիչներին և խնդրում եմ, վոր այս հարցի վրա ամենամեծ ուշադրություն դարձնեն և ձգտեն այն բանին, վորպեսզի մոբիլիզացիան հին ձևով չանցնի: Այս պետք է լինի բանվոր դասակարգի վիթխարազույն քաղաքական կամպանիան, վոչ միայն ռազմամատակարարման, այլև քաղաքական խոշորագույն կամպանիան: Գործն ամենազգացառ ձևով հաշվառելով պատերազմի գործոնների և դասակարգային հարաբերությունների տեսակետից, վոչ վոք չի կասկածում, վոր սա մոտակա միջանի ամիսներում կլուծի գործը: Սրա համար հարկավոր է, վոր արհեստակցական միությունները աշխատանքի հին շրջանակներով չսահմա-

նախակի են: Հին շրջանակներում գործելով, այս խնդիրը լուծել չի կարելի: Այստեղ նոր թափ է հարկավոր: Հարկավոր է գործել վոչ միայն իբրև պրոֆեսիոնալիստներ, այլև իբրև հեղափոխականներ, վորոնք լուծում են խորհրդային հանրապետության հիմնական հարցը, վոր մեզ մոտ լուծվում էր Հոկտեմբերին—իմպերիալիստական պատերազմի վախճանի և սոցիալիստական շինարարության սկզբի հարցը: Այժմ արհեստակցական միությունները պետք է նույնպես, ինչպես վոր հեղափոխականները, մասսայական ձևով գործեն, հին շրջանակներով չսահմանափակվելով, լուծելով Ռուսաստանի քաղաքացիական պատերազմի վախճանի գործնական հարցը: Այդ վախճանը բոլորովին մոռել է, բայց դա չափազանց դժվար է: Ապա.—

«2. Ճակատամերձ վայրերում, հատկապես Պոլոտոֆյուսում, հարկավոր է իրադրվել արհեստակցական միությունների բոլոր անդամների ընդհանուր զինում, իսկ ղեկավար պակասի դեպքում՝ նրանց ընդհանուր մոբիլիզացիա կարմիր բանակին ամեն տեսակի ոգնություն ցույց տալու, շարքից դուրս յեկողներին փոխարինելու համար և այլն...»

3. Ամենալուրջ ուշադրություն պետք է դարձվի ագիտացիայի ուժեղացման վրա, հատկապես մոբիլիզացիայի յենթարկվողների, մոբիլիզացիայի յենթարկվածների և կարմիր-բանակայինների մեջ: Ագիտացիայի սովորական յեղանակներով, դասախոսություններով, միտինգներով և այլն՝ չսահմանափակվել, ագիտացիա ծավալել կարմիր-բանակայինների մեջ բանվորներին խմբերի և մենակ բանվորներին միջոցով, այդպիսի խմբերի միջև բաշխել շարքային բանվորներին, արհեստակցական միության անդամներին, գորանոցները, կարմիր-բանակային զորամասերը, Փարբիկաները: Արհեստակցական միությունները պետք է կազմակերպեն այն բանի ստուգումը, վոր նրանց ամեն մի անդամ մասնակցի ագիտացիայի համար տները շրջադայելուն, թերթիկներ ցրելուն և անձնական զրույցներին»:

Մենք այժմ, իհարկե, մի քիչ թողել ենք հին ժամանակի ագիտացիայի յեղանակները, յերբ մենք հալածվող կամ իշխանության համար պայքարող կուսակցություն եյինք:

Պետական իշխանութիւնը մեր ձեռքը տվեց պետական հըս-
կապական մի ապարատ, վորի միջոցով ազիտացիան նոր
սեւեռերի վրա դրվեց: Դա այս մեկ ու կես տարվա ընթաց-
քում ուրիշ մասշտաբով եր արվում, բայց այն անհուսալի
քայքայման ժամանակ, վոր թողել է իմպերիալիստական
պատերազմը, վոր ուժեղացրել է քաղաքացիական պատե-
րազմը, և այն սարսափելի դժվարութիւնների ժամանակ,
յերբ արշավանքը բռնեց Ռուսաստանի մի ամբողջ շարք
նահանգները, դուք գիտեք, վոր մեր ազիտացիան ամենեւին
այն շարեց, ինչ հարկավոր է: Դա հրաշքներ գործեց նախ-
կինի համեմատութեամբ, բայց դա ամեն ինչ շարեց և այդ
գործը մինչև վերջ չհասցրեց: Գյուղացիների և բանվորնե-
րի հակայական մասսաների այժմ՝ չափազանց քիչ է շոշա-
վել ազիտացիան: Այս պատճառով այստեղ հարկ չկա սահ-
մանափակելու հին շրջանակներով, վոչ մի գեպքում
չպետք է հույս դնել այն բանի վրա, վոր այժմ դրա համար
պետական խորհրդային որդաններ կան: Յեթե մենք դրա
վրա հույս դնեցինք, խնդիրը չէինք լուծի: Այդ կողմից
պետք է հիշել հինը, պետք է մեծ ուշադրութիւն դարձնել
անձնական նախաձեռնութեան վրա, ասել, վոր յեթե այդ
անձնական նախաձեռնութիւնը մասսայական մասշտաբով
կիրառվի, մենք այժմ ավելի շատ բան կիրադորենք, քան
առաջ, հենց այն պատճառով, վոր այժմ բանվոր դասակար-
գը, թեև իր մասսայով հոգնած ներկայացուցիչներ ունի,
բայց այնուամենայնիվ իր բնագոյով ըմբռնել է խնդրի եյու-
թիւնը: Նույնիսկ նրանք, ովքեր իրենց քաղաքական իդեո-
լոգիայում—մենչեիկները և եսերները—ատամներով պայքա-
րում եյին այն բանի դեմ, վոր գործի դրութիւնը հասկա-
նան, իրենց ցանկապատում եյին յերկաթե վահաններով,
իրականութիւնը չհասկանալով,—նույնիսկ նրանք հասկա-
ցան, վոր այստեղ պայքար է մղվում ամբողջ աշխարհում
հին, բուրժուական, կարգերի և նոր, խորհրդային կարգե-
րի միջև: Այն ժամանակից, յերբ գերմանական հեղափոխու-
թիւնը գործով ցույց տվեց իրեն, այն ժամանակից, յերբ
նրա կառավարութիւնը մեծամասնութեան սոցիալ-հայրե-
նասերների ոժանդակութեամբ պրոլետարիատի լավագոյն

առաջնորդների սպանութիւնը միայն տվեց. այն ժամանա-
կից, յերբ Սորհրդային իշխանութիւնը յեփրոպական մի
շարք յերկրներում հաղթանակեց,—այդ ժամանակից հար-
ցը գործնականորեն լուծված է: Հարցն այսպես է դրված՝
Սորհրդային իշխանութիւնը կամ հին, բուրժուական, կար-
գեր: Այս գործնականորեն լուծված է պատմական մասշտա-
բով: Բանվորների բնագոյը գործը լուծեց. հարկավոր է, վոր
այդ տասնապատկված ազիտացիա դառնա:

Մենք ի վիճակի չենք շատացնելու պարենը, յերբ այն
չկա, տասնապատկելու պրոֆեսիոնալ ազիտատորների և ին-
տելիգենտների թիվը, յերբ նրանք չկան,—մենք չենք կարող
այդ անել: Բայց մենք կարող ենք ասել բանվորների լայն
մասսային՝ դուք այժմ այն չեք, ինչպիսին եյիք մինչև
յերեկ: Յեթե դուք գործի ձեռնարկեք անձնական ազիտա-
ցիան ներկայացնող մեթոդներով, ձեր թվաշատութիւնը
կհաղթի:

Մենք գլուխ կրերենք այն, վոր այս մոբիլիզացիայից
վոչ միայն սովորական մոբիլիզացիա դուրս կդա, այլ իս-
կական արշավանք դուրս կդա, վոր վերջնականապես լու-
ծում է բանվոր դասակարգի բախտը, վորը գիտակցում է,
թե այս մոտակա ամիսները մեզ բաժանում են վերջին և
վճռական մարտից—վոչ այն իմաստով, վորով խոսվում է
յերգում և վոտանաւորներում, այլ բառի ամենատառացի
իմաստով, վորովհետեւ մենք այժմ մեր գործնական ուժերը
միայն սպիտակ-գլարդիականների վերաբերմամբ չեն, վոր
կռնել ենք:

Պատերազմի մեկ տարվա ընթացքում մենք մեր ուժերը
կռնեցինք միջազգային իմպերիալիզմի վերաբերմամբ: Կար
ժամանակ, յերբ մեզ խեղդում եյին գերմանացիները, և
մենք գիտեցինք, վոր գերմանացիները կապված են, վոր
նրանց մեկ ձեռքով բռնում են անգլո-ֆրանսական իմպե-
րիալիստները: Կար ժամանակ, յերբ մեր դեմ եյին դուրս
գալիս անգլիացիները և ֆրանսացիները. նրանց յերկու ձեռ-
քն էլ արձակված եյին: Յեթե նրանք 1918 թ. գեկտեմբե-
րին մեզ վրա հարձակվեցին, մենք չէինք կարողանաւ դի-
մանալ, իսկ այժմ մենք նրանց փորձեցինք ելի միքանի

ծանր ամիս և գիտենք, վոր նրանք փտել են բուրժուական կարգերի խմատով: Յեւ նրանց լավագույն զորքերը միայն նրա համար են պետքական, վոր նույնիսկ այն ասպտամբներն ջնկատներն առաջ նահանջեն, վորոնք դործում եյին Ուկրաինայում: Այնպես վոր մենք լիովին պարզ ենք դատում, և բանվոր դասակարգը բնազդով զգաց, վոր այստեղ առաջներս և վերջին մարտը, վոր միքանի ամիսը կլուծեն՝ արդյոք մենք այստեղ վերջնականապես կհաղթենք, թե կչարոնականք ընթանալ նոր դժվարություններն միջով...

Հետագա միջոցառումներն իրենց կկարգավորվեն այստեղ նշվածները.

«4. Բոլոր տղամարդ-ծառայողներին կանանցով փոխաբերեն: Սրա համար ինչպես կուսակցական, այնպես ել արհեստակցական նոր վերացուցակադրություն կատարել...

5. Անհատապես հիմնել, արհեստակցական միություններ ֆարրիկա-դործարանային կոմիտեների, կուսակցական կադմակերպությունների, կոոպերատիվների և այլնի միջոցով, ինչպես տեղական, այնպես ել կենտրոնական ոգնության բյուրոներ կամ արակցության կոմիտեներ: Դրանց հասցեները պետք և հրապարակվեն: Բնակչությանը դրանց մասին ամենալայն կերպով տեղեկացված և: Ամեն մի մոբիլիզացիայի յենթարկվող, ամեն մի կարմիր-բանակային, հաբով, Դոն, Ուկրաինա պարենավորման աշխատանքի գնալ ցանկացող ամեն մեկն ել պետք և խմանա, վոր բանվորի և գյուղացու համար այդպես մոտիկ և մատչելի ոգնության բյուրոյում կամ աջակցության կոմիտեյում նա կստանա խորհուրդ, կստանա ցուցումներ, նրա համար կհեշտացվի հարարբությունը ռազմական հիմնարկների հետ և այլն:

Այդպիսի բյուրոների հատուկ խնդիր պետք և լինի գրված Կարմիր բանակի մատակարարման դործին աջակցելը...»:

...Յեւ ինձ թույլ կտամ միքանի տարբեր եպոխաներ շոշափել... Մեր առաջին ռազմական խնդիրը, վոր մեր առաջ դրված և, մենք լուծում եյինք ելի նույն պարտիզանական անկանոն ասպտամբությամբ, ինչպես այժմ Ուկրաինայում լուծում են այնտեղի ընկերները: Այնտեղ մենք

ունենք վոչ այնքան պատերազմ, վորքան պարտիզանական շարժում և տարերային ասպտամբություն: Դրանից բղխում և դրոհի այն հսկայական արագությունը և ծայրահեղ քառասյունությունը, վորի ժամանակ պարենավորման պաշարներն ոգտադործումը անչափ դժվար խնդիր և: Այնտեղ վոչ մի հին ասպարատ չկա: Նույնիսկ այնպիսին, վորը մեզ ժառանգություն եր հասել մեր իշխանության Սմոլնիի շրջանից-այդ շատ վատ ապարատ եր, վոր ավելի շատ մեր դեմ եր աշխատում, քան մեր ոգտին: Բայց ինչո՞ւ չկա այդպիսի ապարատ Ուկրաինայում: Վորովհետև նա պարտիզանականության և տարերային ասպտամբությունների ժամանակաշրջանից չի անցել կանոնավոր բանակի, վորը հատուկ և ամեն մի դասակարգի, այդ թվում նաև պրոլետարիատի, ամրացած իշխանությանը: Մենք այդ ստեղծեցինք միքանի ամսի անասելի դժվարություններից հետո:

Մատակարարման հարցի վերաբերյալ մեզ մոտ ստեղծվեցին հատուկ հիմնարկներ: Մենք յեկանք մատակարարման դործում մասնագետների վորոշ ոգտադործման միջով, նրանց կուսակցական վերահսկողության տակ եյինք դնում, և այժմ ամենուրեք ռազմական հիմնարկներ ունենք, վորոնք վարում են մատակարարումը: Յերբ հասնում և ուժերի ծայրահեղ լարման մոմենտը, մենք ասում ենք՝ հին պարտիզանականությանը չենք վերադառնում, մենք նրանից հափազանց տուժել ենք, մենք հրավիրում ենք դեպի այն, վոր դյուրություն ունեցող կազմակերպված հիմնարկները, Կարմիր բանակի մատակարարման կանոնավոր հիմնարկները, վոր այդ հիմնարկները մտնեն բանվոր դասակարգի ներկայացուցիչները: Բանվոր դասակարգը մասսայաբար կարող և այդ անել: Դուք գիտեք, թե ինչքան շատ քառասյուն բան կա մեզ մոտ դույզի բնագավառում, դույզը դանելու, ուղարկելու բնագավառում և այլն: Այստեղ Կարմիր բանակի մատակարարման դործում ոգնությունն անհրաժեշտ և: Ձինվորական մարդիկ մեզ ասում են, վոր դործը հաջող կընթանա մեծ քանակությամբ ղինվորներին մոբիլիզացիայի ժամանակ, վորոնք միանգամից և վերջնականապես կլուծեն դործը Արևելյան ճակատում: Այս դործն ամենից ավելի

մատակարարման պակասի պատճառով և արգելակվում։ Այն քայքայման ժամանակ, վոր իմպերիալիստական պատե-
րագմը և քաղաքացիական պատերազմը թողին,—այս—գար-
մանալի չէ։ Բայց այս մեղանից պահանջում և նոր դրու-
թյան, նոր խնդիրների յուրացում և ըմբռնում։ Յեւ ջիչ և
այն, վոր մենք մի տարի առաջ կանոնավոր հիմնարկների
անցանք.—դեռ հարկավոր և այդ կանոնավոր հիմնարկներին
ոգնել ընտրելով դասակարգի մասսայական շարժումով, մաս-
սայական յեռանդով։ Այստեղ նշված և այն բանի մոտավոր
սխեման, թե ինչպես արհեստակցական միությունները կկա-
րողանային այդ անել։ Այդ անել կարող են միայն արհես-
տակցական միությունները, վորովհետեւ նրանք ամենից
ափելի մոտ են արտադրությանը և ղեկավարում են միլիո-
նավոր բանվորների ամենից ափելի բազմաթիվ մասսային։
Այս խնդիրը կպահանջի, վոր մի քանի ամսով աշխատանքի
թափվել և նրա բնույթը փոխվի։ Այդ ճանապարհով մենք մի-
քանի ամսում լիակատար հաղթանակ կապահովենք մեզ հա-
մար։

«6. Արհեստակցական միությունների միջոցով պետք է
կազմակերպվել վոչ—հողազործական նահանգների գյուղա-
ցիների, հատկապես գյուղացիական յերիտասարդության
լայն ներգրավումը Կարմիր բանակի շարքերը և պարենա-
վորման ջոկատներ ու պարենբանակ կազմելու համար Դո-
նում և Ուկրաինայում։

Այս գործունեությունը կարելի չէ և պետք է շատ ան-
գամ լայնացնել, դա միաժամանակ թե՛ մայրաքաղաքների և
վոչ—հողազործական նահանգների սոված բնակչությանն ոգ-
նելու և թե՛ Կարմիր բանակի ուժեղացման գործին և ծառա-
յում»։

Յեա արդեն խոսեցի այն մասին, թե ինչպես մեզ մոտ
պարենավորման խնդիրները կապվել են ռազմականների
հետ, և դուք հիանալի հասկանում եք, վոր մենք չենք կա-
րող այդ խնդիրներն իրար հետ չկապել։ Հարկավոր և պար-
տադրաբար իրար հետ կապել այդ խնդիրները։ Վոչ մի
խնդիր առանց մեկը մյուսի լուծել չի կարելի։

«7. Կուսակցության գիծը մենչեիկներին և եսերներին վե-

րաբերմամբ, այժմյան դրության ժամանակ, այս է՝ բանա-
նատեցնել նրանց, ովքեր դիտակցաբար կամ անդիտակցա-
բար ոգնում են Կոլչակին։ Մենք մեր հանրապետության
մեջ չենք հանդուրժի այնպիսի աշխատավոր մարդկանց, վո-
րոնք Կոլչակի դեմ մղվող պայքարում գործով մեզ չեն ոգ-
նում։ Բայց մենչեիկներին և եսերներին մեջ կան մարդիկ,
վորոնք ցանկանում են աղբյուրի ոգնություն ցույց տալ։
Այդ մարդկանց հարկավոր և խրախուսել, նրանց գործնա-
կան աշխատանք տալով, առավելապես Կարմիր բանակին
թիկունքում տեխնիկական աջակցություն ցույց տալու
գծով, այդ աշխատանքը խիստ ստուգման յենթարկե-
լով...»։

Այստեղ մենք պետք է ասենք, վոր վերջերս մեզ վի-
ճակից հատկապես ծանր և անհաճո փորձություններ ապ-
րել։ Դուք գիտեք, վոր մենչեիկներին և եսերներին ղեկավար
խմբերը գործին այսպես նայեցին. «Վոչ մի բանի չնայե-
լով, մենք ցանկանում ենք պատրամենադներ մնալ և հա-
վասարապես դատապարտել թե՛ բոլչեիկներին, թե՛ կոլչա-
կեականներին»։ Ներեցեք,—պարտավոր եյինք ասել նրանց,—
այժմ մենք պառլամենտով զրադվելու ժամանակ չունենք։
Մեր կոկորդից են բռնում, և մենք վերջին ու փճոական
մարտի յենք յելել։ Մենք ձեզ հետ կատակ չենք անի։ Յեթե
դուք նման գործադուլներ եք կազմակերպում, դուք մեծա-
գույն փճրազործություն եք կատարում բանվոր դասակար-
գի դեմ։ Ամեն մի գործադուլ մեզ հազար—հազարավոր կար-
միր—բանակայինների կյանք է նստում։ Մենք այս տեսնում
ենք տեղում։ Հրացանների արտադրությունը կանգնեցնել
Տուլայում—այս նշանակում է հազարավոր գյուղացիների
և բանվորների կորստի մատնել. Տուլայում մեզ մի քանի
գործարանից զրկել—այս նշանակում է հազարավոր բա-
վորների կյանքից զրկել։ Մենք ասում ենք՝ մենք պատե-
րագմում ենք, մենք մեր վերջին ուժերն ենք տալիս, մենք
այս պատերազմը միակ արդարացի և որինական պատե-
րագմն ենք համարում։ Մենք մեզ մոտ և ամբողջ աշխա-
հում սոցիալիզմ վառեցինք։ Ով թեկուզ միքիչ այս պայ-
քարին խանդարում է, նրա դեմ մենք անխնա պայքարում

ներք: Ով մեզ հետ չէ, նա մեր դեմ է: Իսկ յեթե կան մարդիկ,—իսկ մենք գիտենք, վոր մենչեկինների մեջ կան այդպիսիները,—վորոնք ի վիճակի չլինելով կամ չցանկանալով հասկանալ Ռուսաստանում տեղի ունեցողը, դեռ չեն համոզվել, վոր յեթե այս «վատ» բուլչեկները Ռուսաստանում այսպիսի հեղափոխութուն ստեղծեցին, ապա Գերմանիայում հեղափոխութունն անչափ ավելի մեծ տանջանքներով է ծնվում: Այնտեղի դեմոկրատական հանրապետութիւնը—ի՞նչ է դա: Ի՞նչ է գերմանական ազատութիւնը:—Այդ պրոլետարիատի իսկական առաջնորդներին՝ Կարլ Լիբկեխտին, Ռոզա Լուքսեմբուրգին և տասնյակներով ուրիշներին սպանելու ազատութիւնն է: Դրանով չայլեմանականները ձգձգում են իրենց պարտութիւնը: Պարզ է, վոր նրանք չեն կարողանում կառավարել: Նոյեմբերի 9-ից ազատութեան դոյութեան հինգ ամիս է անցել գերմանական հանրապետութեան մեջ: Այդ ժամանակի ընթացքում իշխանութեան ներկայացուցիչներն եյին կամ չայլեմանականները, կամ նրանց աջակիցները: Բայց դուք գիտեք, վոր նրանց մոտ թշնամութիւնը շարունակ ավելի ուժեղ է յեռում: Այս որինակը ցույց է տալիս, վոր հնարավոր է կամ բուրժուազիայի դիկտատուրա, կամ պրոլետարիատի դիկտատուրա: Թե ինչքան այստեղ միջինը չկա, յերևում է այն բանից, ինչ, որինակ, այսօր «Frankfurter Zeitung»^{*} թերթում կարդում ենք: Նա ասում է, վոր Հունգարիայի որինակն ապացուցում է, վոր մենք ստիպված ենք դնալ դեպի սոցիալիզմ: Հունգարիան ապացուցեց, վոր բուրժուազիան կամովին իշխանութիւնը տալիս է Խորհուրդներին, խմանալով, վոր յերկիրն այնպիսի հուսահատական դրութեան մեջ է գրտնըվում, վոր վոչ վոք նրան չի կարող փրկել, վոչ վոք ժողովրդին չի կարող տանել փրկութեան այնպիսի դժվար ճանապարհով: Բացի Խորհուրդներից: Յեւ այն մարդկանց, վորոնք հնի ու նորի միջև տատանվելով, ասում են՝ չնայած մենք գաղափարապես պրոլետարիատի դիկտատուրան չենք ել ընդունում, բայց պատրաստ ենք ոգնել Խորհրդային իշխանութեանը, մեր համոզմունքները մեզ պահելով,

վորովհետեւ հասկանում ենք, վոր կատաղի պատերազմում, չդատելով, հարկավոր է պայքարել,—այդպիսի մարդկանց մենք պատասխանում ենք՝ յեթե դուք ցանկանում եք քաղաքականութեամբ դբադվել, քաղաքականութիւնն ստելով հասկանալով այն, վոր դուք հոգնած, տանջված մասսաների առաջ ազատ կըննդատեք Խորհրդային իշխանութիւնը, չնկատելով, վոր դրանով դուք Կոլչակին եք ոգնում,—մենք ասում ենք՝ այդպիսի մարդկանց—անխնա պատերազմ: Այս գիծը հեշտ չէ միանգամից յուրացնել և անցկացնել: Մենք չենք կարող նրանց վերաբերմամբ մեկ դժի հետեւել: Մենք ասում ենք՝ ցանկանում եք դբադվել ձեր քաղաքականութեամբ—մենք ձեզ տեղ կհատկացնենք բանտում կամ ուրիշ յերկրներում, վորոնք ձեզ կսկսեն ընդունել: Մենք այդպիսի յերկրներին միքանի հարյուր մենչեկիններով կհյուրասիրենք: Կամ, վերջապես, ցանկանում եք անել ինքներդ ձեզ՝ մենք կողնենք Խորհրդային իշխանութեանը, այլապես այս նշանակում է դարձյալ միքանի տարի հսկայական աղետներ, վորոնք այնուամենայնիւ Խորհրդային իշխանութեան հաղթանակով կվերջանան: Այդպիսի մարդկանց հարկավոր է ամեն կերպ ոգնել և գործնական աշխատանք տալ: Այս քաղաքականութիւնն այնպես հեշտ և միանգամից չի կարող վորոշվել, ինչպես մեկ ուղղութեամբ գնացող քաղաքականութիւնը, բայց յես համոզված եմ, վոր ամեն մի բանվոր, վորը սրակտիկայում գիտել է, թե ինչ է նշանակում ծանր պատերազմը, ինչ է նշանակում Կարմիր բանակի մատակարարումը, ինչ են նշանակում այն բոլոր գաղանութիւնները, վորոնց ամեն մի կարմիր—բանակային դատապարտված է ճակատում—ամեն մի բանվոր քաղաքականութեան այս դասերը հիմնալի կհասկանա: Այս պատճառով յես գիմում եմ ձեզ և խնդրում, վոր այս թեգիտներն ընդունեք և արհեստակցական միութիւնների բոլոր ուժերը լարեք, վոր սրանք ինչքան կարելի յե ավելի յեռանդուն և ինչքան կարելի յե ավելի աբադ կենսադործվեն:

Ձեկուցումն արված է Արևեստակցական միութեանի կամառուսական կենտրոնական Խորհրդի պիետումում, 1919 թ. ապրիլի 11-ին:

* — «Գերմանիայի թերթ»: — Խմբ.:

Մա՛հ լրտեսներին :

Սպիտակ-զվարդիականները հարձակումը Պետրոգրադի վրա ակներևորեն ապացուցեց, Վոր ամբողջ ճակատամերձ դատում, յուրաքանչյուր խոշոր քաղաքում սպիտակներն ունեն լայնորեն դարձացած լրտեսութեան, դավաճանութեան, կամուրջներ պայթեցնելու, թիկունքում ապստամբութեան, կոմունիստների և բանվորական կազմակերպիչների աչքի ընկնող անդամները սպանութեանն և սարքելու լայն կազմակերպություն :

Ամենքը պետք է լինեն պոստում :

Ամենուրեք կրկնապատկել զգաստութեանը, կշռադատել և ամենախիստ ձեռով մի շարք միջոցներ կիրառել լրտեսներին և սպիտակ դավադիրներին հետամտելու և նրանց բռնելու ուղղութեամբ :

Յերկաթուղային աշխատողները և քաղաքական աշխատողներն առանց բացառութեան բոլոր զորամասերում առանձնապես պարտավոր են կրկնապատկել նախադիւշուրթյունները :

Բոլոր գիտակից բանվորներն ու գյուղացիները պետք է կրճեով պաշտպան կանոններ խորհրդային իշխանութեանը, պետք է պայքարի յենն լրտեսների ու սպիտակ-զվարդիական մատնիչների դեմ : Ամեն մեկը թող լինի պահպանական պոստում—անընդհատ, զինվորական ձեռով կազմակերպված կապ պահպանի կուսակցության կոմիտեների, արտակարգ հանձնաժողովների, խորհրդային աշխատողների կարեւորագույն և ամենափորձառու ընկերներին հետ :

Բանվորա-Գյուղացիական Պաշտպանութեան

Խորհրդի Նախագահ՝ Վ. Ուլյանով (Լենին) :

Ներքին գործերի ժողովրդական կոմիտար՝ Ծ. Ջերմինսկի :

Առաջին անգամ տպագրվել է 1919 թ.

մայիսի 31-ին «Правда»-յի № 116-ում :

ԲՈՒՐՄ ՊԱՅՔԱՐԻ՝ ԸՆԴԴԵՄ ԴԵՆԻԿԻՆԻ

ՌԿ (ԲՈՒՇԵՎԻԿՆԵՐԻ) Կ ԿԿ-Ի ՆԱՄԱԿԸ

ԿՈՒՍԱԿՅՈՒԹՅԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻՆ

Ընկերներ՝ : Հասել է սոցիալիստական հեղափոխության ամենակրիտիկական մոմենտներից մեկը, ամենայն հավա-

նականութեամբ՝ նույնիսկ ամենակրիտիկականը : Շահագործողները՝ կարժատերերի և կապիտալիստների ուսական և ոտարերկրյա (առաջին հերթին անգլիական և Ֆրանսական) պաշտպանները հուսահատ փորձ են անում վերականգնելու ժողովրդական աշխատանքը կողոպտողների՝ կարժատերերի ու շահագործողների իշխանութեանը Ռուսաստանում, վրդակողի ամբաստանքն ամբողջ աշխարհում ընկնող նրանց իշխանութեանը : Անգլիական և Ֆրանսական կապիտալիստների պլանը՝ նվաճել Ուկրաինան իրենց սեփական դորքերով, վիժեց. վիժեց Սիբիրում Կոլչակին նրանց ցույց տված ոժադակութեանը. Կարմիր բանակը, հերոսաբար առաջ շարժվելով Ուրալում՝ գլխովին ապստամբող ուրալյան բանվորներին ոգնութեամբ, մոտենում է Սիբիրին, վրդակողի աղապարի նրան աջակցող տիրակալներին՝ կապիտալիստներին չլսված լծից և դադանութեանից : Վերջապես, վիժեց նաև անգլիական և Ֆրանսական իմպերիալիստների պլանը՝ գրավել Պետրոգրադը հակահեղափոխական դավադրութեան միջոցով, վրդին մասնակցում ելին ուսական միապետականները, կադետները, մենշևիկներն ու եսերները, առանց բացառելու նաև ձախ եսերներին :

Այժմ արտասահմանյան կապիտալիստները հուսահատ փորձ են անում վերականգնելու կապիտալի լուծը Դենիկինի արշավանքի միջոցով, վրդին նրանք, ինչպես մի ժամանակ նաև Կոլչակին, ոգնութեան ցույց տվին, սպանելով, մատակարարմամբ, արկերով, տանկերով և այլն և այլն :

Բանվորների և գյուղացիների բոլոր ուժերը, Խորհրդային հանրապետության բոլոր ուժերը պետք է լարել՝ Դենիկինի արշավանքը հետ մղելու և նրան հաղթելու համար, առանց կանոնեցնելու Կարմիր բանակի հաղթական առաջխաղացումը Ուրալի և Սիբիրի վրա : Այդ է

ՄՈՄԵՆՏԻ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

Նախ և առաջ ու ամենից ավելի բոլոր կոմունիստները, նրանց բոլոր համակրողները, բոլոր ազնիվ բանվորներն ու գյուղացիները, խորհրդային բոլոր աշխատողները պետք է ըստ ռազմականի ձիգ տան իրենց, փոխադրելով իրենց աշխատանքի, իրենց ջանքերի և հոգսերի առավելագույնը պա-

տեքազմի անմիջական խնդիրներն Վրա, Դենիկինի արշա-
վանքն արագորեն հետ մղելու վրա, կրճատելով և վերա-
կառուցելով—այդ խնդրին ստորադասելով—իրենց մնացած
ամբողջ գործունեությունը:

Խորհրդային հանրապետությունը սաշարված և թշնա-
մու կողմից: Նա պետք է միասնական ռազմական մամբաք
լինի վո՛չ թե խոսքով, այլ գործով:

Բոլոր հիմնարկների ամբողջ աշխատանքը հարմարեցնել
պատերազմին և վերակառուցել ըստ ռազմականի՝:

Կոլեգիալությունն անհրաժեշտ է բանվորների և դշու-
ղացիների պետություն գործերը վճռելու համար: Բայց կո-
լեգիալությունն ամեն մի չափադանցումը, նրա ամեն մի խե-
ղաթյուրումը, վոր դեպի քաջքուկ, դեպի անպատասխա-
նատվություն և տանում, կոլեգիալ հիմնարկների ամեն մի
վերածումը խոսարանների՝ մեծադույն չարիք և և այդ չա-
րիքին պետք է վերջ տալ ինչ դեռով ել լինի, վորքան կա-
րելի յե չուտ, կանդ չառնելով վոչ մի բանի առջև:

Կոլեգիալությունը բացարձակապես անհրաժեշտ նախ-
ադույնից չպետք է անցնի՝ վո՛չ կոլեգիաների անդամների
թվի կողմից, վո՛չ աշխատանքը գործունակ կերպով վարե-
լու կողմից, «ճառերն» արդելելու, կարծիքների փոխանա-
կումը մեծադույն արադույնամբ կատարելու, այդ փոխա-
նակումն իրազեկումով և գործնական ճշգրիտ առաջարկնե-
րով սահմանափակելու կողմից:

Ամեն անգամ, յերբ դրա դեթ ամենամիտքը հնարավո-
րությունը կա, կոլեգիալությունը պետք է հանդի միայն
ամենակարևոր հարցերի ամենակարճատև քննարկմանը
ամենափոքր կոլեգիալում, իսկ հիմնարկի, ձեռնարկության,
գործի, խնդրի գործնական տնորինումը պետք է հանձնա-
բարվի մեկ ընկերոջ, վորը հայտնի յե իր հաստատակամու-
թյամբ, վճռականությամբ, համարձակությամբ, պրակտիկ
գործը վարելու հմտությամբ, վորը մեծադույն վստահու-
թյուն է վայելում: Համենայն դեպս և առանց բացառու-
թյան բոլոր հանդամանքներում կոլեգիալությունը պետք է
գուղակցված լինի յուրաքանչյուր անձի անձնական պատաս-
խանատվության ամենաճշգրիտ սահմանումը՝ ճշտիվ վո-
րոշված գործի համար: Այն անպատասխանատվությունը,

վորը քողարկվում է կոլեգիալությունը վկայակոչելով,
ամենավտանդավոր չարիքն է, վորը սպառնում է բոլորին,
ովքեր շատ մեծ փորձառություն չունեն գործունակ կոլե-
գիալ աշխատանքում, և վորը ռազմական գործում համա-
րյա միշտ անխուսափելիորեն բերում է կատաստրոֆի, քա-
սի, խուճապի, բաղժիշխանություն, պարտություն:

Վոչ պակաս վտանգավոր չարիք է կազմակերպական
իրարանցումը կամ կազմակերպական պրոֆեկտյորություն-
նը: Աշխատանքի այն վերակառուցումը, վորն անհրաժեշտ է
պատերազմի համար, վոչ մի դեպքում չպետք է հանդեցնի
հիմնարկների վերակառուցման, առավել ևս հապճեպորեն
նոր հիմնարկների ստեղծման: Այդ միանգամայն անթույլա-
տրելի յե, այդ միայն դեպի քաոս և տանում: Աշխատանքի
վերակառուցումը պետք է լինի այն, վոր ժամանակավորա-
պես պետք է կանդ առնեն վոչ բացարձակապես անհրաժեշտ
հիմնարկները կամ դրանք վորոշ չափով կրճատվեն: Սա-
կայն պատերազմին ողնելու ամբողջ աշխատանքը պետք է
կատարվի ամբողջապես և բացառապես արդեն գոյաբյուճ
ունեցող ռազմական հիմնարկների մի ջ ո ց ո վ, կանոնավո-
րելով, ամբացնելով, ընդարձակելով դրանք, աջակցելով
դրանց: Հատուկ «պաշտպանություն կոմիտեներ» կամ «հեղ-
կոմներ» (հեղափոխական կամ ռազմա-հեղափոխական կո-
միտեներ) ստեղծելը թույլատրելի յե նախ՝ միայն վորպես
բացառություն, յերկրորդ՝ վոչ այլ կերպ, յեթե վոչ հա-
մապատասխան ռազմական իշխանության կամ Խորհրդային
բարձրադույն իշխանության հաստատմամբ, յերրորդ՝ վե-
րահիշյալ պայմանի պարտադիր կատարմամբ:

ԿՈԼԶԱԿԻ ՅԵՎ ԴԵՆԻԿԻՆԻ ՄԱՍԻՆ ՇՇՄԱՐՏՈՒԹՅՈՒՆԸ
ԺՈՂՈՎՐԴԻՆ ԲԱՅԱՏՐԵԼԸ

Կոլչակը և Դենիկինը Խորհրդային հանրապետության
գլխավոր և միակ լուրջ թշնամիներն են: Յեթե Անտանտը
(Անգլիան, Ֆրանսիան, Ամերիկան) նրանց չողնել, նրանք
վաղուց քայքայված կլինեյին: Միմիայն Անտանտի ողնու-
թյունն է, վոր նրանց ուժ է դարձնում: Բայց և այնպես
նրանք ստիպված են խաբել ժողովրդին, ժամանակ առ ժա-
մանակ կողմնակից ձևանալ «դեմոկրատիային», «Սահմա-

նազիր ժողովին», «Ժողովրդագետութեան» և այլն: Մեն-
շեխներն ու եսերները սիրահոգար կերպով խաբել են տա-
լիս իրենց:

Այժմ Կոլչակի վերաբերմամբ (իսկ Դենիկինը նրա
կրկնորդն է) ճշմարտությունը կատարելապես բացված է:
Տաւնյակ-հագարավար բանվորների գնդակահարում: Նույն-
իսկ մենշեխները և եսերները գնդակահարում: Դյուղացի-
ների դառահարում ամբողջ գավառներով: Կանանց դառա-
հարում հրապարակորեն: Սպաների, կալվածատերերի ման-
չակները լիակատար խրախճանք: Անվերջ կոտորածներ: Այս
և ճշմարտությունը Կոլչակի և Դենիկինի մասին: Նույնիսկ
մենշեխները և եսերները մեջ, վորոնք իրենք բանվորների
գավառաններն էյին, Կոլչակի և Դենիկինի կողմն էյին,
գնալով ալեյի չառ մարդիկ են դառնում, վորոնք ստիպված
են այս ճշմարտությունն ընդունելու:

Պետք է ամբողջ ազխտացիայի և սլոպադանդայի ան-
կյունաքարը դարձնել այդ բանը ժողովրդին իրազեկ դարձ-
նելը: Պետք է պարզաբանել, վոր կա՞մ Կոլչակն ու Դենիկի-
նը, կա՞մ Խորհրդային իշխանությունը, բանվորների իշխա-
նությունը (գեկտատուբան) - միջինը չկա - միջինը չի կարող
լինել: Առանձնապես պետք է ողտադործել վոչ-բոլշեխների
վկայությունները, այն մենշեխներին, եսերներին, ան-
կուսակցականներին, վորոնք յեղել են Կոլչակի կամ Դենի-
կինի մոտ: Թո՛ղ ամեն մի բանվոր և գյուղացի գիտենա,
թե ինչ պատճառով է մղվում կռիվը, ինչ է սպասում նրան՝
Կոլչակի կամ Դենիկինի հաղթելու դեպքում:

ԱՇԽԱՏԱՆՔ ՄՈՒԽԻԻԶԱՅԻԱՅԻ ՅԵՆԹԱՐԿՈՂՆԵՐԻ ՄԵՁ

Այժմ հոգատարության գլխավոր առարկաներից մեկը
պետք է դառնա մոբիլիզացիայի յենթարկվողները մեջ, մո-
բիլիզացիային ողնելու համար, մոբիլիզացիայի յենթարկ-
վածների մեջ կատարվող աշխատանքը: Կոմունիստներն ու
նրանց համակրողներն ամեն տեղ, վորտեղ կենտրոնացված
են մոբիլիզացիայի յենթարկվածները, կամ վորտեղ կան
կայազորներ և մանավանդ պահեստի զոմարտակներ և
այլն, պետք է գլխավոր վորտեղի կանգնեցվեն: Նրանք բոլորն
էլ առանց բացառության՝ վրմանք ամեն ոք, մյուսներն,

ասենք, չաբաթական 4 կամ 8 ժամ պետք է միավորվեն և
աշխատեն մոբիլիզացիային ողնելու համար և մոբիլիզա-
ցիայի յենթարկվածների մեջ, տեղական կայազորի ղեկավոր-
ները մեջ, հարկավ, խիստ կազմակերպված ձևով, յուրա-
քանչյուրը համապատասխան աշխատանքի նշանակված լի-
նելով տեղական կուսակցական կազմակերպության և ղեկ-
վորական իշխանության կողմից:

Անկուսակցական բնակչությունը կամ վոչ կոմունիստա-
կան կուսակցությանը պատկանողը չի կարող, իհարկե,
իլեապես աշխատել ընդդեմ Դենիկինի կամ Կոլչակի: Սա-
կայն թույլատրելի է այդ հիման վրա աղատել նրան ամեն
մի աշխատանքից: Պետք է ամեն տեսակ միջոցներ դառնել,
վորպեսզի ամբողջ բնակչության վրա գլխավոր (և առաջին
հերթին ավելի ունևորի՝ թե՛ քաղաքում և թե՛ գյուղում)
պարտավորություն դրվի այս կամ այն ձևով իր լուծման
մոցնելու՝ մոբիլիզացիային կամ մոբիլիզացիայի յենթարկ-
վածներին ողնելու համար:

Ողնության միջոցառումները հատուկ կատեգորիա պետք
է լինի մոբիլիզացիայի յենթարկվածների ամենաարագ և
լավագորյն վարժեցմանն ոժանդակելը: Խորհրդային իշխա-
նությունը զորակոչում է բոլոր նախկին սպաներին, յենթա-
սպաներին և այլն: Կոմունիստական կուսակցությունը, իսկ
նրա հետևից բոլոր համակրողներն ու բոլոր բանվորները
պետք է ողնության հաճեն բանվոր-գյուղացիական պե-
տությանը, նախ՝ ամեն կերպ աջակցելով բռնելու ներկա-
յանալուց խուսափող նախկին սպաներին, յենթասպաներին
և այլն, յերկրորդ՝ կուսակցական կազմակերպության վե-
րահսկողությամբ և նրան կից կազմակերպելով խմբակներ
այնպիսիներից, վորոնք թերիապես կամ դործնականապես
(որինակ՝ մասնակցելով իմպերիալիստական պատերազմին)
սովորել են ռազմական դործը և ի վիճակի յեն ողնության
իրենց բաժինը տալու:

ԱՇԽԱՏԱՆՔ ԴԱՍԱԼԻՔՆԵՐԻ ՄԵՁ

Վերջին ժամանակներս բացահայտ բեկում է կատարվել
դատաւրության դեմ մղվող պայքարում: Մի չարք նահանգ-
ներում դատաւրն սկսել է մասսաներով բանակ վերադառ-

նալ, դասալիքն, առանց չափազանցության, հորդել և դեպի Կարմիր բանակը: Պատճառը, նախ՝ կուսակցական ընկերների ավելի հմուտ և ավելի սխտեմատիկ աշխատանքն և յերկրորդ՝ դյուզացիների հարաճուն այն դիտակցությունը, վոր Կոլչակը և Դենիկինը բերում են ավելի վատ կարգերի վերականգնում, քան ցարականներն էյին, բանվորների և դյուզացիների ստրկության, ծեծի, կոդոպտման, յսլաների ու աշխատանքների հասցրած անարգանքի վերականգնումը:

Այդ պատճառով, պետք է ամենուրեք և ամբողջ ուժով ծանրանալ դասալիքների մեջ և դասալիքներին բանակ վերադարձնելու համար կատարվող աշխատանքի վրա: Այդ ամենաառաջնակարգ և ամենակենսական դործերից մեկն է:

Ի միջի այլոց: Դասալիքների վրա համոզումով ներդործելու հնարավորությունը և այդ ներդործման հաջողությունը ցույց է տալիս բանվորական պետության միանգամայն հատուկ վերաբերմունքը դյուզացիության նկատմամբ, ի տարբերություն կալվածատիրական և կապիտալիստական պետությունից: Մահակի ճնշումը կամ սովի ճնշումը—ահա կարդալահության միակ աղբյուրը պետության այդ վերջին յերկու տեսակների համար: Բանվորական պետության կամ պրոլետարիատի դիկտատուրայի համար հնարավոր է կարգապահության այլ աղբյուր—դյուզացիներին համոզելը բանվորների կողմից, նրանց ընկերական դաշինքը: Յերբ խոսում ես աշխատեսների պատմածները, թե այսօրն չհանդուր (որինակ՝ Ռյազանի) կամավոր կերպով վերադառնում են հազարավոր ու հազարավոր դասալիքներ, վոր միտինդներում յերբեմն աննկարագրելի հաջողություն և զըտնում «ընկեր-դասալիքներին» ուղղված դիմումը, այն ժամանակ սկսում ես պատկերացնել, թե դեռևս մեր կողմից չողտադործված վորքան ուժ կա բանվորների և դյուզացիների այդ ընկերական դաշինքի մեջ: Դյուզացին ունի մի նախապաշարում, վորը տանում է նրան կապիտալիստի հետևից, եսերի հետևից, «առևտրի աղատության» հետևից, բայց նա ունի նաև բանականություն, վորն ավելի ու ավելի տանում է նրան դեպի դաշինք բանվորի հետ:

Մեր բանակն ամենից ավելի կարիք ունի մատակարարման, զգեստի, կոշիկների, զենքի, արկերի: Ավերված յերկրում կարիք է լինում ահագին ջանքեր դործադրել բանակի այդ պահանջը բավարարելու համար, և միայն Անդլիայի, Փրանսիայի, Ամերիկայի ավազակ-կապիտալիստների այն ոգնությունը, վոր նրանք առատաձեռն կերպով ցույց են տալիս Կոլչակին ու Դենիկինին, փրկում է վերջիններիս մատակարարման պակասությունից առաջանալիք անխուսափելի կրախից:

Վորքան էլ ավերված լինի Ռուսաստանը, բայց և այնպես նրա մեջ դեռ բնավ յերբեք քիչ չեն այն ռեսուրսները, վորոնք դեռ չենք ողտադործել մենք, հաճախ չեմք կարողացել ողտադործել: Դեռևս ռազմական գույքի չդաժված կամ չստուգված շատ պահեստարաններ կան, արտադրական շատ հնարավորություններ, վորոնք բաց են թողնվում մասամբ չինոյնիկներին դիտակից սարտաժի պատճառով, մասամբ քաջընկի, գրասենեկամոլության, խառնափնթորության և անճարակության պատճառով—այդ բոլոր «անցյալի մեղքերի» պատճառով, վորոնք այնպիսի անխուսափելիությամբ և այնպիսի դաժանությամբ ծանրանում են դեպի նոր հասարակակարգը «թուշք» դործող ամեն մի հեղափոխության վրա:

Այդ կողմից բանակին ուղղակի ոգնություն ցույց տալն առանձնապես կարևոր է: Այդ գործը տնօրինող հիմնարկներն առանձնապես կարիք ունեն «թարմացման», դրսի աշակցության, բանվորների և դյուզացիների կամավոր, յեռանդուն, հերոսական նախաձեռնությանը տեղեքում:

Պետք է վորքան կարելի յե լայն չափով այդ նախաձեռնությանը կոշիկ բոլոր դիտակից բանվորներին ու դյուզացիներին, բոլոր խորհրդային դործիչներին, պետք է տարբեր վայրերում և աշխատանքի տարբեր բնագավառներում փորձել այդ կողմից բանակին ոգնելու բազմապիսի ձևերը: «Հեղափոխականորեն տարվող աշխատանք» այստեղ շատ ավելի քիչ է կատարվում, քան այլ ասպարեզներում,

իսկ «հեղափոխականորեն տարվող աշխատանքի» կարիքն աշտեղ շատ ավելի խիստ է:

Բնակչութունից զենք հավաքելն այդ աշխատանքի բազմացրելն մասերից մեկն է: Վոր իմպերիալիստական պատերազմի չորս տարին, ապա ժողովրդական յերկու հեղափոխությունն ապրած մի յերկրում թաղցրած շատ զենք կա դյուզացիներին և բուրժուազիայի մոտ, այդ բնական է, այդ աճել է անխուսափելիորեն: Բայց դրա զեմ այժմ, Դենիկինի, ահեղ արշավանքի ժամանակ, պետք է պայքարել ամբողջ ուժով: Ով զենքը թաղցնում է կամ ողնում է թաղցնելու, մեծադույն հանցադործ է բանվորներին և դյուզացիներին հանդեպ, նա արժանի յե գնդակահարվելու, վորովհետև նա յե մեղավոր հաղարավոր և հաղարավոր լավագույն կարմիր-բանակայինների կորստի համար, վորոնք մեռնում են հաճախ ռազմաճակատներում զենքի պակասության պատճառով միայն:

Պիտերի ընկերները կարողացան հաղարավոր և հաղարավոր հրացաններ գտնել, յերբ—խիստ կազմակերպված ձևով—մասսայական խուզարկութուններ կատարեցին: Մնացած Ռուսաստանը Պիտերից հետ չափեք է մնա, այլ ինչ գնով էլ լինի՝ պետք է հասնի նրան և անցնի նրանից:

Մյուս կողմից, տարակույս չկա, վոր ամենից շատ հրացան են թաղցնում դյուզացիները և հաճախ առանց վորեւեւ չարակամության, այլ պարզապես արմատացած անվստահությունից զեպի ամեն «պետականություն» և այլն: Յեթե մենք կարողացանք համոզելով, հմուտ աղետացիայով, գործին նպատակահարմար մոտեցում ցույց տալով շատ և շատ բան անել (լավագույն նահանգներում), վոր պետդի դասավիճակները կամովին կարմիր բանակ վերադառնան, ապա, տարակույս չկա, վոր նույնքան շատ, յեթե վոչ է՛ք ավելի, կարելի յե և պետք է անել զենքը կամովին վերադարձնելու համար:

Բանվորներ՝ և դյուզացիներ: Փնտռեցեք-գտե՛ք թաղցրած հրացանները և հասցրեք բանակին: Դրանով դուք կփրկեք ձեզ Կոլչակի և Դենիկինի գանակոծությունից, զընդակահարումներից, մասսայական ծեծից ու կողոպտումից:

ՎՈՉ-ՌԱԶՄԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ԿՐՃԱՏՈՒՄԸ

Նախորդում համառոտակի ուրվագծված աշխատանքների նույնիսկ մի մասը կատարելու համար հարկավոր են նորանոր աշխատողներ, այն էլ ամենավստահելի, նվիրված, յեռանդուն կոմունիստներից: Իսկ վո՞րտեղից վերցնենք նրանց, յերբ բոլորը դանդաղում են այդպիսի աշխատողների պակասությունից և նրանց դերհողնածությունից:

Անտարակույս, այդ դանդաղաները շատ բանով իրավացի յեն: Յեթե վորեւեւ մեկը ճշտիվ հաշվարկեր, թե առաջավոր բանվորների և կոմունիստների ինչպիսի բարակ մի շերտ, վայելելով բանվորական և դյուզացիական մասսայի աջակցությունն ու համակրանքը, կառավարում եր Ռուսաստանը վերջին 20 ամսվա ընթացքում, ապա այդ ուղղակի անհավատալի կիմար: Իսկ կառավարում եյինք մենք հակայական հաջողությամբ, ստեղծելով սոցիալիզմը, հաղթահարելով անլուր դժվարություններ, հաղթելով ամեն կողմից գլուխ բարձրացնող թշնամիներին, վորոնք ուղղակի կամ անուղղակի կապված եյին բուրժուազիայի հետ: Յեւ մենք արդեն հաղթեցինք բոլոր թշնամիներին, բացի մեկից—բացի Անտանտից, բացի Անգլիայի, Ֆրանսիայի, Ամերիկայի համաշխարհայնորեն—հոյր իմպերիալիստական բուրժուազիայից, ընդվորում մենք արդեն կտրեցինք նաև այդ թշնամու մի ձեռքը՝ Կոլչակին. մեզ սպառնում է նրա մյուս ձեռքը միայն՝ Դենիկինը:

Պետութունը կառավարելու համար, պրոլետարիատի դիկտատուրայի ինդիկներն իրագործելու համար բանվորական նոր ուժեր են աճում արագորեն՝ հանձին բանվորական և դյուզացիական այն յերիտասարդության, վորը դնալով ավելի անկեղծորեն, ջերմադին, անձնվիրաբար սովորում, մարտում է նոր կարգերի նոր տպավորությունները, զեն և չպրտում իր վրայից հին, կապիտալիստական և բուրժուական-գեմոկրատական նախապաշարմունքների կեղեք, կոռում է իրենից ավելի ամուր կոմունիստներ, քան նրանց հին սերունդը:

Բայց վորքան էլ արագ է աճում այդ նոր խավը, վորքան էլ արագ է սովորում և հասունանում քաղաքացիական

պատերազմի և բուրժուազիայի կատաղի դիմադրութեան
կրակում, այնուամենայնիվ ամենամոտ ամիսների համար
նա մեզ չի կարող տալ պետութիւնը կառավարելու պատ-
րաստի աշխատողներ: Իսկ բանը հենց ամենամոտ ամիսներն
են, 1919 թվականի ամառն ու աշունը, վերջին հետեւ Դենի-
կինի դեմ մղվող պայքարն անհապաղ լուծում և պահանջում
և սպասում:

Ռազմական աշխատանքն ուժեղացնելու համար մեծ
թվով պատրաստի աշխատողներ ստանալու նպատակով
պետք է կրճատել վոչ ռազմական կամ, ավելի ճիշտ՝ վոչ
անմիջական ռազմական, խորհրդային աշխատանքի մի շարք
բնագավառներ և հիմնարկներ, պետք է վերակառուցել այդ
ուղղութիւնը (այսինքն՝ կրճատելու ուղղութիւնը) այն բո-
լոր հիմնարկներն ու ձեռնարկութիւնները, վերոնց անպայ-
մանորեն անհրաժեշտ չեն:

Որինակի համար վերցնենք Ժողովրդական Տնտեսու-
թեան Գերագույն Խորհրդի գիտական-տեխնիկական բաժի-
նը: Դա վերին աստիճանի ողտակար հիմնարկ է, վերն ան-
հրաժեշտ է սոցիալիզմը լրիվ կառուցելու համար, բոլոր
գիտա-հետազոտական ուժերը ճիշտ հաշվառելու և բաշխե-
լու համար: Բայց արդյո՞ք անպայման անհրաժեշտ է այդ-
պիսի մի հիմնարկութիւն: Իհարկէ, վոչ: Տալ նրան այն
մարդկանց, վերոնց կարելի չէ և պետք է անհապաղ ողտա-
գործել քանակում ու անմիջականորեն բանակի համար կեն-
սական և ծայր աստիճան անհրաժեշտ կոմունիստական աշ-
խատանք կատարելու համար, — ներկա պահին ուղղակի հան-
ցանք կլինեն:

Այդ տեսակ հիմնարկներ և հիմնարկների բաժիններ մեզ
մոտ, կենտրոնում ու տեղերում, այնքան ել ընչ չեն: Զրդ-
տելով սոցիալիզմի լիակատար իրականացմանը, մենք չե-
լինք կարող իսկույն չսկսել նման հիմնարկութիւնների կա-
ռուցումը: Բայց մենք հիմարներ և հանցադործներ կլինենք,
յեթե Դենիկինի ահեղ արշավանքի հանդեպ չկարողանանք
վերակազմել մեր շարքերն այնպես, վոր վոչ անպայման
անհրաժեշտ ամեն ինչ կանգնեցնենք և կրճատենք:

Խուճապի չմատնվելով և կազմակերպական իրաբանց-
ման մեջ չընկնելով, մենք վոչ մի հիմնարկ վոչ պետք է

վերակառուցենք, վոչ բոլորովին վիակենք, վոչ ել—վոր
առանձնապես վնասակար է հապճեպ աշխատանքի ժամա-
նակ—սկսենք նոր հիմնարկներ կառուցել: Մենք պետք է յե-
րեք, չորս, հինգ ամսով կանգնեցնենք վոչ անպայման ան-
հրաժեշտ բոլոր հիմնարկները և հիմնարկների բաժինները,
կենտրոնում ու տեղերում, կամ, յեթե չի կարելի բոլորովին
կանգնեցնել դրանք, կրճատենք այդքան (մոտավորապես)
ժամանակով, կրճատենք հնարավոր առավելագույն չափով,
այսինքն՝ թողնենք անպայման անհրաժեշտ աշխատանքի
նվազագույնը միայն:

Քանի վոր մեր գլխավոր նպատակն է՝ միանգամից մեծ
թվով պատրաստի, փորձառու, նվիրված, փորձված կոմու-
նիստներ կամ սոցիալիզմին համակրողներ ստանալ ռազմա-
կան աշխատանքի համար, ապա մենք կարող ենք ռիսկ անել,
վոր խիստ կրճատված հիմնարկներից (կամ հիմնարկների
բաժիններից) շատերը ժամանակավորապես առանց վորևէ
կոմունիստի թողնենք, հանձնենք դրանք բացառապես բուր-
ժուական աշխատողների ձեռքը: Այդ մի մեծ ռիսկ չէ, վո-
րովհետեւ խոսքը վոչ անպայման անհրաժեշտ հիմնարկների
մասին է միայն. նրանց (կիսով չափ դադարեցրած) գոր-
ծունեյութիւնը թուլանալուց վնաս կհասնի, բայց վնասը
մեծ չի լինի, մեզ բնավ յերեք չի կործանի: Իսկ ռազմա-
կան աշխատանքն ուժեղացնելու համար, անհապաղ և զգա-
լիորեն ուժեղացնելու համար յեռանդի պակասութիւնը մեզ
կարող է կործանել: Այդ պետք է պարզ հասկանալ և դեռ-
նից բոլոր հետևութիւններն անել:

Յեթե նահանգում, դավառում և այլն՝ դերատեսչու-
թեան կամ դերատեսչական բաժնի յուրաքանչյուր ղեկա-
վար, կոմունիստների ամեն մի բջիջ, առանց մի բոպե
կորցնելու, իր առջև հարց դնի, թե՞ արդյո՞ք անպայման
անհրաժեշտ է այս—ինչ հիմնարկը, այս—ինչ բաժինը. կկոր-
ծանվե՞նք արդյոք մենք, յեթե կանգնեցնենք այն կամ
10-ով կրճատենք նրա աշխատանքը, բոլորովին առանց կո-
մունիստների թողնելով այն, — յեթե այդ հարցադրմանը
հաջորդի աշխատանքի արագ ու վճռական կրճատումը և
կոմունիստների հանումը (նրանց անպայման վստահի ող-
նականների հետ միասին համակրողներից կամ անկուսակ-

ցականները), այն ժամանակ մենք կկարողանանք ամենա-
կարճ ժամանակամիջոցում հարյուրամիլիոններ և հարյուրա-
միլիոններ ստանալ՝ բանակի քաղաքափններում, կոմիսարների
պաշտոններում և այլն աշխատանք կատարելու համար: Յեւ
այն ժամանակ մենք լուրջ շանսեր ունենք հաղթելու Դենի-
կինին նույնպես, ինչպես հաղթեցինք ամէլի ուժեղ Կոլչակ-
ին:

ԱՇԽԱՏԱՆԻ ԶԱԿԱՏԱՄԵՐԶ ԳՈՏՈՒՄ

Ռուսաստանի Սոցիալիստական Ֆեդերատիվ Խորհրդա-
յին Հանրապետութեան մեջ ճակատամերձ դոտին վերջին
չարաթնները չափազանց ընդարձակվեց և արտասովոր արա-
դութեամբ փոխվեց: Դա պատերազմի վճռական մոմենտի,
նրա լուծման մոտենալու նախագուշակն է կամ ուղեկիցը:

Մի կողմից՝ Պրիուրալյեյում և Ուրալում հսկայական
ճակատամերձ դոտին մեր ճակատամերձ դոտին դարձաւ
չնորհիւ Կարմիր բանակի-հաղթանակների և Կոլչակի քայ-
քայման, չնորհիւ հեղափոխութեան աճմանը Կոլչակիայում:
Մյուս կողմից՝ ե՛լ ամէլի մեծ ճակատամերձ դոտին ճակա-
տամերձ դարձաւ Պիտերի մոտ և Հարալում մեր կորուստ-
ների պատճառով, թչնամու՝ Պիտերին հսկայական չափով
մոտենալու և Հարալից Ուկրաինայի վրա ու Ռուսաստանի
կենտրոնի վրա արշավելու պատճառով:

Ճակատամերձ դոտում կատարվող աշխատանքն առանձ-
նապես կարևոր նշանակութիւն է ստանում:

Պրիուրալյեյում, վորտեղ Կարմիր բանակն արագորեն
առաջ է գնում, բանակում աշխատողներին՝ կոմիսարների,
քաղաքափնի անդամների մեջ և այլն, ապա տեղական բան-
վորների և դյուղացիների մեջ բնական ցանկութիւն է ծա-
ղում՝ հաստատվել նոր նվաճված տեղում խորհրդային
ստեղծարար աշխատանք կատարելու համար, այնքան ամե-
լի բնական ցանկութիւն, վորքան ամէլի մեծ է հոգնածու-
թիւնը պատերազմից, վորքան ամէլի ծանր է Կոլչակի դոր-
ծած ամերի պատկերը: Բայց չկա ամէլի վտանգավոր բան,
քան այդ ցանկութիւնը կատարելը: Այդ սպառնում է թու-
լացնել հարձակումը, ընդհատել վերջինս, ամէլացնել այն
բանի շանսերը, վոր Կոլչակը դեռ կկազդուրվի: Այդ մեր

կողմից ուղղակի հանցադործութիւն կլինեիր հեղափոխու-
թեան հանդեպ:

Արևելյան բանակից վոչ մի դեպքում վոչ մի ամէլորդ
աշխատող չվերցնել տեղական աշխատանքի համար: Վո՛չ
մի դեպքում չթուլացնել հարձակումը: Լիակատար հաղթա-
նակի միակ շանսն է՝ պրիուրալյան և ուրալյան բնակչու-
թեան դիմովին մասնակցութիւնը, բնակչութեան, վորը
կրել է կոլչակյան «դեմոկրատիայի» սարսափները, հարձա-
կում շարունակելը Սիբիրի վրա՝ մինչև հեղափոխութեան
լիակատար հաղթանակը Սիբիրում:

Թո՛ղ Պրիուրալյեյում և Ուրալում շինարարութիւնն
ուշանա, թող նա ամէլի թույլ ընթանա դուռ տեղական, յե-
րիտաւոր, անխորձ, թույլ ուժերով: Դրանից մենք չենք
կործանվի: Ուրալի և Սիբիրի վրա հարձակումը քուլացնե-
լուց մեմֆ կկործանվեմք, մենք պետք է ուժեղացնեմք այդ
հարձակումը Ուրալում ապստամբող բանվորների ուժերով,
պրիուրալյան դյուղացիների ուժերով, վորոնք այժմ իրենց
կաշիք վրա զրացին, թե ինչ են նշանակում մենչևիկ Մայս-
կու և եսեր Չերնովի «սահմանադրական» («учредитель-
ские») խոստումները, և ինչ է նշանակում այդ խոստում-
ների իսկական բովանդակութիւնը, այսինքն՝ Կոլչակը:

Թուլացնել հարձակումն Ուրալի և Սիբիրի վրա, կնշա-
նակեիր հեղափոխութեան դավաճանը լինել, բանվորներին և
դյուղացիներին Կոլչակի լծից ազատագրելու դործի դաժա-
ճանը:

Հենց նոր ազատված ճակատամերձ դոտում աշխատանք
կատարելիս պետք է հիշել, վոր այնտեղ հիմնական խըն-
դիրն է՝ նվաճել վո՛չ միայն բանվորների, այլև դյուղացի-
ների վստահութիւնը դեպի Խորհրդային իշխանութիւնը,
դործնականորեն պարզարանել նրանց Խորհրդային իշխանու-
թեան, վորպես՝ բանվորների և դյուղացիների իշխանու-
թեան, էութիւնը, միանգամից բռնել այն ճիշտ կուրսը,
վորը յուրացրել է կուսակցութիւնը՝ քսան ամսվա աշխա-
տանքի հաշվառման հիման վրա: Մենք Ուրալում չպետք է

* Առանց ծայրահեղ կարիքի չվերցնել նրանց ընդհանրապես, այլ
փոխադրել կենտրոնական նահանգներից: Լենինի ծանոթագրութեանը:

կրկնենք այն սխալները, վորոնք յերբեմն կատարվել են Վեկիկոստիայում և վորոնցից մենք արագորեն ձեռք ենք քաշում:

Պիտերի մոտի ճակատամերձ գոտում և այն հակայական ճակատամերձ գոտում, վորն այնքան արագ և ահեղորեն ընդարձակվեց Ուկրաինայում ու հարավում, պետք է կատարելապես ամեն ինչ փոխադրել ռադմական դրության, ամբողջ աշխատանքը, բոլոր ջանքերը, բոլոր խոհերն ամբողջովին յենթարկել պատերազմին և միայն պատերազմին: Այլ կերպ չի կարելի հետ մղել Դենիկինի արշավանքը: Այդ պարզ է: Յեւ վայր պետք է պարզ ըմբռնել ու ամբողջովին կենսագործել:

Ի միջի այլոց: Դենիկինյան բանակի առանձնահատկությունն է սպայության և կազակության առատությունը: Այդ այն տարրն է, վորը մասսայական ուժ չունենալով իր հետևից, չափազանց ընդունակ է արագ դրոհների, ավանալուքաների, հուսահատ ձեռնարկումների՝ խուճապ սերմանելու նպատակով, ի սեր ավերի ավեր գործելու նպատակով:

Մյուսիսի թշնամու դեմ մղվող պայքարում անհրաժեշտ է բարձրագույն աստիճանի հասցրած ռադմական կարգապահություն և ռադմական զգոնություն: Առիթը բաց թողնել կոճ գլուխը կորցնել—նշանակում է կորցնել ամեն ինչ: Ամեն մի պատասխանատու կուսակցական կամ խորհրդային աշխատող պետք է հաշվի առնի այդ:

Ռադմական կարգապահություն թե՛ ռադմական և թե՛ ամեն մի դործում:

Ռադմական զգաստություն և խստություն, անչեղություն՝ նախազուգության բոլոր միջոցները ձեռք առնելիս:

ՎԵՐԱՔԵՐԱՌԻՆՔ ՌԱԶՄԱԿԱՆ ՄԱՍՆԱԳԵՏՆԵՐԻՆ («ՌԱԶՄԱԳԵՏՆԵՐԻՆ»)

Այն ահադին զավադրությունը, վորը սրտիկաց Կրասնայա Գորկայում⁴ և վորի նպատակն էր հանձնել Պետրո-դրադը, առանձնապես հրամայաբար նորից դրեց ռադմական մասնադետների հարցը և թիկունքում հակահեղափո-

խության դեմ պայքարելու հարցը: Տարակույս չկա, վոր պարենային և ռադմական դրության սրվելն անխուսափելիորեն առաջ է բերում և մոտ ապագայում առաջ է բերելու հակահեղափոխականների փորձերի ուժեղացում (Պիտերի զավադրությանը մասնակցում էր «Союз возрождения»-ն թե՛ կազեմները, թե՛ մենչևիկները, թե՛ ալ եսերները. առանձին մասնակցում էյին, բայց և այնպես մասնակցում էյին, նաև ձախ եսերները): Նույնպես անտարակույս է, վոր ռադմական մասնադետներն ամենամոտ ժամանակներս կտան զավաճանների բարձր տոկոս, ինչպես կուլակները, բուրժուական ինտելիգենտները, մենչևիկները, եսերները:

Սակայն անուղղելի սխալ և աններելի կամադրկություն կլինեք դրա սրտածառով հարուցել մեր ռադմական քաղաքականության հիմունքները փոխելու հարցը: Մեզ զավաճանում են և զավաճանելու յեն հարյուրավոր ու հարյուրավոր ռադմական մասնադետներ, մենք նրանց կբռնենք և կգնդակահարենք, բայց մեզ մոտ սխտեմատիկաբար և յերկար ժամանակ աշխատում են հաղաբավոր ու տասնյակ-հաղաբավոր ռադմական մասնադետներ, առանց վորոնց չեք կարող ստեղծվել այն Կարմիր բանակը, վորն աճել է անիծյալ պարտիզանչիկայից և կարողացել է փայլուն հաղթանակներ տանել Արևելքում: Փորձառու և մեր ռադմական գերատեսչության գլուխ կանգնած մարդիկ իրավամբ մատնանում են, վոր այնտեղ, վորտեղ ամենից ավելի խտնվել է կիրառված կուսակցական քաղաքականությունը ռադմական մասնադետների նկատմամբ և պարտիզանչիկան արմատախիլ անելու նկատմամբ, այնտեղ, վորտեղ ամենից ավելի ամուր է կարգապահությունը, վորտեղ ամենից ավելի խնամքով է կատարվում քաղաշխատանքը զորքերում և կոմիսարների աշխատանքը, այնտեղ, ընդհանուր առմամբ և ամբողջովին վերցրած, ամենից քիչ են լինում ռադմական մասնադետների մեջ զավաճանի ցանկացողներ, այնտեղ ամենից քիչ հնարավորություն կա այդ ցանկացողների համար՝ իրենց դիտավորությունն իրագործելու: Այնտեղ թափթփվածություն չկա բանակում, այնտեղ ավելի բավ է զորաչափը և բանակի վողին, այնտեղ ավելի շատ են հաղթանակները: Պարտիզանչիկան, նրա հետքերը, նրա մնա-

ցորդները, նրա տարրերը թե՛ մեք, թե՛ ուղարկնական բանակին աղետներ, քայքայում, պարտություններ, կառաստրոֆներ, մարդկանց կորուստ և ռազմական դուշը կորուստ անչափ ավելի պատճառեցին, քան ռազմական մասնազետները բոլոր դավաճանությունները:

Մեր կուսակցական ծրագիրը՝ թե՛ բուրժուական մասնազետների ընդհանուր հարցում, թե՛ նրանց տեսակներից մեկի՝ ռազմական մասնազետների մասնավոր հարցում, լիակատար ճշտությամբ վորոշել և կոմունիստական կուսակցության քաղաքականությունը: Մեր կուսակցությունը պայքարում է և «անողորմարար պայքարելու յե կարծեցյալ-ռազմիկալ, բայց իսկապես տղետ այն մեծամտության դեմ, թե իբր աշխատավորներն ի վիճակի յեն հաղթահարելու կապիտալիզմն ու բուրժուական կարգերը, առանց սովորելու բուրժուական մասնազետներից, առանց նրանց ոգտա-գործելու, առանց նրանց կողքին աշխատանքի յերկարատե դարոց անցնելու»:

Հարկավ, դրա հետ միասին, կուսակցությունը «տըվյալ բուրժուական խավին մինչև իսկ նվազագույն քաղաքական դիմում» չի անում, կուսակցությունը ճնշում է և «անողորմարար ճնշելու յե նրա ամեն մի հակահեղափոխական վրտնձեղությունը»: Բնական է, վոր յերբ նման «վրտնձեղություն» տեղի յե ունենում կամ ուրվագծվում է ավելի կամ պակաս հավանականությամբ, ապա դրա «անողորմ ճնշումը» այլ հատկություններ է պահանջում, քան սովորողի դանդաղությունը, տրամադրության դուշությունը, վորոնք պահանջում է «յերկարատե դարոցը» և վորոնք դատարար-կում է նա մարդկանց մեջ: Ռազմական մասնազետների «կողքին աշխատանքի յերկարատե դարոցով» դբադված մարդկանց տրամադրության և ռազմական մասնազետների «հակահեղափոխական վրտնձեղությունն անողորմարար ճնշելու» անմիջական ինդրով տարված մարդկանց տրամադրության միջև յեղած հակասությունը հեշտությամբ կարող է հանդեցնել և հանդեցնում է բաղխումների ու կոնֆլիկտների: Նույնը վերաբերում է անձնական անհրաժեշտ տեղափոխումներին, յերբեմն մեծ թվով ռազմական մասնազետների տեղափոխումներին, վորի պատճառն են հակա-

հեղափոխական «վրտնձեղությունները» այս կամ այն դեպքը, և մասնավոր մեծ դավադրությունները:

Սյդ բաղխումներն ու կոնֆլիկտները մենք լուծում ենք և լուծելու յենք կուսակցական ճանապարհով, նույնը սրահանջելով կուսակցության բոլոր կազմակերպություններից և պնդելով, վոր թույլ չտրվի մինչև իսկ նվազագույն վնաս գործնական աշխատանքին, մինչև իսկ նվազագույն ձգձգում՝ անհրաժեշտ միջոցներ ձեռք առնելիս, տատանման նշույլ անգամ՝ մեր ռազմական քաղաքականության համար սահմանված հիմունքները կիրառելիս:

Յեթե միջանի կուսակցական որդաններ սխալ տոն են վերցնում ռազմական մասնազետների վերաբերմամբ (ինչպես վերջերս յեղել է Պետրոգրադում), կամ յեթե առանձին դեպքերում ռազմական մասնազետների «քննադատությունն» այլասերվում, ուղղակի խոչընդոտ և դառնում նրանց ոգտադրոման սխտեմատիկ և համառ աշխատանքի դեմ, կուսակցությունն իսկույն ուղղում է և ուղղելու յե այդ սխալները:

Դրանք ուղղելու դիտավոր և հիմնական միջոցն է՝ ուժեղացնել քաղաշխատանքը բանակում և մոբիլիզացիայի յենթարկվողների մեջ, ձեռք տալ կոմիսարների աշխատանքը բանակում, բարելավել նրանց կազմը, բարձրացնել նրանց մակարդակը, նրանց կողմից գործով իրականացնել այն, ինչ վոր պահանջում է կուսակցության ծրագիրը և վորը շատ հաճախ այնքան էլ բավարար չի կատարվում, այն է՝ «հրամանատարական կազմի նկատմամբ (բանակի) քաղաքական վերահսկողությունը կենտրոնացնել բանվոր դասակարգի ձեռքում»: Ռազմական մասնազետների քննադատությունը հեռվից, գործը «գրոհով» ուղղելու փորձերը շատ հեշտ բան են, ուստի և անհուսալի ու վնասակար: Բոլորը, ովքեր դիտակցում են իրենց քաղաքական սրտասխտեմատությունը, ովքեր վշտանում են մեր բանակի թերություններից, թո՛ղ դնան շարքերն ու դրատողանները, վորպես կարմիր-բանակայիններ կամ հրամանատարներ, քաղաշխատողներ կամ կոմիսարներ, թո՛ղ ամեն մեկն աշխատի—կուսակցության ամեն մի անդամ իր համար տեղ

ցորդները, նրա տարրերը թե՛ մեր, թե՛ ուկրաինական բանակին ազեաներ, քայքայում, պարտություններ, կառաստրոֆներ, մարդկանց կորուստ և ռազմական դուլքի կորուստ անչափ ալիքի պատճառեցին, քան ռազմական մասնազետների բոլոր դավաճանությունները:

Մեր կուսակցական ծրագիրը՝ թե՛ բուրժուական մասնազետների ընդհանուր հարցում, թե՛ նրանց տեսակներին մեկին՝ ռազմական մասնազետների մասնավոր հարցում, լիակատար ճշտությամբ վորոշել է կոմունիստական կուսակցության քաղաքականությունը: Մեր կուսակցութունը պայքարում է և «անողորմարար պայքարելու յե կարծեցյալ-ոսդեխը, բայց իսկապես տղետ այն մեծամտության դեմ, թե իբր աշխատավորներն ի վիճակի յեն հաղթահարելու կապիտալիզմն ու բուրժուական կարգերը, առանց սովորելու բուրժուական մասնազետներից, առանց նրանց ողորմ-դործելու, առանց նրանց կողքին աշխատանքի յերկարատև դպրոց անցնելու»:

Հարկավ, դրա հետ միասին, կուսակցությունը «առ-վյալ բուրժուական խավին մինչև իսկ նվաղագույն քաղա-քական գիշում» չի անում, կուսակցությունը ճնշում է և «անողորմարար ճնշելու յե նրա ամեն մի հակահեղափոխական վրոնձգությունը»: Բնական է, վոր յերբ նման «վրոնձգություն» տեղի յե ունենում կամ ուրվաղծվում է ալիքի կամ պակաս հավանականությամբ, ասյա դրա «անողորմ ճնշումը» այլ հատկություններ է պահանջում, քան սովորողի դան-դաղությունը, տրամադրության զգուշությունը, վորոնք պահանջում է «յերկարատև դպրոցը» և վորոնք դաստիարա-կում է նա մարդկանց մեջ: Ռազմական մասնազետների «կողքին աշխատանքի յերկարատև դպրոցով» դադարած մարդկանց տրամադրության և ռազմական մասնազետների «հակահեղափոխական վրոնձգությունն անողորմարար ճնշ-ելու» անմիջական խնդրով տարված մարդկանց տրամա-դրության միջև յեղած հակասությունը հեշտությամբ կա-րող է հանդեցնել և հանդեցնում է բաղիումներին ու կոն-ֆլիկտներին: Նույնը վերաբերում է անձնական անհրաժեշտ տեղափոխումներին, յերբեմն մեծ թվով ռազմական մաս-նազետների տեղափոխումներին, վորի պատճառն են հակա-

հեղափոխական «վրոնձգություններին» այս կամ այն դեպ-քը, և մասնավաղ մեծ դավադրությունները:

Այդ բաղիումներն ու կոնֆլիկտները մենք լուծում ենք և լուծելու յենք կուսակցական ճանապարհով, նույնը սրա-հանջելով կուսակցության բոլոր կազմակերպություններից և պնդելով, վոր թույլ չտրվի մինչև իսկ նվաղագույն վնաս դործնական աշխատանքին, մինչև իսկ նվաղագույն ձգձգում՝ անհրաժեշտ միջոցներ ձեռք առնելիս, տատանման նշույլ անդամ՝ մեր ռազմական քաղաքականության համար սահմանված հիմունքները կիրառելիս:

Յեթե միջանի կուսակցական որդաններ սխալ տոն են վերցնում ռազմական մասնազետների վերաբերմամբ (ինչ-պես վերջերս յեղել է Պետրոգրադում), կամ յեթե առանձին դեպքերում ռազմական մասնազետների «քննադատությունն» ալլախերթում, ուղղակի խոչընդոտ է դառնում նրանց ող-տադործման սխառնատիկ և համառ աշխատանքի դեմ, կուսակցությունն իսկույն ուղղում է և ուղղելու յե այդ սխալները:

Դրանք ուղղելու դիմավոր և հիմնական միջոցն է՝ ուժեղացնել քաղաշխատանքը բանակում և մոբիլիզացիայի յենթարկվողների մեջ, ձիգ տալ կոմիսարների աշխատանքը բանակում, բարելավել նրանց կազմը, բարձրացնել նրանց մակարդակը, նրանց կողմից գործով իրականացնել այն, ինչ վոր պահանջում է կուսակցության ծրագիրը և վորը շատ հաճախ այնքան էլ բավարար չի կատարվում, այն է՝ «հրամանատարական կազմի նկատմամբ (բանակի) քաղմա-կադմաքի վերահսկողությունը կենտրոնացնել բանվոր դա-սակարգի ձեռքում»: Ռազմական մասնազետների քննադա-տությունը հեռվից, դործը «գրոհով» ուղղելու փորձերը շատ հեշտ բան են, ուստի և անհուսալի ու վնասակար: Բոլորը, ովքեր գիտակցում են իրենց քաղաքական սրտաս-խառնափությունը, ովքեր վշտանում են մեր բանակի թե-րություններից, թո՛ղ դնան շարքերն ու դորատողանները, վորպես կարմիր-բանակայիններ կամ հրամանատարներ, քաղաշխատողներ կամ կոմիսարներ, թո՛ղ ամեն մեկն աշ-խատի—կուսակցության ամեն մի անդամ իր համար տեղ

կղանի բստ իր ընդունակութիւնները—ռազմական կազմա-
կերպութեան մեջ՝ վերջինս բարելավելու համար:

Սորհրդային իշխանութիւնը վաղուց առավելագուցն
ուշադրութիւն է դարձրել այն բանի վրա, Վոր բանվորնե-
րը, ապա նաև դուղագիրները, և մանաւանդ կոմունիստնե-
րը, կարողանան լրջորեն սովորել ռազմական գործը: Այդ
կատարւում է մի շարք հաստատութիւններում, հիմնարկ-
ներում, դասընթացներում, բայց այդ դեռ չափ ու չափ ան-
բավարար է կատարւում: Անձնական նախաձեռնութիւնը,
անձնական յեռանդը այստեղ դեռ չափ բան պետք է անեն:
Առանձնապէս կոմունիստները պետք է ջանասիրութեամբ
սովորեն ղեկավարային, հրետանային, զրահային գործը և
այլն, վրովհետև այստեղ մեր հետամնացութիւնն ավելի
զգալի յէ, այստեղ մեծ թիւով սպաներ ունեցող հակառա-
կորդի դերազանցութիւնն ավելի նշանակալի յէ, այստեղ
հնարավոր է, Վոր վրովստահելի ռազմական մասնագետը
խոշոր վնաս հասցնի, այստեղ կոմունիստի դերը վերին աս-
տիճանի մեծ է:

ՊԱՅՐԱՐ ՀԱՎԱՀԵՂԱՓՈԽՈՒԹՅԱՆ ԴԵՄ ԹԻԿՈՒՆՔՈՒՄ

Ինչպէս և անցյալ տարի հուլիսին, հակահեղափոխու-
թիւնը մեզ մոտ թիկունքում, մեր մեջ, դուրս է բարձրաց-
նում:

Հակահեղափոխութիւնը հաղթւած է, բայց դեռ հեռոս
յէ վրջնագալած լինելուց և, հասկանալի յէ, ռդատագործում է
Դենիկինի հաղթանակները և պարենային կարիքի սրվելը:
Իսկ ուղղակի և բացահայտ հակահեղափոխութեան հետեւից,
սև հարյուրյակի ու կադետների հետեւից, վրորնք ուժեղ են
իրենց կապիտալով, Անտանտի իմպերիալիզմի հետ իրենց
ունեցած ուղղակի կապով, դիկտատուրայի անխուսափե-
լիութեան իրենց ըմբռնումով և այն իրականացնելու (կոլ-
չակարար) ընդունակութեամբ,—նրանց հետեւից քարշ են
դալիս, ինչպէս միշտ, տատանվող, կամադուրի, իրենց գոր-
ծերը խոսքերով դարդարող մենչեիկները, աջ եսերները և
ձախ եսերները:

Վրջ մի պատրանք այդ բանի նկատմամբ: Մենք դիտենք
այն «աննդատու միջավայրը», վրոր ծնում է հակահեղափո-

խական ձեռնարկումներ, պոռթկումներ, դավադրութիւն-
ներ և այլն, չափ լավ դիտենք: Դա բուրժուազիայի, բուր-
ժուական ինտելիգենցիայի միջավայրն է, դրոշներում՝ կու-
լակներինը, ամենուրեք՝ «անկուսակցական» մարդկանց,
ապա եսերների ու մենչեիկներին միջավայրը: Պետք է յեռա-
պատկել և տասնապատկել հսկողութիւնն այդ միջավայրի
նկատմամբ: Պետք է տասնապատկել զբաւոյնութիւնը, վր-
րովհետև այդ կողմից հակահեղափոխական վրտնձգու-
թիւնները բացարձակապէս անխուսափելի յեն հենց ներկա
մոմենտում և մոտ ապագայում: Այդ հոգի վրա բնական են
նաև կամուրջներ պայթեցնելու, գործադուլներ սարքելու,
ամեն տեսակ լրտեսական արարքների և այլնի կրկնակի
վրորներ: Նախադուլութեան բոլոր միջոցները՝ ամենաու-
ժեղ, սխտեմատիկ, կրկնակի, մասսայական ու հանկաք-
ծակի միջոցներ անհրաժեշտ են առանց բացառութեան այն
բոլոր կենտրոններում, վրտեղ «պատասպարվելու» դեթ վր-
րեն հնարավորութիւն ունի հակահեղափոխականների
«աննդատու միջավայրը»:

Մենչեիկներին, աջ և ձախ եսերներին նկատմամբ պետք է
հաշիւ առնել վերջին վրորները: Նրանց «պերիֆերիայի» մեջ,
նրանց ձգտող մարդկանց մեջ, անտարակույս, տեղաշարժ
կա կոլչակից ու Դենիկինից դեպի մերձեցում Սորհրդային
իշխանութեան հետ: Այդ տեղաշարժը մենք հաշիւ յենք
առել, և ամեն անգամ, յերը նա դրսևորւում է դեթ վրորեն
ոեալ բանով, մեր կողմից վրորը քայլ ենք արել ընդառաջ:
Մեր այդ քաղաքականութեանը վրջ մի դեպքում չենք դա-
վաճանի, և այն «թուլչքներին» թիւլը, վրորնք կատարւում
են կոլչակի ու Դենիկինի կողմը քաշող մենչեիկից և եսե-
րականութիւնից դեպի Սորհրդային իշխանութեան կողմը
քաշող մենչեիկից ու եսերականութիւնը, ընդհանրապէս
ասած, ավելանալու յէ:

Բայց տվյալ մոմենտում մանր-բուրժուական դեմոկրա-
տիան, եսերների ու մենչեիկների զլխավորութեամբ, կա-
մադուրի ու տատանվող, ինչպէս միշտ, քիթը քառնոն է
բռնում և տատանվում է հաղթող Դենիկինի կողմը: Այդ
առանձնապէս ճիշտ է ձախ եսերների, մենչեիկների «քաղա-
քական առաջնորդների» նկատմամբ (ինչպէս Մարտովը և

Ընկ.), աջ եսերները (ինչպես Չերնովը և Ընկ.) և ընդհանրապես նրանց «գլխական խմբակները» նկատմամբ, վորոնց անդամները, բացի ուրիշ ամեն բանից, չափազանց վիրավորված են իրենց քաղաքական լիակատար կրթիցի և բոլոր պատճառով Խորհրդային իշխանութիւնն ինքն ավանտուրա-ներ նյութելու «հակումն» ունեն, վոր հաղթել թե հնարավոր լինի արմատախիլ անել:

Չպետք է խաբւել նրանց առաջնորդների խոսքերից և իրենց իրաւից, նրանց անձնական ազնւութիւնից կամ կեղծավորութիւնից: Այդ կարեւոր է նրանցից յուրաքանչյուրի կենսադրութեան համար: Այդ կարեւոր է քաղաքականութեան տեսակետից, այսինքն՝ դատաւարների փոխհարարե-րութեան, միլիտանտոր մարդկանց փոխհարարութեան տե-սակետից: Մարտովը և Ընկ. «Կ. Կ. անունից» հանդիսավոր կերպով դատաւարտում են իրենց «ակտիւիստներին» և ստատում են (մշտապես սպառնո՞ւմ են) վտարել նրանց կուսակցութիւնից: Դրանով ամենեւին չի անհետանում այն փաստը, վոր «ակտիւիստները» մենչեիկները մեջ ամենից ավելի ուժեղն են, թաղնւում են մենչեիկները հետևը և իրենց կողմնական-դենիկներին աշխատանքն են կատարում: Վոլսկին և Ընկ. դատաւարտում են Ալեքսանտրովին, Չերնովին և Ընկ., բայց այդ բնավ չի խանդարում, վոր այդ վերջինները վոլսկուց ավելի ուժեղ լինեն, Չերնովին չի խանդարում ասելու՝ «Յեթե վոչ մենք և յեթե վոչ այժմ, ապա ել ո՞վ և յե՞րբ է տապալելու բուլչեիկներին»: Չախ եսերները կարող են «աշխատել» «ինքնուրույն», առանց վո-րեւէ համաձայնութեան դալու ուսակցիայի հետ, Չերնովների հետ, սակայն դործով նրանք Դենիկինի նույնապիսի դաշնա-կիցներն ու խաղալիքն են ճշտ խաղում, ինչպես հանդուցյալ ձախ եսեր Մուրավյովը, նախկին գլխավոր հրամանատարը, վորը «գաղափարական» դրդապատճառներով բաց է անում ուղղաճակատը չեխո-սլովակների և Կոլչակի առջև:

Մարտովը, Վոլսկին և Ընկ. յերկու պայքարող կողմե-րից «ավելի բարձր» են յերեակայում իրենց, «յերկրորդ կողմն» ստեղծելու ընդունակ են յերեակայում իրենց:

Այդ ցանկութիւնը, թող նա թեկուդ անկեղծ լինի, մնում է վորպես մանր-բուրժուական գեմոկրատի պատ-

րանք, գեմոկրատ, վորը գեռ այժմ էլ, 1848 թվականից 70 տարի անց, չի սովորել այդ-բենը, հենց այն, վոր կապի-տալիստական միջավայրում հնարավոր է կա՞մ բուրժուա-դեյալի դիկտատուրան, կա՞մ պրոլետարիատի դիկտատուրան և անկարելի յե, վոր դոյութիւն ունենա վորեւէ յերրորդ բան: Մարտովները և Ընկ., յերեւի, բայց պատրանքով ել կմեռնեն: Այդ նրանց դործն է: Իսկ մեր դործն է հիշել, վոր դործնականում անխուսափելի յեն՝ այդ տեսակ մարդ-կանց տատանումներն այսօր դեպի Դենիկինը, վաղը դեպի բուլչեիկները: Յե՛վ այսօր պետք է անել ա՛յս որվա դործը:

Մեր դործն է՝ հարցն ուղղակի դնել: Վո՞րն է ավելի լավ՝ բռնել և բանտ նստեցնել, յերբեմն նույնիսկ զնդակա-հարել հարյուրավոր դավաճաններ կադետներից, անկուսակ-ցականներից, մենչեիկներից, եսերներից, վորոնք «հանդես են գալիս» (վո՞րը դենքը ձեռին, վո՞րը դավադրութեամբ, վո՞րն ադիտացիայով ընդդեմ մորիլիզացիայի, ինչպես տապալիչները կամ յերկաթուղայիները մենչեիկներից և այլն) ընդդեմ Խորհրդային իշխանութեան, այսինքն՝ հո-գուտ Դենիկինի: Թե՞ դործն այնտեղ հասցնել, վոր Կոլչա-կին ու Դենիկինին թույլ տանք կոտորելու, զնդակահարե-լու, մինչև մեռնելու աստիճան ծեծելու տասնյակ-հազարա-վոր բանվորներին և դոլաւացիներին: Ընտրութիւն անելը դժվար չէ:

Հարցն այսպես է դրված և միայն այսպես:

Ով մինչև այժմ այս չի հասկացել, ով ընդունակ է նվալու այսպիսի վճռի «անարդարութեան» առթիւ, նրանից պետք է ձեռք քաշել, նրան պետք է մատնել հրապարակային ծաղրի ու խայտառակութեան:

ԲՆԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԳԼԽՈՎԻՆ ՄՈՒԻԼԻԶՄՅԵԱՆ
ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ՀԱՄԱՐ

Խորհրդային հանրապետութիւնը համաշխարհային կա-պիտալի կողմից պաշարված բերդ է: Նրանից, վորպես Կոլ-չակից պատապարկելու ապատարանից, ողտվելու իրա-վունք, և առհասարակ նրանում ապրելու իրավունք մենք կարող ենք ճանաչել միայն նրա համար, ով ակտիւ մաս-նակցում է պատերազմին և ամեն կերպ ոգնում է մեղ:

Այստեղից բխում է մեր իրավունքն ու սլարտականությունը՝ դիտվեն մոբիլիզացիայի յենթարկել բնակչությանը պատերազմի համար՝ վորին ուղղակի իմաստով ռազմական աշխատանքի, վորին պատերազմի ամեն տեսակ ոժանդակ դործունեություն համար:

Դրա լրիվ իրականացումը իդեալական կազմակերպություն է պահանջում: Յեվ վորովհետև մեր պետական կազմակերպությունը շատ է հեռու կատարյալ լինելուց (վոր բոլորովին զարմանալի է, յեթե նկատի առնենք նրա յենթասարգությունը, նորությունը և նրա զարգացման բացառիկ դժվարությունները), ապա կազմակերպական ամենամիտապար պրոթեկտորություն կլինեի լայն չափով, միանգամից, ձեռնամուխ լինել այդ ասպարեզում իրակա-նացնելու վորևէ լիակատար բան, կամ թեկուզ վորևէ շատ լայն դործ:

Սակայն այդ տեսակետից իդեալին մոտենալու համար մասնակի շատ բան կարելի յեն անել, և այդ կողմից մեր կուսակցական դործիչներին, մեր խորհրդային աշխատողներին «նախաձեռնությունը» դեռ շատ ու շատ անբավարար է:

Այստեղ բավական է դենել այդ հարցը և ընկերներին ուշադրությունը հրավիրել դրա վրա: Վորևէ կոնկրետ ցուցում կամ նախադիժ տալու կարիք չկա:

Միայն նշենք, վոր խորհրդային իշխանությունն ամենից ավելի մոտիկ մանր-բուրժուական դեմոկրատները, վորոնք, ինչպես ընդունված է, իրենց սոցիալիստներ են անվանում, որինակ՝ «ձախ» մենչևիկներին միքանիսը և այլն, առանձնապես սիրում են զայրանալ պատանդ վերցնելու, նրանց կարծիքով, «բարբարոսական» միջոցի դեմ:

Թո՛ղ զայրանան իրենց համար, բայց առանց դրան պատերազմ մղել չի կարելի, և վտանգը սրվելիս անհրաժեշտ է այդ միջոցը դործադրել, բոլոր իմաստներով, ընդարձակել և հաճախացնել: Շատ անդամ, որինակ, մենչևիկյան կամ դեղին տպագրիչները, յերկաթուղայինները «վարչականներին» և զադունի սպեկուլանտներին, կուլակները, քաղաքային (և դուռլական) բնակչության ունևոր մասը և դրանց նման տարրերը սաբոտաժի փոխարկվող անչափ հանցավոր և անչափ լիտի անտարբերությունը են վերաբերվում կու-

չակից և Դենիկինից սլաշտպանվելու դործին: Պետք է կադմել այդ տեսակ խմբակներին ցուցակներ (կամ հարկադրել նրանց, վոր իրենք կազմեն խմբակներ փոխադարձ յերաշխավորություն համար) և վո՛չ միայն խրամատային աշխատանքի դնել նրանց, ինչպես արվում է յերբեմն, այլ և նրանց վրա դնել Կարմիր բանակին ամենաբազմապիսի և բազմակողմանի նյութական ոգնություն ցույց տալու դործը:

Կարմիր-բանակայինների դաշտերն ավելի լավ կմշակվեն, կարմիր-բանակայիններին սնունդ, մախորկա և այլ անհրաժեշտ առարկաներ մատակարարեն ավելի լավ հիմքերի վրա կդրվի, առանձին դավադրությունից և այլն հաղա-րավոր ու հաղաբավոր բանվորների և գյուղացիների կորչելու վտանգը դլալիորեն կնվազեցվի, յեթե ավելի լայն, ավելի բազմակողմանի և ավելի հմուտ կերպով դործադրենք այդ միջոցը:

«ԱՇԽԱՏԱՆՔ ՀԵՂԱՓՈՍԱԿԱՆՈՐԵՆ»

Ամփոփելով վերև ասվածները, մենք ստանում ենք մի սլարդ հանրադրումար. բոլոր կոմունիստներից, բոլոր դեմոկրատներից ու գյուղացիներից, յուրաքանչյուրից, ով չի ուզում թույլ տալ կուլակի և Դենիկինի հաղթանակը, անհապաղ և մոտակա ամիսների ընթացքում պահանջվում է յեռանդի արտասովոր վերելք, պահանջվում է «աշխատանք հեղափոխականորեն»:

Յեթե Մոսկվայի սոված, հոգնած և տանջված յերկաթուղայինները, ինչպես մասնադետ բանվորները, այնպես էլ սևադործ բանվորները, կարողացան հանուն հաղթանակի ընդդեմ կուլակի և ընդհուպ մինչև լիակատար հաղթանակը նրա դեմ «կոմունիստական շաբաթուրյակներ»⁶ սարքել, ձրի աշխատել շաբաթական միքանի ժամ և ընդամին զարգացնել աշխատանքի չտեսնված, սովորականից միքանի անգամ ավելի բարձր արտադրողականություն, ապա այդ ապացուցում է, վոր դեռ շատ ու շատ բան կարելի յեն անել:

Յեվ մենք պետք է անենք այդ շատը:

Այն ժամանակ մենք կհաղթենք:

Ռ. Կ. (բուլեիկներին) Կ. Կ. Կ.

ՆԱՄՍԿ ԲԱՆՎՈՐՆԵՐԻՆ ՅԵՎ ԳՅՈՒՂԱՑԻՆԵՐԻՆ
ԿՈԼԶԱԿԻ ՎՐԱ ՏԱՐԱԾ ՀԱՂԹԱՆԱԿԻ ԱՌԹԻՎ

Ընկերներ՝ Կարմիր զորքերը Կոլչակից ազատագրեցին
ամբողջ Ուրալը և սկսեցին Սիբիրի ազատագրումը։ Ուրալի
և Սիբիրի բանվորները և դյուղացիները բերկրանքով են
դիմավորում Խորհրդային իշխանությանը, վերստին նա
յերկաթե ավելով ավելում և կարլաժատիրական և կապի-
տալիստական ամբողջ խաթամութը, վորը ժողովրդի հոգին
հանեց ապրիլին տուրքերով, ծաղրանքներով, մարտկոծով,
ցարական ճնշման վերականգնումով։

Մեր ընդհանուր բերկրանքը, մեր ուրախությունն Ուրա-
լի ազատագրման և կարմիր զորքերի Սիբիր մտնելու առ-
թիվ՝ մեզ չպետք է թույլ տա հանդատանալ։ Թշնամին դեռ
ամենևին էլ վոչնչացված չէ։ Նա նույնիսկ վերջնականապես
չարդված չէ։

Հարկավոր և մեր բոլոր ուժերը լարենք, վորպեսզի
Կոլչակին ու յապոնացիներին մյուս ոտարեկրյա ավաղակ-
ների հետ Սիբիրից արտաքսենք, և ուժերի ե՛լ ավելի մեծ
լարում և անհրաժեշտ, վորպեսզի թշնամուն վոչնչացնենք,
վորպեսզի նրան չթողնենք կրկին ու կրկին իր ավաղակային
զործն սկսի։

Խնչպես դուրս բերենք այս։

Ուրալի և Սիբիրի գլխով անցած ծանր վորձը նույն-
պես, ինչպես և չորսամյա իմպերիալիստական պատերազմից
խոշտանդված բոլոր յերկրների վորձը, մեզ համար դուք
չպետք է անցնեն։

Ահա այն հինգ գլխավոր դասը, վոր բոլոր բանվորներն
ու դյուղացիները, բոլոր աշխատավորները պետք է առնեն
այդ փորձից, վոր իրենց ապահովագրեն կոլչակականու-
թյան աղետների կրկնությունից։

Առաջին դաս։ Վորպեսզի բանվորների և դյուղացիների
իշխանությունը պաշտպանենք ավաղակներից, այսինքն՝
կարլաժատերերից և կապիտալիստներից, մեզ հարկա-
վոր է հզոր Կարմիր բանակ։ Մենք վոչ թե խոսքերով,
այլ գործով ապացուցեցինք, վոր կարող ենք ստեղծել այն,
վոր սովորել ենք կառավարել այն և կապիտալիստներին

հաղթել, չնայած այն բանին, վոր նրանք աշխարհի ամենա-
հարուստ յերկրներից զենքով ու հանդերձանքով առատ ոգ-
նություն են ստանում։ Բոլշևիկները գործով ապացուցեցին
այդ։ Բոլոր բանվորներն ու դյուղացիները, — յեթե նրանք
դիտակից են, — պետք է հավատան վոչ թե նրանց խոսքին
(հիմարություն և խոսքին հավատալը), այլ Ուրալի և Սի-
բիրի միլիոնավոր ու միլիոնավոր մարդկանց փորձի հիման
վրա։ Բանվորների և դյուղացիների գլխումը միացնել նախ-
կին սպաների հրամանատարություն հետ, վորոնք մեծ մա-
տաճը կարլաժատերերին և կապիտալիստներին են համա-
կրում, — այս խնդիրը դժվարագույն խնդիր է։ Այն կարելի
յե լուծել, յեթե միայն կա կազմակերպելու հիմնալի հրմ-
տություն, խիստ և գիտակցական կարգապահություն,
բանվոր կոմիտարների ղեկավար չերտի նկատմամբ լայն
մասսայի վստահություն։ Բոլշևիկներն այս դժվարագույն
խնդիրը լուծեցին։ մեղանում նախկին սպաների դավաճանու-
թյունները շատ ու շատ են, բայց և այնպես Կարմիր բա-
նակը վոչ միայն մեր ձեռքում է, այլև սովորել է հաղթել
ցարի զենեքալիներին և Անգլիայի, Ֆրանսիայի ու Ամերի-
կայի զենեքալիներին։

Այս պատճառով ամեն վոք, ով լրջորեն ուզում է
փրկվել կոլչակականությունից, պետք է իր բոլոր ուժերը,
բոլոր միջոցները, ամբողջ հմտությունը լիովին նվիրի Կար-
միր բանակի ստեղծման և ամրացման գործին։ Վոչ թե վա-
խից, այլ խղճից դրդված կատարի բոլոր օրենքները Կար-
միր բանակի մասին, բոլոր հրամանները, ամեն կերպ պահ-
պանի կարգապահությունը նրա մեջ, ամեն բանով ոգնի
Կարմիր բանակին, ինչով միայն ամեն մեկը կարող է ոգ-
նել, — այս է կոլչակականություն չցանկացող ամեն մի գի-
տակից բանվորի ու դյուղացու առաջին, հիմնական և ամե-
նադրժավոր պարտականությունը։

Պարտիզանականությունից, առանձին ջոկատների ինք-
նադրժությունից, կենտրոնական իշխանությունն անհա-
ղա՞նջ լինելուց պետք է վախենալ, ինչպես կրակից, վորով-
հետև այդ տանում է դեպի կորուստ։ — Թե՛ Ուրալը, թե՛
Սիբիրը, թե՛ Ուկրաինան այդ ապացուցեցին։

Ով ամբողջովին ու անձնվեր կերպով չի օգնում Կար-

միւր բանակին, բոլոր ուժով կարգ ու կարգապահութիւն չի սրահալանում նրա մեջ, նա մատնիչ ու դաւաճան է, նա կողջակականութեան կողմնակից է, հարկավոր է նրան անխնա վռնէջացնել:

Ամուր Կարմիր բանակով՝ մենք անհաղթ ենք: Առանց ամուր բանակի՝ մենք Կոլչակի, Դենիկինի, Յուդենիչի անխուսափելի զոհն ենք:

Յերկրորդ դաս: Կարմիր բանակը առանց հացի պետական մեծ պաշարների չի կարող ամուր լինել, վորովհետև առանց դրա չի կարելի բանակը վո՛չ աղատ տեղաշարժել, վո՛չ էլ նրան ինչպես հարկն է պատրաստել: Առանց դրա չի կարելի բանակի համար աշխատող բանվորներին պահել:

Ամեն մի գիտակից բանվոր և գյուղացի պետք է իմանա և հիշի, վոր այժմ մեր Կարմիր բանակի վո՛չ բախականաչափ արագ և կայուն հաջողութիւնների գլխավոր պատճառը հենց հացի պետական պաշարների պակասն է: Ով հացի ավելցուկները պետութեանը չի հանձնում, նա ոգնում է Կոլչակին, նա բանվորների ու գյուղացիների դաւաճանն ու մատնիչն է, նա հանցավոր է ավելորդ տեղը տառնալահաղարավոր բանվորների և գյուղացիների մահւման և տանջանքների համար Կարմիր բանակում:

Սրիկաները, սպեկուլանտները և բոլորովին տգետ գյուղացիներն այսպես են դատում.— ավելի լավ է, ասել կուզի, հացը վաճառեմ աղատ գնով, անհամեմատ ավելի շատ կըստանամ, քան պետութեան տված հաստատուն գնով:

Բայց հենց բանն էլ այն է, վոր աղատ վաճառքից անում է սպեկուլացիան, հարստանում են քչերը, հաղենում են միայն հարուստները, իսկ բանվորական մասունն սոված է մնում: Այս մենք գործով տեսանք Սիրիւրի և Ուկրաինայի հացով ամենահարուստ տեղերում:

Հացի աղատ վաճառքի ժամանակ կապիտալը ցնծում է, իսկ աշխատանքը սովում և թշվառութեան մեջ լինում:

Հացի աղատ վաճառքի ժամանակ մեկ փթի գինը բարձրանում է մինչև հազարավոր ռուբլիներ, փողը արժեզրէկվում է, չահում են մի բոլոր սպեկուլանտները, ժողովուրդն աղքատանում է:

Հացի աղատ վաճառքի ժամանակ պետական պահեստ-

ները դատարկ են, բանակն անզոր է, արդյունաբերութիւնը մեռնում է, Կոլչակի կամ Դենիկինի հաղթանակն անխուսափելի յե:

Հացի աղատ վաճառքին գիտակցաբար կողմնակից են միայն հարուստները, միայն բանվորական ու գյուղացիական իշխանութեան ամենավոխերիմ թշնամիները: Ով իր ազնիւութեան պատճառով հացի աղատ վաճառքի կողմնակից է, նա Սիրիւրի և Ուկրաինայի որինակով պետք է սովորի ու հատկանա, թե ինչո՞ւ հացի աղատ վաճառքը Կոլչակի և Դենիկինի հաղթանակ է նշանակում:

Դեռ կան տգետ գյուղացիներ, վորոնք այսպես են դատում.— թող նախ պետութեանը հացի փոխարեն ինձ մինչպատերազմական գնով լավ քարանքներ տա, այն ժամանակ յես կտամ հացի ավելցուկները, այլապես չեմ տա: Յեմ այսպիսի դատողութեան դեպքում սրիկաները և կալածատերերի կողմնակիցները հաճախ տգետ գյուղացիներին «վորսում են» կարթով:

Դժվար չէ հասկանալ, վոր բանվորական պետութեանը, վորը կապիտալիստները Կոստանդնուպոլսի համար մղվող չորսամյա կողոպտչական պատերազմով հիմնահատակ ավերեցին և վորը հետո վրեժի համար դեռ Կոլչակն ու Դենիկինն են ավերում ամբողջ աշխարհի կապիտալիստների ոգնութեամբ,— դժվար չէ հասկանալ, վոր բանվորական պետութեանը գյուղացիներին այժմ ապրանքներ տալ չի կարող, վորովհետև արդյունաբերութեանը կանգնած է: Հաց չկա, վառելիք չկա, արդյունաբերութեան չկա:

Ամեն մի խելացի գյուղացի կհամաձայնի, վոր հարկավոր է հացի ավելցուկները փոխ տալ սոված բանվորին՝ արդյունաբերութեան արդյունքներ ստանալու պայմանով:

Ահա այդպես էլ այժմ: Բոլոր գիտակից, խելացի գյուղացիները, բոլորը, բացի սրիկաներից և սպեկուլանտներից, կհամաձայնեն, վոր հարկավոր է հացի քոլոր ավելցուկները լիովին բանվորական պետութեանը փոխ տալ, վորովհետև այն ժամանակ պետութեանն արդյունաբերութեանը կլիբրականդնի և արդյունաբերութեան արդյունքները գյուղացիներին կտա:

Արդյոք կհավատա՞ն գյուղացիները բանվորական պե-

տությանը, վոր հացի ավելցուկները փոխ տան նրան, — ախպես կարող են մեզ հարցնել:

Մենք կպատասխանենք. նախ՝ պետութիւնը փոխառության համար տալիս ե վկայագիր, դրամանիշներ: Յերկրորդ՝ բոլոր գյուղացիները փորձով դիտեն, վոր բանվորական պետութիւնը, այսինքն՝ խորհրդային իշխանութիւնը, աշխատավորներին ոգնում ե, պաշտարում ե կալվածատերերի ե կապիտալիստների դեմ: Այս պատճառով ել խորհրդային իշխանութիւնը բանվորա-գյուղացիական իշխանութիւն ե կոչւում: Յերրորդ՝ գյուղացիներն այլ ընտրութիւն չունեն՝ պետք ե հաւատան կամ բանվորին, կամ կապիտալիստին. կամ բանվորական պետութիւնը վստահութիւն ե փոխառութիւն անեն, կամ կապիտալիստների պետութիւնը: Այլ ընտրութիւն չկա մի՛ Ռուսաստանում, մի՛չ ել աշխարհի վորեւ մի յերկրում: Ինչքան ավելի դիտակից են դառնում գյուղացիները, այնքան ավելի հաստատակամորեն բանվորների կողմն են, այնքան ավելի հաստատուն ե նրանց վճիռը՝ ամեն կերպ ոգնելու բանվորական պետութիւնը, վորպեսզի կալվածատերերի ե կապիտալիստների իշխանութիւն վերադարձն անհնարին դարձնեն:

Յերրորդ դաս: Կոլչակին ե Դենիկինին մինչե վորջնչացնելու համար անհրաժեշտ ե խստագոյն հեղափոխական կարգ պահպանել, անհրաժեշտ ե սրբութիւնը պահպանել խորհրդային իշխանութիւնն որենքները ե առաջադրանքները ե հետեւել, վոր բոլորը կատարեն դրանք:

Սիրիւում ե Ուրալում Կոլչակի տարած հաղթութիւնների փորձով մենք բոլորս պարզ տեսանք, վոր ամենափոքր անկարգութիւնը, խորհրդային իշխանութիւնն որենքների ամենափոքր խախտումը, ամենափոքր անուշադրութիւնը կամ անհոգութիւնն անհաղաղ ծառայում են կալվածատերերի ե կապիտալիստների ուժեղացմանը, նրանց հաղթանակներին: Վորովհետեւ կալվածատերերը ե կապիտալիստները վոչնչացված չեն ե իրենց պարտված չեն համարում. — ամեն մի խելացի բանվոր ու գյուղացի տեսնում ե, դիտե ե հասկանում ե, վոր նրանք միայն ջախջախված են ու թագնվել են, պահվել, շատ հաճախ «խորհրդային» «պաշտպանական» զույնով են վերադրեաւորուել: Շատ

կալվածատերեր խցկվել են խորհրդային տնտեսութիւնները, կապիտալիստներ — զանազան «դլավկները» ե «կենտրոնները», դարձել խորհրդային ծառայողներ. նրանք ամեն քայլախոխում հսկում են խորհրդային իշխանութիւնն սխալներին ե նրա թուլութիւններին, վոր ցած նետեն նրան, վոր այսօր չխոստովանենք, վաղը Դենիկինին ոգնեն:

Հարկավոր ե բոլոր ուժով հետամտել ե վորսալ այդ ավազակներին, թագնվող կալվածատերերին ե կապիտալիստներին, մերկացնել նրանց իրենց բոլոր քողարկումներով ե անխնայ պատժել, վորովհետեւ դրանք աշխատավորների ամենալուրջ թշնամիներն են, հմուտ, դիտակ, փորձառու, համբերութիւնը դաւադրութիւնն հարմար մոմենտի սպասող. դրանք սարսափ անողներ են, վորոնք միջ մի վոճրադրոճութիւնն առաջ կանդ չեն առնի խորհրդային իշխանութիւնը վիսնելու համար: Աշխատավորների այդ թըշնամիներին հետ, կալվածատերերի, կապիտալիստների, սարսափ անողների, սպիտակների հետ հարկավոր ե անխնայ լինել:

Իսկ նրանց վորսալ կարողանալու համար հարկավոր ե հմուտ, զույգ, դիտակից լինել, հարկավոր ե ամենաուշադիր կերպով հետեւել ամենափոքր անկարգութիւնը, խորհրդային իշխանութիւնն որենքների բարեխիղճ կատարումից արվող ամենափոքր չեղումին: Կալվածատերերն ու կապիտալիստներն ուժեղ են միայն իրենց դիտելիքներով ե իրենց փորձով, միջ միայն աշխարհի ամենահարուստ յերկրների ոգնութիւնը, այլ նույնպես ե լայն մասսաների սովորութիւնն ե տղիտութիւնն ուժով, վորոնք ուզում են «հնավարի» արել ե չեն հասկանում խորհրդային իշխանութիւնն որենքները խստիւ բարեխիղճորեն պահելու անհրաժեշտութիւնը:

Ամենափոքր որինաղանցութիւնը, խորհրդային կարգի ամենափոքր խախտումն արդեն ծակ ե, վոր անհապաղ կողտադործեն աշխատավորների թշնամիները. — Կոլչակի ու Դենիկինի հաղթանակների համար մի կիտ ե: Հանցադործութիւնն ե մոռանալը, վոր կոլչակականութիւնն սկսվեց մի փոքրիկ անդուշտութիւնից չխոստովանելի նկատմամբ, առանձին դեղերի փոքրիկ անհնազանդութիւնից:

Չորրորդ դաս: Հանցադործությունն է՝ մոռանալ վոչ միայն այն, վոր կոչակականությունն սկսվեց զատարկ քաներից, այլև այն, վոր մենչեկիններն ու եսերները («սոցիալիստ-հեղափոխականները») ոգնեցին նրան աշխարհ գալու և ուղղակի աջակցեցին նրան: Ժամանակն է, վոր սովորենք քաղաքական կուսակցությունները զնահատել նրանց դործերով, այլ վոչ թե խոսքերով:

Մենչեկիններն ու եսերները, իրենց սոցիալիստներ անվանելով, դործով սպիտակների աջակիցներն են, կարլա-ծատերերի և կապիտալիստների աջակիցները: Այս դործով անպարկեշտեցին վոչ թե առանձին փաստերը միայն, այլ ռուսական հեղափոխության պատմության յերկու մեծ եպոխտները՝ 1) կերենսկիականությունը և 2) կոչակականությունը: Մենչեկիններն ու եսերները յերկու անգամն էլ, խոսքերով «սոցիալիստներ» և «դեմոկրատներ» լինելով, դործով սպիտակ-գվարդիականության աջակիցների դերը խաղացին: Մի՞թե մենք այնքան հիմար կգտնվենք, վոր նրանց հավատանք այժմ, յերբ նրանք մեզ առաջարկում են մեկ անգամ էլ նրանց թույլ տանք «փորձել», այդ թույլտվությունն անվանելով «միասնական սոցիալիստական (կամ գեմոկրատական) ճակատ»: Մի՞թե կոչակականությունից հետո գեոդոլոգացիներ կմնան, բացի հատ ու կենտ մարդկանցից, վորոնք չեն հասկանա, վոր «միասնական ճակատ» մենչեկինների և եսերների հետ՝ նշանակում է միավորում կոչակի աջակիցների հետ:

Կատարկեն՝ մենչեկիններն ու եսերները տեսան իրենց սխալը և հրաժարվեցին ամեն մի դաշինքից բուրժուազիայի հետ: Բայց այդ սուտ է: Նախ՝ աջ մենչեկիններն ու եսերները նույնիսկ չեն ել հրաժարվել այդպիսի դաշինքից, իսկ այդ «աջերի» հետ վորոշակի սահման չկա, և չկա «ձախ» մենչեկինների և եսերների մեղքով. խոսքով իրենց «աջերին» «գատապարտելով», մենչեկիններից և եսերներից նույնիսկ լավագույնները դործով անգոր են մնում նրանց կողքին և հակառակ իրենց բոլոր խոսքերին: Յերկրորդ՝ մենչեկիններից և եսերներից նույնիսկ լավագույնները հենց կոչակական գաղափարներ են պաշտպանում, վոր ոգնում են բուրժուազիային և կոչակին Դենիկինի հետ, վոր քո-

զարկում են նրանց կեղտոտ և արյունոտ կապիտալիստական դործը: Այդ գաղափարներն են՝ ժողովրդապետությունը, ընդհանուր, հավասար, ուղղակի ընտրական իրավունքը, Սահմանադիր Ժողովը, մամուլի ազատությունը և այլն: Մենք ամբողջ աշխարհում տեսնում ենք կապիտալիստական հանրապետություններ, վորոնք հենց այդ «դեմոկրատական» ստով են արդարացնում կապիտալիստների տիրապետությունը և դադութներն ստրկացման համար մղվող պատերազմները: Մենք մեզ մոտ տեսնում ենք, թե ինչպես և՛ Կոչակը, և՛ Դենիկինը, և՛ Յուլենիչը, և՛ յուրաքանչյուր գեներալ սիրով այդպիսի «գեմոկրատական» խոստումներ են րաժանում: Արդյոք կարելի՞ չէ հավատալ այնմարդուն, վորը բանավոր խոստումների պատճառով ոգնում է ակնհայտի բանդիտին: Մենչեկիններն ու եսերները, բոլորն առանց բացառության, ոգնում են ակնհայտի բանդիտներին, համաշխարհային իմպերիալիստներին, կեղծ-դեմոկրատական լողուններով գեղադարձելով նրանց իշխանությունը, նրանց արշավանքը Ռուսաստանի վրա, նրանց տիրապետությունը, նրանց քաղաքականությունը: Բոլոր մենչեկիններն ու եսերները մեզ «դաշինք» են առաջարկում այն պայմաններով, վոր մենք զիջումներ անենք կապիտալիստներին և նրանց առաջնորդներին—կոչակին և Դենիկինին, որինակ՝ «հրաժարվենք տեռորից» (յերբ մեր դեմ կանգնած է ամբողջ Անտանտի միլիարդատերերի, Ռուսաստանում դալադրություններ կադմակերպող ամենահարուստ յերկրների ամբողջ միության տեռորը), կամ ճանապարհ բաց անենք հացի ազատ առևտրի համար և այլն: Մենչեկինների և եսերների այդ «պայմանները» ահա թե ի՞նչ են նշանակում՝ մենք, մենչեկիններս ու եսերներս, տատանվում ենք կապիտալիստների կողմը և «միասնական ճակատ» ենք ուղում բոլշեկիների հետ, վորոնց դեմ գնում են կապիտալիստները, պատգործելով ամեն մի զիջում: Վո՛չ, պարոնայք մենչեկիններ ու եսերներ, այժմ արդեն Ռուսաստանում մի վորոնք ձեզ հավատալու ընդունակ մարդիկ: Ռուսաստանում գիտակից բանվորներն ու գյուղացիները հասկացել են, վոր մենչեկիններն ու եսերները սպիտակ-գվարդիականների աջակիցներն են, վոմանք—գիտակից ու չարամիտ, մյուսները—

անմատչյան և հին սխալներում համառելու պատճառով, բայց բոլորը սակիտակ-գլխարդեականներն աջակիցներ են:

Հիմնգերքդ դա: Կոլչակին և կոլչակականությունը մո-
չընչացնելու համար, նրանց նորից մոտքի կանգնել չթող-
նելու համար հարկավոր է, մի քանի բոլոր դյուղացիներն
առանց տատանումների ընտրություն անեն բանվորական
պետության ոգտին: Գյուղացիներին վախեցնում են (հատ-
կապես մենչևիկներն ու եսերները, բոլորը, նույնիսկ «ճա-
խերը» նրանցից), «մեկ կուսակցության ղեկապետությամբ»,
բոլշևիկ-կոմունիստներն կուսակցության խրտվիրակով:

Կոլչակի որինակով դյուղացիները սոսորեցին խրտվի-
րակից չվախենալ:

Կամ կարվածատերերի և կապիտալիստների ղեկապետու-
րա (այսինքն՝ յերկաթե իշխանություն), կամ բանվոր դա-
ռակարգի ղեկապետութա:

Միջինը չկա: Միջինի մասին դուր յերազում են աղաների
սղաները, ինտելիգենտիկները, պարոնիկները, մի քանի վատ
դրքույկներով վատ են սովորել: Աշխարհում միջ մի տեղ
միջինը չկա՝ և չի՝ կարող լինել: Կամ բուրժուազիայի ղեկ-
ապետութա (քողարկված եսերական ու մենչևիկական փա-
թամ ֆրազներով ժողովրդապետության, ուչրեղիկայի,
ազատությունների մասին և այլն), կամ պրոլետարիա-
տի ղեկապետութա: Ով ամբողջ XIX դարի պատմությունից
այս չի սովորել, նա անհուսալի սպուչ է: Իսկ մենք բո-
լորս Ռուսաստանում տեսել ենք, թե ինչպես միջինի մասին
յերազում էյին մենչևիկներն ու եսերները կերենակիականու-
թյան ժամանակ և Կոլչակի տակին:

Ո՞ւմ ծառայեցին այդ յերազները: Ո՞ւմ ողնեցին
դրանք:—Կոլչակին և Դենիկինին: Միջինի մասին յերազող-
ները Կոլչակի աջակիցներն են:

Բանվորներն ու դյուղացիներն Ուրալում և Միբիրում
մի քանի համեմատեցին բուրժուազիայի ղեկապետութան և
բանվոր դասակարգի ղեկապետութան: Բանվոր դասակարգի
ղեկապետութան անց և կացնում բոլշևիկներին այն կուսակցու-
թյունը, մի քանի դեռ 1905 թվականից և ավելի առաջ ձուլվեց
ամբողջ հեղափոխական պրոլետարիատի հետ:

Բանվոր դասակարգի ղեկապետութա, այդ նշանակում է՝

բանվորական պետությունն առանց տատանումների կճնչի
կարվածատերերին և կապիտալիստներին, կճնչի այդ շահա-
գործողներին ողնող դավաճաններին և մատնիչներին,
կհաղթի նրանց:

Բանվորական պետությունը կարվածատիրոջ և կապի-
տալիստի, սպեկուլանտի և սրիկայի անխնա թշնամին, հո-
ղի և կապիտալի մասնավոր սեփականության թշնամին, մի-
զի իշխանության թշնամին է:

Բանվորական պետությունը աշխատավորների և դյու-
ղացիության միակ հավատարիմ բարեկամը և ողնական է:
Վո՞չ մի տատանում կապիտալի կողմը, աշխատավորների
միություն նրա դեմ մղվող պայքարում, բանվորա-գյուղա-
ցիական իշխանություն, խորհրդային իշխանություն—ահա
գործով ի՞նչ և նշանակում «բանվոր դասակարգի ղեկա-
պետութան»:

Մենչևիկներն ու եսերները դյուղացիներին վախեցնել
են ողնում այս խոսքերով: Ձի հաջողվի: Բանվորներն ու
դյուղացիները Կոլչակից հետո նույնիսկ խուլ անկյունում
հասկացան, մի քանի բառերը հեկց այն են նշանակում,
առանց ինչի կոչակից փրկություն չկա:

Կորչևն տատանվողները, կամազուրկները, կապիտալիս-
տներն ու համար մոլորվածները, կապիտալի լողուններով և
խոստումներով հալչտակվածները: Անխնա պայքար կապի-
տալի դեմ և աշխատավորների միություն, դյուղացիների
միություն բանվոր դասակարգի հետ—ահա՛ կոլչակականու-
թյան վերջին և ամենակարևոր դասը:

1919 թ. ոգոստոսի 24:

«Правда» № 190, 1919 г. ոգոստոսի 28:

ՊԵՏՐՈԳՐԱԴԻ ԲՍՆՎՈՐՆԵՐԻ ՈՐԻՆԱԿԸ

Արդեն թերթերը հաղորդեցին, մի քանի Պետրոգրադի բան-
վորները սկսել են լավագույն աշխատողների ուժեղացրած
մոբիլիզացիան և Հարավային ճակատ ուղարկել:

Դենիկինի կողմից Կուրսկը վերցնելը և Ուրյոլի վրա
չարժվելը լիովին բացատրում են Պետրոգրադի պրոլետա-

ընտանի յետանդի այս բարձրացումը: Բանվորները մյուս արդյունաբերական կենտրոններում ել պետք է հետևեն նրա որինակին: Դենիկինյանները հույս ունեն խուճապ առաջ բերել մեր շարքերում և մեզ ստիպել միայն սլաշապահության մասին, միայն տվյալ ուղղության մասին մտածել: Ոտարերկրյա ռադիոները ցույց են տալիս, թե Ֆրանսիայի և Անգլիայի իմպերիալիստները Դենիկինին ինչպիսի յեռանդով սրա մեջ ել են ոգնում, թե ինչպես նրանք նրան ոգնում են զենքով և հարյուր-միլիոնավոր ռուբլիներով: Ոտարերկրյա ռադիոներն ամբողջ աշխարհով մեկ ազադակում են դեպի Մոսկվա բաց ճանապարհի մասին: Կապիտալիստներն այսպես են ուզում վախեցնել մեզ:

Բայց նրանց չի հաջողվի վախեցնել մեզ: Մեր զորքերը բաշխված են կանխամտածված և հաստատակամորեն անցկացվող պլանի համաձայն: Մեր հարձակումը թշնամու ուժերի գլխավոր աղբյուրի վրա անչեղորեն շարունակվում է: Այս որերս տարած հաղթանակները,—Բոգոլչարի ռայոնում 20 հրանոթ վերցնելը, Վեչենսկայա ստանիցայի դրուվումը,—ցույց են տալիս մեր զորքերի հաջող առաջխաղացութունը դեպի կազակության կենտրոնը, վորը (կազակութունը)՝ մեն-միայն հնարավորութուն եր տալիս և հնարավորութուն է տալիս Դենիկինին լուրջ ուժ ստեղծել: Դենիկինը կտրտակվի, ինչպես Կոլչակը խորտակվեց: Մեզ չեն վախեցնի, և մենք մեր դործը հաղթական վախճանի կհասցնենք:

Կուրսկը վերցնելը և թշնամու շարժվելն Որյոլի վրա մեր առաջ խնդիր են դնում՝ լրացուցիչ ուժեր տալ, վոր այստեղ թշնամին հետ մղվի: Յեվ Պետրոգրադի բանվորներն իրենց որինակով ցույց տվին, վոր նրանք ճիշտ են հաշվառել խնդիրը: Վտանդը մեզնից չթաղցնելով, ամենևին չվտերացնելով այն, մենք ասում ենք՝ Պետրոգրադի որինակն առաջուցեց, վոր մենք լրացուցիչ ուժեր ունենք: Վորպեսդի հետ մղենք հարձակումն Որյոլի վրա, վորպեսդի հարձակման անցնենք Կուրսկի և Խարկովի վրա, հարկավոր է, բացի նրանից, ինչ մեր տրամադրության տակ ունենք, մորբիլդացիայի յենթարկենք պրոլետարիատի լավադույն աշխատողներին: Կուրսկի անկումով ստեղծված վտանգը

լուրջ է: Դեռ յերբեք թշնամին այսքան մոտ չի յեղել Մոսկվային: Բայց այս վտանգը հետ մղելու համար, իբրև լրացում զորքի առաջվա ուժերի, մենք առաջավոր բանվորների նոր ջոկատներ ենք շարժում, վորոնք ընդունակ են նահանջող զորամասերի մեջ տրամադրության բեկում ստեղծել:

Հարավում մեր զորքի մեջ աչքի ընկնող տեղ եր դրավում մեղանում բանակի շարքերը վերադարձած դասակները: Նա մեծ մասամբ կամովին վերադարձավ, ագիտացիայի ագիցության տակ, վոր նրան բացատրել եր իր պարտքը, վոր նրան բացատրել եր կալվածատերերի և կապիտալիստների իշխանության վերականգնման սպառնալիքի ամբողջ լրջութունը: Բայց դասակները չդիմացավ, նա տոկունութուն չունեցավ, նա սկսեց ամեն քայլափոխում նահանջել, մարտի չբռնվելով:

Ահա թե ինչո՞ւ պրոլետարիան ուժերի նոր հոսանքով բանակին աջակցելն առաջնակարգ նշանակութուն է ստանում: Անկայուն տարրերը կամրանան, տրամադրութունը կբարձրանա, բեկումը կկատարվի: Պրոլետարիատը, ինչպես շարունակ լինում եր մեր հեղափոխության մեջ, աշխատավոր բնակչության տատանվող շերտերին կաջակցի և կղեկավարի:

Պետրոգրադի բանվորներն արդեն վաղուց ստիպված են իրենց վրա ել ավելի մեծ ծանրութուններ կրել, քան մյուս արդյունաբերական կենտրոնների բանվորները: Յեվ սով, և՛ ուղմական վտանգ, և՛ ամբողջ Ռուսաստանում լայնազուն բանվորներին առաջաչում խորհրդային պաշտոնները—այս ամենից Պիտերի պրոլետարիատն ավելի շատ է տուժել, քան ուրիշ տեղերի պրոլետարիատը:

Յեվ այնուամենայնիվ մենք տեսնում ենք, վոր Պիտերի բանվորների մեջ չկա վո՛չ ամենափոքր վհատութուն, վո՛չ էլ ուժերի ամենափոքր անկում: Ընդհակառակը: Նրանք կոպիված են: Նրանք նոր ուժեր դառն: Նրանք թարմ մարտիկներ են առաջ քաշում: Նրանք հիանալի կատարում են առաջավոր ջոկատի խնդիրը, ոգնութուն և աջակցութուն ուղարկելով այնտեղ, վորտեղ ամենից ավելի պահանջվում է այն:

Յերբ աշխարհի թաւմ ուժերը դնում են մեր բանակի յերեքացող զորամասերն ամբողջելու համար, այն ժամանակ աշխատավար մաստաները, դուռապաները յեւած զինվորները, նոր առաջնորդներ են ստանում «երկնց» մարդկանց միջավայրից, ավելի զարգացած, ավելի դիտակից, վողով ավելի արի աշխատավորների իսկ միջավայրից: Ահա թե ինչու աշխարհի ոգնութիւնը մեր դուռապանական բանակում մեզ վճռողական գերակշռութիւն են տալիս թշնամու հանդեպ, վորովհետեւ թշնամու մոտ նրա դուռապանական բանակին «աջակցելու» համար դործի յեն դրվում միայն կարվածատերերի ճուտերը, իսկ մենք դիտենք, վոր այդ «աջակցութիւնը» կործանեց Կոլչակին, կկործանի Դենիկինին:

Ընկեր բանվորներ: Բոլոր կաշենք նոր աշխատանքի Պետրոգրադի ընկերների որինակով: Ավելի մեծ ուժեր դորքի մեջ դործելու համար, ավելի մեծ նախաձեռնութիւն և համարձակութիւն, ավելի մեծ մրցում, վոր հախառարվենք պետրոգրադցիներին, և հաղթանակն աշխատավորներինը կլինի, կալվածատերական և կապիտալիստական հակահեղափոխութիւնը վերջ կտրվի:

P.S. Այս բողոքին իմացա, վոր Մոսկվայից ել միքանի տասնյակ ամենանվիրած ընկերներ ճակատ են մեկնել: Պետերից հետո շարժվել ե Մոսկվան: Մոսկվայից հետո պետք ե շարժվեն մնացածները:

1919 թ. հոկտեմբերի 3:

«Правда» № 221,

1919 թ. նոյեմբերի 4:

ԲԱՆՎՈՐՆԵՐԻ ՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆԸ ՅԵՎ ԿՈՒՍԱԿՑԱԿԱՆ ՇԱՐԱԹՐ՝

Կուսակցական շարաթը Մոսկվայում Խորհրդային իշխանութիւն համար դժվար ժամանակի զուգադիպեց: Դենիկինի հաջողութիւնները կարվածատերերի, կապիտալիստների և նրանց բարեկամների կողմից առաջ բերին դավադրութիւնների կատարի ուժեղացում, բուրժուազիայի կողմ

մից խուճապ սերմանելու, Խորհրդային իշխանութիւն ամբողջութեամբ ամեն տեսակ միջոցներով խախտելու ճիգերի ուժեղացում: Տատանվող, յերերուն, անդիտակից քաղքենիները, նրանց հետ ել ինտելիգենտները, եսերները, մենչևիկները, ինչպես սովորական ե, ել ավելի յերերուն դարձան և առաջինը հնարավորութիւն տվին կապիտալիստներին վախեցնել իրենց:

Բայց յես գտնում եմ, վոր Մոսկվայում կուսակցական շարաթի զուգադիպումը դժվար մոմենտին՝ ավելի շուտ շահավետ ե մեզ համար, վորովհետեւ դործի համար ավելի ուղտակար ե: Կուսակցական շարաթը մեզ հարկավոր ե վոչ չքահանդեսի համար: Կուսակցութիւնը ցուցական անդամներ մեզ ձրի ել հարկավոր չեն: Աշխարհում միակ կառավարական կուսակցութիւնը, վորը վոչ թե անդամների թվի մեծամասն, այլ նրանց վորակի բարձրացման, «խցկվածներից» կուսակցութիւնը զտելու մասին ե հոգում, մեր կուսակցութիւնն ե—հեղափոխական բանվոր դասակարգի կուսակցութիւնը: Մենք կուսակցութիւն անդամների վերացուցակադրում չատ անգամ ենք անցկացրել, վորպեսզի այդ «խցկվածներին» վտարենք, վորպեսզի միայն դիտակիցներին և կոմունիզմին անկեղծորեն նվիրվածներին թողնենք կուսակցութիւն մեջ: Մենք թե՛ ճակատի համար կատարվող մոբիլիզացիաներից և թե՛ շարաթորյակներից ոգտվում եյինք, վորպեսզի կուսակցութիւնը զտենք նրանցից, ովքեր միայն ուզում են «ոգտվել» կառավարական կուսակցութիւն անդամների դրութիւնից, ովքեր չեն ուզում անձնուրաց աշխատանքի ծանրութիւններ կրել կոմունիզմի ոգտին:

Յեւ այժմ, յերբ ուժեղացրած մոբիլիզացիա յե կատարվում ճակատի համար, կուսակցական շարաթը նրանով ե լավ, վոր խցկվել ցանկացողների համար դայթակղութիւն տեղիք չի տալիս: Մենք կուսակցութիւն ենք կանչում լայն թվով միայն շարքային բանվորներին և չքավորադույն դուռապաններին, աշխատավոր դուռապաններին, այլ վոչ սպեկուլանտ դուռապաններին: Մենք այդ շարքային անդամներին կուսակցութիւն մեջ մտնելուց վոչ մի ոգուտ չենք խոստանում և չենք տալիս: Ընդհակառակը, այժմ կուսակցութիւն անդամների վրա ավելի ծանր, քան սովորաբար,

և ավելի վստանդավոր աշխատանք եւ ընկած: Այնքան ավելի լավ: Կուսակցութիւնն կգան կոմունիզմի անկեղծ կողմնա-
կիցները միայն, բանվորական պետութեանը բարեկիցներն
նախընտրեցին միայն, ապրիլ աշխատավորները միայն, կա-
պիտալիզմի ժամանակ կեղեքված մասսաների իսկական ներ-
կայացուցիչները միայն: Կուսակցութեան միայն այսպիսի
անդամներ ել հարկավոր են մեզ:

Վոչ թե ուկլամի, այլ լուրջ աշխատանքի համար են
հարկավոր մեզ կուսակցութեան նոր անդամները: Մենք
ներանց կանչում ենք կուսակցութիւն: Մենք աշխատավոր-
ների համար լայն բաց ենք անում նրա դռները:

Խորհրդային իշխանութիւնն աշխատավորների իշխա-
նութիւնն է, վորը կապիտալի լծի լիակատար տապալման
համար ե պայքարում: Այդ պայքարի համար առաջինը վոտ-
քի յե կանգնել քաղաքների և գործարանային կենտրոնների
բանվոր դասակարգը: Նա առաջին հաղթանակը տարավ և
պետական իշխանութիւնը նվաճեց:

Նա իր հետ միացնում ե դուրացիներին մեծամասնու-
թիւնը: Վորովհետեւ կապիտալի կողմը, բուրժուազիայի
կողմը ձեռք ե տալիս միայն չարչի դուրացին, սպեկուլանտ
գյուղացին, այլ վոչ թե աշխատավոր գյուղացին:

Ամենապարզացած, ամենապիտակից բանվորները, Պի-
տերի բանվորները, ամենից ավելի շատ ուժեր տվին Ռու-
սաստանի կառավարման համար: Բայց մենք դիտենք, վոր
չարքային բանվորների և գյուղացիների մեջ շատ ու շատ
մարդիկ կան, վորոնք նախընտրեցին աշխատավոր մասսայի
չահերին և ընդունակ են ղեկավար աշխատանքի: Նրանց մեջ
շատ ու շատ կազմակերպչական և արգելիստորադրական
տաղանդներ կան, վորոնց կապիտալիզմն առաջ զնալու
հնարավորութիւնն չէր տալիս, վորոնց մենք ամեն կերպ
ողնում ենք և պետք ե ոգնենք առաջ զնալու և ձեռնարկե-
լու սոցիալիզմի շինարարութեան աշխատանքին: Այդ նոր,
համեստ, անտեսանելի տաղանդները գտնելը հեշտ չէ: Հեշտ
չէ պետական աշխատանքի դրավել չարքային բանվորներին
և գյուղացիներին, վորոնց կալվածատերերը և կապիտա-
լիստները դարերով ճնշում և վախեցնում եյին:

Բայց հարկավոր ե, անպարման հարկավոր ե, վոր մենք

հենց այս վոչ հեշտ աշխատանքը կատարենք, վորպեսզի
բանվոր դասակարգից, աշխատավոր գյուղացիութիւնից
ավելի խոր կերպով նոր ուժեր քաղենք:

Յեկե՛ք կուսակցութիւն, ընկե՛ր անկուսակցական բան-
վորներ և աշխատավոր գյուղացիներ: Մենք ձեզ դրանից
սղուանք չենք խոստանում, մենք ձեզ կանչում ենք դժվար
աշխատանքի, պետական շինարարութեան աշխատանքի:
Յեթե դուք կոմունիզմի անկեղծ կողմնակիցներ եք, ավելի
համարձակ ձեռնարկեք այդ աշխատանքին, մի՛ վախենաք
նրա նորութիւնից և դժվարութիւնից, մի՛ շփոթվեք հին
նախապաշարմունքից, վոր իբր թե այս աշխատանքը միայն
ներանց ուժերին ե համապատասխան, ովքեր հաղթահարել
են պետական (казенное) կրթութիւնը:

Այդ ճիշտ չէ: Սոցիալիզմի շինարարութեան աշխատան-
քը կարող են և պետք ե ղեկավարեն շարունակ ավելի մեծ
թվով չարքային բանվորները և աշխատավոր գյուղացի-
ները:

Աշխատավորների մասսան մեր կողմն ե: Այս ե մեր
ուժը: Այս ե համաշխարհային կոմունիզմի անպարտելիու-
թեան աղբյուրը: Ավելի շատ նոր աշխատողներ մասսայից
գեպի կուսակցութեան շարքերը՝ նոր կյանքի շինարարու-
թեանն ինքնուրույն կերպով մասնակցելու համար, — այս ե
բոլոր դժվարութիւնների դեմ մղվող մեր պայքարի յեղա-
նակը, այս ե մեր հաղթանակի ուղին:

1919 թ. հոկտեմբերի 11:

«Правда» № 228, 1919 г. հոկտեմբերի 12:

**ՃԱՌ՝ ՌԻԶԳԱԾ ՄՈՒԲԻԼԻԶԱՅԻԱՅԻ ՅԵՆԹԱՐԿԱԾ
ԲԱՆՎՈՐՆԵՐԻՆ ՄՈՍԿՎԱՅԻ Բ. ՅԵՎ. ԿԲ. Դ.**

ԽՈՐՀՐԴԻ ՊԱՏԵՂԱՄԵՑ

1919 թ. հոկտեմբերի 16-ին

ԼՐԱՏՎԱԿԱՆ ԳՐԱՆՑՈՒՄ

Ընկերներ: Թույլ տվեք ինձ վողջունել Յարոսլավլի և
Վլադիմիրի նահանգների բանվորներին, վորոնք դարձյալ
արձագանգեցին մեր կոչին և իրենց լավագույն ուժերը

տվին բանվորա-գյուղացիական հանրապետության պաշտպանության համար: Դուք թերթերից դիտե՛ք, վրոնց մեջ մենք տպագրում ենք ամբողջ ճշմարտությունը, վոչինչ չթաղցնելով, թե ինչպիսի նոր և ահեղ վտանգ են բերում ցարական զենեքալ Դենիկինն Ուրյոլը վերցնելով և Յուզենիչը—կարմիր Պիտերին սպառնալով: Բայց մենք այս վտանգին նայում ենք և դրա դեմ պայքարում ենք, ինչպես միշտ, մենք դիմում ենք դիտակից պրոլետարիատին և աշխատավոր գյուղացիությանը, կոչ անելով կոծքով պաշտպանել իր նվաճումները:

Դրուժյունը չափազանց ծանր է: Բայց մենք չենք հուսահատվում, վրոնվհետև դիտենք, վրո ամեն անգամ, յերբ դժվար դրուժյուն է ստեղծվում Խորհրդային հանրապետության համար, բանվորները քաջության հրաշքներ են յերևան բերում, իրենց որինակով խրախուսում և վրոգնորում են զորքին և նրանց առաջնորդում են դեպի նոր հաղթանակներ:

Մենք դիտենք, վրո ամբողջ աշխարհում, առանց բացառության բոլոր յերկրներում, հեղափոխական շարժումը, թեկուզ և ավելի դանդաղ, քան մենք կուզեյինք, բայց անշեղորեն աճում է: Յե՛վ մենք դիտենք նույնպես, վրո բանվոր դասակարգի հաղթանակն ամբողջ աշխարհում ապահովված է:

Ինչքան ել ծանր են Ռուսաստանի բերած զոհերը, ինչքան ել նա տանջված ու խոշտանգված է, բայց և այնպես նա համառորեն պայքարում է բոլոր բանվորների դործի համար: Իմպերիալիստները կարող են ճղմել էլի մեկ-յերկու հանրապետություն, բայց նրանք չեն կարող վրկել համաշխարհային իմպերիալիզմը: Վրոնվհետև նա դատապարտված է, վրոնվհետև նա կավելի դալիք սոցիալիզմի կողմից:

Ահա թե ինչո՛ւ վրոջունում եմ ձեզ, Վլադիմիրի և Յարոսլավի նահանգների բանվորներ, հաստատուն վստահություն, վրո դուք ձեր անձնական որինակով կառահպանեք կարմիր բանակի վրդին և կառաջնորդեք նրան դեպի հաղթանակ:

Կեցցե՛ն բանվորներն ու գյուղացիները:

Կեցցե՛ համաշխարհային բանվորական հանրապետությունը:

«Правда» № 232, 1919 թ. հոկտեմբերի 17:

ՊԵՏՐՈՂԱԴԻ ԲՍՆՎՈՐՆԵՐԻՆ ՅԵՎ ԿԱՐՄԻՐ-ԲՍՆԱԿԱՅԻՆՆԵՐԻՆ

Ընկերներ՛: Հասել ե՛ վճռական մոմենտը: Յարահան զենեքալները մեկ անգամ ել Անդլիայի, Յրանիայի, Ամերիկայի կապիտալիստներից մթերքներ և ռազմական մատակարարում ստացան, մեկ անգամ ել կալվածատերերի վրդյակների ավազակախմբերի հետ վրոծում են վերցնել կարմիր Պիտերը: Թ՛չնամին հարձակվեց, յերբ Եստրանդիայի հետ հաշտության բանակցություններ եյինք վարում, հարձակվեց մեր կարմիր-բանակայինների վրա, վրոնք հավատացել եյին թալք բանակցություններին: Հարձակման այս դավաճանական ընույթը մասամբ բացատրում է թ՛չնամու արագ հաջողությունները: Վերցված են Կրասնոյե Սելան, Գատչինան, Վիրիցան: Կարված են դեպի Պիտեր տանող յերկու յերկաթուղի: Թ՛չնամին ճղտում է կտրել յերրորդը, Նիկոլայան յերկաթուղին, և չորրորդը, Վրոդայի յերկաթուղին, վրոպեսդի Պիտերը սովով վերցնի:

Ընկերներ՛: Դուք բոլորդ դիտե՛ք և տեսնում ե՛ք, թե ինչ վիթխարի սպառնալիք է կախվել Պետրոգրադի վրին: Միքանի որում վճույում է Պետրոգրադի բախտը, վճույում է Ռուսաստանի Խորհրդային իշխանության ամբողջներից մեկի բախտը:

Կարիք չկա, վրո յես Պետրոգրադի բանվորներին և կարմիր-բանակայիններին ասեմ իրենց պարտականությունը: Ամբողջ աշխարհի բուրժուազիայի դեմ ուղղված՝ իր դժվարություններով անորինակ և իր հաղթանակներով անորինակ խորհրդային յերկամյա պայքարի ամբողջ պատմությունը մեզ ցույց տվեց Պիտերի բանվորների կողմից վոչ միայն պարտականության կատարման որինակ, այլև բարձրագույն հերոսության, աշխարհում չտեսնված հեղափոխական խանդավառության և անձնագոհության որինակ:

Ընկերներ՝ Վճռվում է Պետրոգրադի բախտը: Թշնամին ջանում է մեղ հանկարծակի բերել: Նա թույլ, նույնիսկ չնչին ուժեր ունի, նա ուժեղ է արագությամբ, սպանելի լավ շուրջամբ, մատակարարման և ղեկման տեխնիկայով: Ունեությունը Պիտերին մոտիկ է, մենք առաջ ենք մղել այն: Մենք չափավոր ուժեղ ենք, քան թշնամին: Կովե՛ք մինչև արյան վերջին կաթիլը, ընկերներ՝ պահե՛ք ամեն մի թիզ հողը, տոկո՛ւն յեղեք մինչև վերջ, հաղթանակը հետո չէ, հաղթանակը մե՛րը կլինի:

Հոկտեմբերի 17:

«Петроградская Правда» № 237,

1919 թ. հոկտեմբերի 19:

ԸՆԿԵՐ-ԿԱՐԹԻՐ-ԲԱՆԱԿԱՅԻՆՆԵՐԻՆ

Ընկե՛ր կարմիր-բանակայիններ: Յարական գեներալները—Յուզենիչը հյուսիսում, Դենիկինը հարավում—մեկ առեւաճ էլ ուժերը լարում են, վոր հաղթեն խորհրդային իշխանությունը, վոր վերականգնեն ցարի, կալվածատերերի և կապիտալիստների իշխանությունը:

Մենք գիտենք, թե ինչպես վերջացավ Կոլչակի հենց նման փորձը: Նա յերկար չկարողացավ խարել Ուրալի բանվորներին և Սիբիրի գյուղացիներին: Խարեւայություն տեսնելով, անվերջ բռնություններ, «ճիպտահարում», կողոպուտներ կրելով սպանելից, կալվածատերերի և կապիտալիստների ձուտելից, Ուրալի բանվորները և Սիբիրի գյուղացիները մեր Կարմիր բանակին ոգնեցին ջարդելու Կոլչակին: Որենքուրդի կազակներն ուղղակի անցան խորհրդային իշխանության կողմը:

Ահա թե ինչո՛ւ մենք հաստատ համոզված ենք մեր հաղթանակին Յուզենիչի և Դենիկինի դեմ: Նրանց չի հաջողվել վերականգնել ցարական և կալվածատիրական իշխանությունը: Այդ չի՛ լինելու: Գյուղացիներն արդեն ապրտամբում են Դենիկինի թիկունքում: Կովկասում բոցավառված բորբոքվում է ապստամբությունը Դենիկինի դեմ: Կուբանի կազակները արտնջում և հուզվում են, դժգոհելով

Դենիկինի բռնություններից և կողոպուտներից հողուտ կալվածատերերի և անգլիացիների:

Դե՛, լինե՛նք ամուր, ընկե՛ր-կարմիր-բանակայիններ: Բանվորներն ու գյուղացիները շարունակ ավելի համախմբված, շարունակ ավելի մեծ գիտակցությամբ, շարունակ ավելի վճռականորեն խորհրդային իշխանության կողմն են անցնում:

Առա՛ջ, ընկե՛ր-կարմիր-բանակայիններ: Դեպի մա՛րտ բանվորա-գյուղացիական իշխանության համար, ընդգեմ կալվածատերերի, ընդգեմ ցարական գեներալներին: Հաղթանակը մե՛րը կլինի:

19. X. 1919:

«Красноармеец» № 10—15,

1919 թ. հոկտեմբեր:

ՄՈՍԿՎԱՅԻ ԿՈՒՍԱԿՑԱԿԱՆ ՇԱԲԱԹԻ ՀԱՆՐԱ-ԳՈՒՄԱՐՆԵՐԸ ՅԵՎ ՄԵՐ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

Մոսկվայում կուսակցական շաբաթի ժամանակ կուսակցությունն անդամագրվեցին 13.600 մարդ:

Այս վիթխարի, բոլորովին անսպասելի հաջողություն է: Ամբողջ բուրժուազիան և հատկապես քաղաքային մանր բուրժուազիան, ներառելով իրենց արտոնյալ, «սիրական» դրություն կորստի մասին մորմոքվող մասնագետներին, չինովնիկներին, ծառայողներին,—այդ ամբողջ հասարակությունը հենց վերջին ժամանակները, հենց կուսակցական շաբաթի ընթացքում Մոսկվայում կաշուց դուրս եր գալիս, վոր խուճապ սերմանի, վոր խորհրդային իշխանությունը մոտիկ կործանում, Դենիկինին մոտիկ հաղթանակ գուշակի:

Յեւ ինչպիսի՛ հոյակապ հմտությամբ այդ «խնդիր-գենտական» հասարակությունը կարողանում է ոգտվել խուճապ սերմանելու այդ գեներից: Վորովհետեւ այդ իսկական պենք և դարձել բուրժուազիայի դասակարգային պայքարում պրոլետարիատի դեմ: Մանր բուրժուազիան այնպիսի մոմենտներում, ինչպիսին մեր ապրածն է, բուրժուազիայի հետ «մեկ ունակցիոն մասսայի» մեջ է ձուլվում և «մոլու-թյամբ» ձեռքը մեկնում է այդ գեներին:

Հենց Մոսկվայում, վորտեղ հատկապես ուժեղ եր առե-
տրական տարրը, վորտեղ ամենից ավելի շատ եյին կեն-
տրոնացած շահագործողներ, կալվածատերեր, կապիտա-
լիստներ, ռանսյեն եր, վորտեղ կապիտալիստական զարգա-
ցումը ի մի յեր հավաքել բուրժուական ինտելիգենցիայի
մասսաներին, վորտեղ պետական կենտրոնական վարչու-
թյունը ստեղծել եր չինովնիկների հատկապես մեծ կուտա-
կում—հենց Մոսկվայում բուրժուական բամբասանքի, բուր-
ժուական չարխոսության, խուճապի բուրժուական սեր-
մանման համար ասպարեզը բացառիկորեն հարմար եր։
Դենիկինի և Յուդենիչի հաջող հարձակման «մոմենտը» չա-
փազանց նպաստում եր այդ բուրժուական գործիքի «հաջո-
ղություններին»։

Յեւ վայնուամենայնիւ, պրոլետարական մասսայից, վո-
րը տեսնում եր Դենիկինի «հաջողությունները» և գիտեր
այն բոլոր դժվարությունները, ծանրությունները, վտանգ-
ները, վորոնք հենց այժմ կապված են կոմունիստների կոչ-
ման և պաշտոնի հետ, վորտեղ յեւրան հաղարավորներն ու
հազարավորները կոմունիստների կուսակցության ամրաց-
ման համար, պետական կառավարման այսօրան անհավա-
տալիորեն դժվար բեռն իրենց վրա վերցնելու համար։

Խորհրդային իշխանության հաջողությունը, մեր կու-
սակցության հաջողությունը հենց ուղղակի զարմանալի
յն։

Այդ հաջողությունն ապացուցեց և ակնառու կերպով
ցույց տվեց մայրաքաղաքի բնակչությանը, իսկ նրա հետե-
վից նաև ամբողջ հանրապետությանը և ամբողջ աշխարհին,
վոր հենց պրոլետարիատի խորքերում, հենց աշխատավոր
մասսայի իսկական ներկայացուցիչների մեջ ե Խորհրդային
իշխանության ուժի և ամրության ամենահուսալի աղբյու-
րը։ Պրոլետարիատի դիկտատուրան կուսակցությանը կա-
մովին անդամագրվելու այս հաջողությամբ, ամենամեծ
դժվարությունների և վտանգների մոմենտում, գործով
իրեն ցույց տվեց այն կողմից, վորը թշնամիները չա-
րամտորեն չեն ուզում տեսնել և վորը կապիտալի լծից աշ-
խատանքի ազատագրման իսկական բարեկամներն ամենից

ավելի բարձր են գնահատում, հենց պրոլետարիատի (վորը
պետական իշխանության տերն ե)՝ մասսաների վրա ունե-
ցած բարոյակլան (բառի լայնգույն իմաստով) աղդեցու-
թյան հատուկ ուժի կողմից, այս աղդեցության յեղանակնե-
րի կողմից։

Պրոլետարիատի առաջավոր շերտերը, պետական իշխա-
նությունն իրենց ձեռքում պահելով, իրենց որինակով աշ-
խատավորների մասսային ցույց տվին, ամբողջ յերկու
տարվա ընթացքում (քաղաքական զարգացման մեր, բացա-
ռիկ արագ տեմպի համար մի հսկայական ժամանակամի-
ջոց) ցույց տվին աշխատավորների շահերին այնպես նվիր-
ված լինելու, աշխատավորների թշնամիների դեմ (ընդհան-
րապես շահագործողների և մասնավորապես «սեփականա-
տերերի» ու սպեկուլանտների դեմ) մղվող պայքարում այն-
պիսի յեռանդի, ծանր թույլենքում այնպիսի հատուկակա-
մության, համաշխարհային իմպերիալիզմի ավազակներին
այնպիսի անլերապահ հակահարված տալու որինակ, վոր
բանվորների և գյուղացիների դեպի իրենց ավանդաբե-
րածած համակրության ուժը մենակ ի վիճակի գտնվեց
կրաչֆներ գործելու։

Վորովհետև այս հրաճե ե. այն բանվորները, վորոնք
կրել են սովի, ցրտի, քայքայման, ավերման անուր տան-
ջանքները, վորչ միայն պահում են վորդու ամբողջ արևու-
թյունը, ամբողջ նվիրվածությունը Խորհրդային իշ-
խանությանը, անձնագործության և հերոսության ամբողջ
յեռանդը, այլև իրենց վրա յեն վերցնում, չնայած իրենց
ամբողջ աննախապատրաստվածությանը և անփորձույթյա-
նը, պետական նավի կառավարման բեռը։ Յեւ այս մի մո-
մենտում, յերբ փոթորիկը կատաղի ուժի յե հասել...

Այսպիսի հրաչքներով լի յե մեր պրոլետարական հե-
ղափոխության պատմությունը։ Այսպիսի հրաչքները, հաս-
տատապես և անպայման, —ինչպիսի առանձին ծանր փոր-
ձություններ ել վոր լինեն,—համաշխարհային Խորհրդային
հանրապետության լիակատար հաղթանակին կհասցեն։

Այժմ մենք պետք ե հողանք այն մասին, վոր կուսակ-
ցության նոր անդամներին ճիշտ ոգտագործենք։ Այս խընդ-

ըին հատկապես շատ ուշադրություն պետք է նվիրել, վերջինս այս խնդիրը հեշտ է, այս խնդիրը նոր է, և հին շարքոններով չի կարելի լուծել այն:

Կապիտալիզմը բանվորների և աշխատավոր գյուղացիների միջավայրում բազմաթիվ տաղանդներ եր խեղդում, ճնշում, խորտակում: Այդ տաղանդները կործանվում էին կարիքի, աղքատության, մարդկային անձնավորության անարգանքի ճնշման տակ: Այժմ մեր պարտականությունն է այդ տաղանդները գտնել կարողանալ և նրանց աշխատանքի դնել: Կուսակցության նոր անդամները, վորոնք կուսակցության մեջ են մտել կուսակցական շարքի ժամանակ, անշուշտ, իրենց մեծամասնությամբ անփորձ և պետական կառավարման գործում անհմուտ են: Բայց անկասկած է նույնպես, վոր նրանք ամենաանձնվեր, ամենաանկեղծ և ամենաընդունակ մարդիկն են այն հասարակական շերտերից, վորոնց կապիտալիզմն արհեստականորեն ներքևում էր պահում, «ստորին» շերտեր եր դարձնում, չէր թողնում նրանց վերե բարձրանալ: Իսկ նրանց մեջ ավելի շատ ուժ, թարմություն, անմիջականություն, կոմիսիոնական, անկեղծություն կա, քան ուրիշների մեջ:

Այստեղից բխում է, վոր բոլոր կուսակցական կադմակերպությունները պետք է կուսակցության այս նոր անդամների ոգտադործման մասին հատկապես մտածեն: Հարկավոր է ավելի համարձակ կերպով խնչքան կարելի չե սովելի բազմադան պետական աշխատանք տալ նրանց, հարկավոր է գործնականորեն ավելի արագ փորձել նրանց:

Իհարկե, համարձակությունը չի կարելի այնպես հասկանալ, վոր սկսնակներին միանգամից պատասխանատու պոստեր տանք, վոր գիտելիքներ են պահանջում, ինչ վոր սկսնակները չունեն: Համարձակություն հարկավոր է բյուրոկրատիզմի դեմ պայքարելու իմաստով: Գուր չէ, վոր մեր կուսակցական ծրագիրն ամենայն վորոշակիությամբ գրել է բյուրոկրատիզմի՝ վորոշ չափով վերածնվելու պատճառների և գրա դեմ մղվող պայքարի միջոցների հարցը: Համարձակություն հարկավոր է, նախ՝ կուսակցության նոր անդամների կողմից, վորոնք ժողովրդական մասսաների

դրությունը, նրանց կարիքները, նրանց պահանջները լավ գիտեն, ծառայողների, չինովնիկների, մասնագետների վրա վերահսկողությամբ հաստատելու իմաստով: Համարձակություն հարկավոր է այն իմաստով, վոր այս սկսնակներին անհապաղ հնարավորություն տրվի ծավալվելու և իրենց ցույց տալու լայն աշխատանքում: Համարձակություն հարկավոր է սովորական շարքոնները խորտակելու իմաստով (մեզանում նույնպես նկատելի չե—ավա՛ղ, հաճախ—անչափ յերկյուղ՝ հաստատված խորհրդային շարքոնների վրա ձեռք բարձրացնելուց, թեև այդ շարքոնները «հաստատում են» յերբեմն վոշ թե գիտակից կոմունիստները, այլ հին չինովնիկները և ծառայողները): Համարձակություն հարկավոր է կուսակցության նոր անդամների համար նրանց աշխատանքի տեսակը հեղափոխական արագությամբ փոխելու պատրաստականության իմաստով, վոր ավելի շուտ փորձենք նրանց և ավելի շուտ նրանց համար պատշաճ տեղ գտնենք:

Կուսակցության նոր անդամները շատ դեպքերում կարող են այնպիսի պաշտոնների դրվել, յերբ, կոնտրոլի յենթարկելով հին չինովնիկներին՝ իրենց խնդիրները կատարելու բարեխղճությունը, կուսակցության այդ անդամները արագ կվարժվեն գործին և կկարողանան ինքնուրույն կերպով ընդորոշնակել այն: Նրանք այլ դեպքերում կարող են այնպես դրվել, վոր նորոշեն, թարմացնեն միջնորդական կապը մի կողմից՝ բանվորական և գյուղացիական մասսայի և մյուս կողմից՝ պետական ասարատի միջև: Մեր արդյունարերական «գլավիկներում և կենտրոններում», մեր հողագործական «խորհրդային տնտեսություններում» շատ, դեռ չափազանց շատ են մնացել սարտաժ անողներ, թագնված կալվածատերեր և կապիտալիստներ, վորոնք ամեն կերպ յինասում են խորհրդային իշխանությանը: Փորձված կուսակցական աշխատողների հմտությունը կենտրոնում և տեղերում պետք է դրսևորվի այն բանում, վոր նոր թարմ կուսակցական ուժերն ուժեղացրած կերպով ոգտադործվեն այդ շարքի դեմ վճռական պայքար մղելու համար:

Խորհրդային հանրապետությունը պետք է մեկ միաս-

նական ռազմական ճամբար դառնա՝ ուժերի ամենամեծ լարումով, դրանց ամենամեծ խնայողությամբ, ամեն մի քաջքուլի, ամեն մի անհարկավոր ձևամոլության ամենամեծ կրճատումով, ապարատի ամենամեծ պարզացումով, այդ ապարատն ամենամեծ չափով մոտեցնելով վոչ միայն մասսայի կարիքներին, այլև նրա հասկացողությանը, նրա ինքնաբերական մասնակցությանն այդ ապարատին:

Ուժեղություն կուսակցության հին անդամների մոբիլիզացիա յե կատարվում ռազմական աշխատանքի համար: Հարկավոր է վոչ մի կերպ չթուլացնել, այլ շարունակ ուժեղացնել և ուժեղացնել այդ աշխատանքը: Բայց, դրա հետ մեկտեղ, և պատերազմում հաջողության հասնելու նպատակով՝ հարկավոր է լավացնել, պարզացնել, թարմացնել կառավարման մեր քաղաքացիական ապարատը:

Պատերազմում հաղթում է նա, ով ավելի շատ ռեզերվներ, ավելի շատ ուժի աղբյուրներ, ավելի շատ տոկոսներ թյուն ունի ժողովրդական զանգվածում:

Մենք այդ ամենից ավելի շատ ունենք, քան սպիտակները, քան «համաշխարհայնորեն-հզոր» անգլո-ֆրանսական իմպերիալիզմը, այդ կավե վտուրներով հսկան: Մենք դրանից ավելի շատ ունենք, վորովհետև կարող ենք քաղել և դեռ յերկար կքաղենք շարունակ ավելի ու ավելի խոր կերպով բանվորների և աշխատավոր գյուղացիների միջավայրից, այն դատակարգելի միջավայրից, վորոնք կապիտալիզմից ճնշված եյին և վորոնք ամենուրեք բնակչության ճնշող մեծամասնություն են կազմում: Մենք կարող ենք այդ ամենաընդարձակ ամբարից քաղել, վորովհետև դա մեզ տալիս է ամենաանկեղծ, կյանքի ծանրություններով ամենակոխված, բանվորներին և գյուղացիներին ամենամոտիկ առաջնորդներ սոցիալիզմի շինարարության դործում:

Մեր թշնամիները, վո՛չ ուսական բուրժուազիան, վո՛չ էլ համաշխարհայնը, այս ամբարին նույնիսկ հեռավոր կերպով նմանող վոչ մի բան չունեն, նրանց վտուրների տակի հողը շարունակ ավելի յե տատանվում, նրանցից շարունակ ավելի շատ են հեռանում նրանց բանվոր ու գյուղացի կողմնակիցները:

Ահա թե ինչո՛ւ, վերջին հաշվով, ապահովված և անխուսափելի յե համաշխարհային խորհրդային իշխանության հաղթանակը:

1919 թ. հոկտեմբերի 21:
«Известия Ц. К. Р. К. П.» № 7,
1919 г. ноябрьских 22:

ՎՈՂՋՈՒՅՆ ՊԵՏՐՈԳՐԱԴԻ ԲԱՆՎՈՐՆԵՐԻՆ

Խորհրդային հանրապետության յերկամյա տարեդարձի որն առաջին վողջունին արժանի յեն Պետրոգրադի բանվորները: Իբրև հեղափոխական բանվորների և դինվորների ավանգարդ, իբրև Ռուսաստանի և ամբողջ աշխարհի աշխատավորների ավանգարդ, Պետրոգրադի բանվորներն առաջինը տապալեցին բուրժուազիայի իշխանությունը և պրոլետարական հեղափոխության դրոշմ բարձրացրին կապիտալիզմի և իմպերիալիզմի դեմ:

Խորհրդային հանրապետության բանվորներն ու աշխատավոր գյուղացիները յերկու տարի հաղթանակներն սպահում են այդ դրոշմ սովի, ցրտի, քայքայման, ավերման բոլոր դժվարություններին ու տանջանքներին հակառակ: Սոցիալիստական շինարարության յերկու տարին մեզ տվեց, չնայած բուրժուազիայի կատաղի չարակամությանն ու դիմադրությունը, չնայած համաշխարհային իմպերիալիզմի ռազմական արշավանքին, մեզ մեծ վորձ տվեց, Խորհրդային իշխանության ամրացումը տվեց:

Ամբողջ աշխարհի բանվորների համալրությունը մեր կողմն է: Պրոլետարական հեղափոխությունը դանդաղորեն ու դժվարությամբ, բայց անշեղորեն հասունանում է բոլոր յերկրներում, և բուրժուազիայի դադանային բռնությունները միայն սրում են պայքարը, միայն արագացնում են պրոլետարիատի հաղթանակը:

Հենց վերջին օրերում անգլիական ռեակցիոններ իմպերիալիստներն իրենց վերջին բախտախաղին դիմեցին Պետրոգրադը վերցնելու համար: Ամբողջ աշխարհի բուրժուազիան, և հատկապես ուսականը, արդեն կանխավայելում

եր հաղթանակը: Բայց նրանք հաղթութեան փութարեն Պետ-
րոզերադի տակ պարտութիւն ստացան:

Յուզենիչի զորքերը ջարդված են և նահանջում են:

Ընկեր-բանվորներ, ընկեր-կարմիր-բանակայիններ:
Լարե՛ք ձեր բոլոր ուժերը: Ինչ գնով ել լինի հետապնդե-
ցե՛ք նահանջող զորքերին, հարվածե՛ք նրանց, վո՛չ մի
ժամ, վոչ մի բուլե նրանց հանգիստ մի՛ տաք: Մենք այժմ
ամենից ավելի կարող ենք և պետք է ինչքան կարելի յե-
ալելի ուժեղ հարվածենք, վոր թշնամուն վերջ տանք:

Կեցցե՛ ցարական գեներալներին, սպիտակ-գլխադրիա-
կաններին, կապիտալիստներին հաղթող Կարմիր բանակը:
Կեցցե՛ միջազգային խորհրդային հանրապետութիւնը:

5. XI. 1919:

«Петроградская Правда» № 255,

1919 թ. նոյեմբերի 7:

ՆԱՄԱԿ ՌԵԿՐԱԻՆԱՅԻ ԲԱՆՎՈՐՆԵՐԻՆ ՅԵՎ ԳՅՈՒՂԱՅԻՆԵՐԻՆ ԴԵՆԻԿԻՆԻ ԴԵՄ ՏԱՐԱԾ ՀԱՂԹԱՆԱԿՆԵՐԻ ԱՌԹԻՎ

Ընկերներ, Սրանից չորս ամիս առաջ, 1919 թ. ոգոս-
տոսի վերջին, ինձ վիճակվեց նամակով դիմել բանվորներին
և գյուղացիներին՝ Կոլչակի դեմ տարած հաղթանակի առ-
թիվ:

Այժմ յես այդ նամակն ամբողջութեամբ վերատպում եմ
Ուկրաինայի բանվորներին և գյուղացիներին համար Դենիկի-
նի դեմ տարած հաղթանակների առթիվ:

Կարմիր զորքերը վերցրել են Կիևը, Պոլտավան, Խար-
կովը և հաղթանակներ են չարժվում են Ռոստովի վրա: Ուկ-
րաինայում ապստամբութիւնը յեռում է Դենիկինի դեմ:
Անհրաժեշտ է բոլոր ուժերը հափաքել մինչև վերջ Դենիկի-
նի զորքերը ջարդելու համար, վորոնք փորձում ելին կալ-
վածատերերի և կապիտալիստներին իշխանութիւնը վերա-
կանգնել: Անհրաժեշտ է վոչնչացնել Դենիկինին՝ նոր ար-
շավանքի ամենափոքրիկ հնարավորութիւնից ապահովելու
համար:

Ուկրաինայի բանվորներն ու գյուղացիները պետք է
ծանոթանան այն դասերին, վոր բոլոր ուսու գյուղացիներին
և բանվորներին համար պարզվեցին Կոլչակի կողմից Սիբի-
րը նվաճելու և կալվածատիրական ու կապիտալիստական
ճնշման յերկար ամիսներից հետո կարմիր զորքերով Սիբիրն
ազատադրելու փորձով:

Դենիկինի տիրապետութիւնն Ուկրաինայում նույնպի-
սի ծանր փորձութիւն էր, ինչպիսին Կոլչակի տիրապետու-
թիւնն էր Սիբիրում: Կասկած չկա, վոր այս ծանր փոր-
ձութեան դասերն ուկրաինական բանվորներին և գյուղա-
ցիներին—նույնպէս, ինչպէս Ուրալի և Սիբիրի բանվորնե-
րին ու գյուղացիներին—ավելի պարզորեն կհասկացնեն
Խորհրդային իշխանութեան խնդիրները և ավելի հաստա-
տակամորեն պաշտպան կդարձնեն նրան:

Վելիկոռոսիայում կալվածատիրական հողատիրութիւ-
նը լիովին վոչնչացված է: Ուկրաինայում հարկավոր է
միևնույնն անել, և ուկրաինական բանվորներին ու գյուղա-
ցիներին Խորհրդային իշխանութիւնը պետք է ամրացնի
կալվածատիրական հողատիրութեան լիակատար վոչնչացու-
մը, ուկրաինական բանվորների և գյուղացիների լիակատար
ազատադրումը կալվածատերերի ամեն մի ճնշումից և հենց
կալվածատերերից:

Բայց բացի այս խնդրից և մի շարք այլ խնդիրներից,
վորոնք հալասարապէս դրված ելին և դրված են վելիկո-
ռոսական և ուկրաինական աշխատավոր մասսաների առաջ,
Խորհրդային իշխանութեան առանձնահատուկ խնդիրներ
կան Ուկրաինայում: Այդպիսի առանձնահատուկ խնդիրնե-
րից մեկը ներկայումս արտակարգ ուշադրութեան է արժա-
նի: Այդ—ազգային հարցն է կամ այն հարցը, թե արդյոք
Ուկրաինան առանձին և անկախ Ուկրաինական Խորհրդային
Սոցիալիստական Հանրապետութիւն լինի՝ միութեամբ
(Ֆեդերացիայով) կապված Ռուսաստանի Սոցիալիստական
Ֆեդերատիվ Խորհրդային Հանրապետութեան հետ, թե Ուկ-
րաինան ձուլվի Ռուսաստանի հետ մեկ միասնական Խոր-
հրդային հանրապետութեան մեջ: Բոլոր բոլշևիկները, բո-

լոր գերակից բանվորները և գյուղացիները պետք է ուշա-
գրութեամբ մտածեն այս հարցի մասին:

Ուկրաինայի անկախությունը ճանաչված է թե՛ ՌՍՖՍՀ,
Ռուսաստանի Սոցիալիստական Ֆեդերատիվ Խորհրդային
Հանրապետութեան ՀԿԳԿ (Համառուսական Կենտրոնական
Գործադիր Կոմիտեի) կողմից և թե՛ Ռուսաստանի Կոմու-
նիստական բոլշևիկների Կուսակցութեան կողմից: Այս
պատճառով ինքնին ակներև և լիովին հանրաճանաչ է, վոր
միայն ուկրաինական բանվորներն ու գյուղացիներն իրենք
իրենց Խորհուրդներին Համաուկրաինական համագումարում
կարող են վճռել և կվճռեն այն հարցը, թե արդյոք Ուկ-
րաինան ձուլեն Ռուսաստանի հետ, արդյոք Ուկրաինան
թողնեն ինքնուրույն և անկախ հանրապետութիւն և, վեր-
ջին դեպքում, հատկապես ինչպիսի ֆեդերատիվ կապ հա-
տատեն այդ հանրապետութեան և Ռուսաստանի միջև:

Իսկ ինչպես պետք է վճռել այս հարցն աշխատավոր-
ների շահերի տեսակետից. կապիտալի լծից աշխատանքի
լիակատար ազատագրութեան համար մղվող նրանց պայ-
քարի հաջողութեան տեսակետից:

Նախ՝ աշխատանքի շահերը պահանջում են տարբեր
յերիցների, տարբեր ազգերի աշխատավորների միջև ամե-
նալրիվ վստահութիւն, ամենասերտ միութիւն: Կարվա-
ծատերերի և կապիտալիստների, բուրժուազիայի կողմնա-
կիցները ջանում են անջատել բանվորներին, ազգային պա-
ռակտումը և թշնամութիւնն ուժեղացնել, վորպեսզի
բանվորներին ուժից զրկեն, վորպեսզի կապիտալի իշխա-
նութիւնն ամրացնեն:

Կապիտալը միջազգային ուժ է: Նրան հաղթելու համար
հարկավոր է բանվորների միջազգային միութիւն, նրանց
միջազգային յեղբայրութիւն:

Մենք ազգային թշնամութեան, ազգային պառակտման,
ազգային առանձնացածութեան հակառակորդներ ենք: Մենք
միջազգայնականներ, ինտերնացիոնալիստներ ենք: Մենք
ձգտում ենք աշխարհի բոլոր ազգերի բանվորներին և գյու-
ղացիներին սերտորեն միավորել և լիովին ձուլել մեկ
միասնական համաշխարհային Խորհրդային հանրապետու-
թեան մեջ:

Յերկրորդ՝ աշխատավորները չպետք է մոռանան, վոր
կապիտալիզմն ազգերին բաժանել է մի փոքրիկ թիվ՝ ճըն-
շող, մեծապետական (իմպերիալիստական), լիաբաւատեր,
արտոնյալ ազգերի և վիթխարի մեծամասնութիւն՝ ճընշ-
ված, կախյալ և կիսակախյալ, անբաւահասար ազգե-
րի: 1914—1918 թ.թ. ամենամոծրական և ամենաուսկիցիոն
պատերազմն է՛լ ավելի ուժեղացրեց այդ բաժանումը, սրեց
հարակամութիւնն ու ատելութիւնն այդ հողի վրա: Դա-
րերով կուտակվել էր վոչ լիաբաւատեր և կախյալ ազգե-
րի վրդովմունքը և անխտահութիւնը դեպի մեծապետա-
կան և ճնշող ազգերը, այնպիսի ազգերի, ինչպիսին ուկ-
րաինականն է, դեպի այնպիսիները, ինչպիսին վելիկոու-
սականն է:

Մենք ազգերի կամավոր միաբնուցում ենք ուզում, —այն-
պիսի միութիւն, վորը վո՛չ մի բռնութիւն չթույլատրեր
մի ազգի կողմից մյուսի վրա, —այնպիսի միութիւն, վորը
հիմնված լիներ ամենալիակատար վստահութեան վրա, յեղ-
բայրական միութեան պարզ գիտակցութեան վրա, լիովին
կամավոր համաձայնութեան վրա: Այդպիսի միութիւնը չի
կարելի միանգամից իրագործել. դրան հարկավոր է հա-
նել մեծազույն համբերութեամբ և զգուշութեամբ աշխա-
տելով, վորպեսզի դործը չփչանա, վորպեսզի անխտահու-
թիւն չառաջանա, վորպեսզի վերացվի այն անխտահու-
թիւնը, վոր մնացել է կարվածատերերի և կապիտալիստնե-
րի, մասնավոր սեփականութեան առաջ բերած և դրա բա-
ժանումների ու վերաբաժանումների պատճառով առաջա-
ցած թշնամութեան դարավոր ճնշումից:

Այս պատճառով, անշեղորեն ձգտելով ազգերի միու-
թեան, անխնա կերպով հետապնդելով այն ամենը, ինչ ան-
ջատում է նրանց, մենք պետք է շատ զգուշ, համբերող,
ղիջող լինենք ազգային անխտահութեան մնացուկների
նկատմամբ: Մենք պետք է չղիջող, անհաշտ լինենք դեպի
այն ամենը, ինչ վերաբերում է աշխատանքի հիմնական շա-
հերին՝ կապիտալի լծից նրա ազատագրութեան համար մղ-
վող պայքարում: Իսկ այն հարցը, թե ինչպես վորոշենք
պետական սահմաններն այժմ, առժամանակ —վորովհետեւ
մենք պետական սահմանների լիակատար վոչնչացման ենք

ձգտում—հիմնական հարց չէ, կարևոր չէ, յերկրորդական է: Այդ հարցի համար կարելի չէ սպասել և պետք է սպասել, վորովհետև ազգային անվտանգությունը գլուղացիների լայն մասսայի և մանր տնտեսատիրուկների մեջ հաճախ չափազանց ամուր է մնում, և շտապողականությունը կարելի չէ ուժեղացնել այն, այսինքն՝ լիակատար և վերջնական միության դործին վնասել:

Ռուսաստանի բանվորա-գյուղացիական հեղափոխություն, 1917 թ. Հոկտեմբերյան-Նոյեմբերյան հեղափոխության փորձը, միջազգային և ռուսական կապիտալիստներին արշավանքի դեմ նրա յերկամյա հաղթական պայքարի փորձը պարզից ել պարզ ցույց տվեց, վոր կապիտալիստներին հաջողվեց առժամանակ ոգտադործել լեհ, լատիշ, եստլանդացի, ֆինն գյուղացիների և մանր տնտեսատիրուկների ազգային անվտանգությունը դեպի վելիկոռոսները, հաջողվեց առժամանակ պառակտում սերմանել նրանց և մեր միջև այդ անվտանգության հողի վրա: Փորձը ցույց տվեց, վոր այդ անվտանգությունը վերանում և անցնում է միայն շատ դանդաղ կերպով, և ինչքան ավելի շատ զգուշություն և համբերություն են յերևան բերում վելիկոռոսները, վորոնք յերկար ժամանակ ճնշող ազդե են յեղել, այնքան ավելի հաստատապես է անցնում այդ անվտանգությունը: Լեհական, լատիշական, լիտվական, եստլանդական, ֆիննական պետությունների անկախություն հենց ճանաչումով մենք դանդաղորեն, բայց անշեղ կերպով նվաճում ենք հարևան փոքրիկ պետությունների ամենահետամնաց, ամենից ավելի կապիտալիստներից խաբված ու ծեծկված, աշխատավոր մասսաների վստահությունը: Մենք հենց այդ ուղիով ամենից ավելի հաստատապես նրանց պոկում ենք «իրենց» ազգային կապիտալիստների աղդեցությունից, ամենից ավելի հաստատապես նրանց առաջնորդում ենք դեպի լիակատար վստահություն, դեպի ապագա միասնական միջազգային խորհրդային հանրապետություն:

Բանի դեռ Ուկրաինան լիովին չի ազատագրված Դենիկինից, նրա կառավարություն, մինչև խորհուրդների Համաուկրաինական համագումարը, Համաուկրաինական

Հեղափոխական Կոմիտեն, Համաուկրաինական Հեղկոմն է հանդիսանում: Այդ Հեղկոմում, ուկրաինական կոմունիստ-բոլշևիկների շարքում, աշխատում են, իբրև կառավարություն անդամներ, ուկրաինական կոմունիստ-բորոտրիստները⁸: Բորոտրիստները բոլշևիկներից ամենից ավելի նրանով են տարբերվում, վոր պաշտպանում են Ուկրաինայի անպայման անկախությունը: Բոլշևիկներն այդ չեն դարձնում տարակարծություն և անջատման առարկա, դրա մեջ համերաշխ պրոլետարական աշխատանքի վո՛չ մի արդեք չեն տեսնում: Միություն լինել կապիտալի լծի դեմ, պրոլետարիատի դիկտատուրայի համար մզվող պայքարում, իսկ ազգային սահմանների, պետությունների միջև Ֆեդերատիվ կամ այլ կապի պատճառով կոմունիստները չպետք է բաժանվեն: Բոլշևիկների մեջ կան Ուկրաինայի լիակատար անկախության կողմնակիցներ, կան ավելի կամ պակաս սերտ Ֆեդերատիվ կապի կողմնակիցներ, կան Ուկրաինան Ռուսաստանի հետ լիովին ձուլելու կողմնակիցներ:

Այս հարցերի պատճառով անթույլատրելի չէ տարամիտումը: Այդ հարցերը կլուծի խորհուրդների Համաուկրաինական համագումարը:

Յեթե վելիկոռոսական կոմունիստը պնդում է, թե պետք է Ուկրաինան Ռուսաստանի հետ ձուլել, ուկրաինացիները հեշտությամբ կկասկածեն, վոր նա աջակիսի քաղաքականություն պաշտպանում է վո՛չ թե կապիտալի դեմ մզվող պայքարում պրոլետարների միության նկատառումներով, այլ հին վելիկոռոսական նացիոնալիզմի, իմպերիալիզմի նախապաշարմունքներով: Այդպիսի անվտանգությունը բնական, մինչև վորոչ ատոլճան անխուսափելի և որինական է, վորովհետև դարերով վելիկոռոսները, կալվածատերերի և կապիտալիստների ճնշման տակ, տոգորվել են վելիկոռոսական չովինիզմի խայտառակ և դարձելի նախապաշարմունքներով:

Յեթե ուկրաինական կոմունիստը պնդում է, թե պետք է Ուկրաինան անպայման պետականորեն անկախ լինի, կարելի չէ կասկածել, վոր նա աջակիսի քաղաքականություն պաշտպանում է վո՛չ թե ուկրաինական բանվորների և գյու-

ղացիները ժամանակավոր շահերի տեսակետից կապիտալի-
թի դեմ մղվող նրանց պայքարում, այլ մանր-բուրժուա-
կան, մանր-տնտեսատիրական ազգային նախապաշարմունք-
ների պատճառով: Վորովհետև փորձը մեզ հարյուրավոր
անգամ ցույց է տվել, թե ինչպես տարբեր յերկրների
մանր-բուրժուական «սոցիալիստները»—լեհական, լատիշա-
կան, լիտվական ամեն տեսակ իբր թե սոցիալիստները,
վրացական մենչևիկները, եսերները և այլն — դուռնափոխ-
վում էյին պրոլետարիատի կողմնակիցների այն միակ նպա-
տակով, վոր խարեյությամբ անցկացնեն «իրենց» ազգային
բուրժուազիայի հետ համաձայնության քաղաքականու-
թյուն ընդդեմ հեղափոխական բանվորների: Այդ մենք տե-
սանք Ռուսաստանում կերենսկիականության որինակով
1917 թ. փետրվարին—հոկտեմբերին, այդ մենք տեսանք
և տեսնում ենք բոլոր և ամեն տեսակ յերկրներում:

Այսպիսով փոխադարձ անվստահությունը վեկիկոոսա-
կան և ուկրաինական կոմունիստների միջև չատ հեշտ է
յերևում: Իսկ ինչպես պայքարենք այդ անվստահության
դեմ: Ինչպես հաղթահարենք այն և փոխադարձ վստահու-
թյուն նվաճենք:

Իրա լավագույն միջոցն է—միատեղ աշխատանք պրո-
լետարիատի դեկտատուրայի և խորհրդային իշխանության
պաշտպանության համար բոլոր յերկրների կալվածատերե-
րի և կապիտալիստների դեմ իրենց ամենակալությունը վե-
րականգնելու նրանց փորձերի դեմ մղվող պայքարում:
Այդպիսի միատեղ պայքարը պարզ ցույց կտա պրակտիկա-
յում, վոր ինչպես ել կուզե լուծվի պետական անկախու-
թյան կամ պետական սահմանների հարցը, վեկիկոոսական
և ուկրաինական բանվորների համար պարտադրաբար հար-
կավոր է սերտ ռազմական ու տնտեսական միություն, վո-
րովհետև այսպես «Անտանտի», «Համաձայնության»,
այսինքն՝ ամենահարուստ կապիտալիստական յերկրների՝
Անգլիայի, Ֆրանսիայի, Ամերիկայի, Յապոնիայի, Իտա-
լիայի կապիտալիստները ջուկ-ջուկ մեզ կճգմեն և կխեղդեն:
Մեր պայքարի որինակը Կոլչակի և Դենիկինի դեմ, վորոնց

այդ կապիտալիստները փող և զենք էյին մատակարարում,
պարզ ցույց տվեց այդ վտանգը:

Ով խախտում է վեկիկոոսական և ուկրաինական բան-
վորների և դյուղացիների միությունը և ամենասերտ դա-
շինքը, նա ոգնում է Կոլչակներին, Դենիկիներին, կապի-
տալիստներին, բոլոր յերկրների դիշատիչներին:

Այդ պատճառով մենք, վեկիկոոսական կոմունիստ-
ներս, պետք է մեծագույն խստությամբ մեր միջավայրում
հետապնդենք վեկիկոոսական նացիոնալիզմի ամենափոքրիկ
արտահայտությունը, վորովհետև այդ արտահայտություն-
ները, ընդհանրապես դավաճանություն լինելով կոմունիզ-
մին, մեծագույն վնաս են բերում, մեզ ուկրաինական ըն-
կերներից պառակտելով և դրանով Դենիկինին և դենիկի-
նականությանը նպաստելով:

Այս պատճառով մենք, վեկիկոոսական կոմունիստ-
ներս, պետք է զիջող լինենք ուկրաինական կոմունիստ-
բուլչեիկներին և բորոտրիստների հետ ծագող տարաձայնու-
թյունների ժամանակ, յեթե տարաձայնությունները վերա-
բերում են Ուկրաինայի պետական անկախությանը և նրա
դաշինքի ձևերին Ռուսաստանի հետ, ընդհանրապես ազգա-
յին հարցին: Մենք բոլորս, և՛ վեկիկոոսական, և՛ ուկ-
րաինական, և՛ ուրիշ ինչ ազգի ասես կոմունիստներս,
պետք է չզիջող և անհաշտ լինենք պրոլետարական պայքա-
րի հիմնական, արմատական, բոլոր ազգերի համար միա-
տեսակ հարցերի, պրոլետարական դեկտատուրայի, բուր-
ժուազիայի հետ համաձայնողականություն չթույլատրելու,
մեզ Դենիկինից պաշտպանող ուժերի մասնատում չթույ-
լատրելու հարցերի նկատմամբ:

Հաղթել Դենիկինին, վոչնչացնել նրան, անհնար դարձ-
նել նման արշավանքի կրկնումը—այս է և՛ վեկիկոոսական
և՛ ուկրաինական բանվորների և դյուղացիների արմատա-
կան շահը: Յերկար և դժվարին է պայքարը, վորովհետև
ամբողջ աշխարհի կապիտալիստներն ոգնում են Դենիկինին
և կոգնեն դանադան տեսակ Դենիկիներին:

Այդ յերկար ու դժվարին պայքարում մենք, վեկիկո-
ոսական ու ուկրաինական բանվորներս, պետք է սերտ

զաշնակցած ընթանանք, վերոմհետեւ ջող-ջող մենք, անշուշտ, գլուխ չենք բերի այն: Ինչպիսի ել վոր լինեն Ուկրաինայի և Ռուսաստանի սահմանները, ինչպիսի ել վոր լինեն նրանց պետական վոխհարարերությունների ձեւերը, այդ այնպես կարեւոր չեն, դրանում կարելի յե և պետք է զիջումներ անել, դրանում կարելի յե վորձել և՛ մեկը, և՛ մյուսը, և՛ յերրորդը, — դրանից բանվորների և գյուղացիների դործը, կապիտալիզմի դեմ հաղթանակ տանելու դործը չի կործանվի:

Իսկ այ յեթե մենք չկարողանանք միմյանց հետ ամենաանբար միություն պահել, միություն Դենիկինի դեմ, միություն մեր յերկրների և բոլոր յերկրների կապիտալիստների և կուլակների դեմ, այն ժամանակ աշխատանքի դործը հաստատապես կկործանվի յերկար տարիներով այն խմաստով, վոր կապիտալիստներն այն ժամանակ կկարողանան ճղմել ու խեղդել թե՛ Խորհրդային Ուկրաինան և թե՛ Խորհրդային Ռուսաստանը:

Թե՛ բոլոր յերկրների բուրժուազիան, թե՛ ամեն տեսակ մանր-բուրժուական կուսակցությունները, «համաձայնողական» կուսակցությունները, վորոնք թույլատրելի յեն դանում միությունը բուրժուազիայի հետ բանվորների դեմ, ամենից ավելի ջանում եյին պառակտել տարբեր աղ-բությունների բանվորներին, անխտաճություն բորբոքել, բանվորների սերտ միջադգային միությունը և միջադգային յեղբայրությունը խախտել: Յերբ բուրժուազիային այդ հաջողվի, բանվորների դործը տանուլ է տրված: Դե՛հ թող Ռուսաստանի և Ուկրաինայի կոմունիստներին հաջողվի համբերատար, հաստատակամ, համառ միատեղ աշխատանքով հաղթել ամեն մի բուրժուազիայի ազգայնական մեքենայությունները, ամեն տեսակ ազգայնական նախապաշարմունքները և ամբողջ աշխարհի աշխատավորներին տարբեր ազգերի բանվորների և գյուղացիների խեղապես կայուն միության ուղինակ ցույց տալ Խորհրդային իշխանության համար, կալվածատերերի և կապիտալիստների

ճնշումը վոչնչացնելու համար, համաշխարհային Ֆեդերատիվ Խորհրդային Հանրապետության համար մղվող պայքարում:

28. XII. 1919:

«Правда» № 3, 1920 г. հունվարի 4:

ՃԱՌ՝ ԱՐՏԱՍԱՆԱԾ՝ ՊՐԵՍՆՅԱՅԻ ՌԱՅՈՆԻ ԲԱՆՎՈՐՆԵՐԻ ՅԵՎ ԿԱՐՄԻՐ-ԲԱՆԱԿԱՅԻՆՆԵՐԻ ԱՆԿՈՒՍԱԿՑԱԿԱՆ ԿՈՆՖԵՐԵՆՑԻԱՑՈՒՄ

1920 թ. հունվարի 26-ին:

ԼՐԱԳՐԱԿԱՆ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ

Կարմիր բանակի վերջին հաղթությունների կապակցութեամբ խիստ վտակեց մեր միջադգային դրությունը և պետք է նոր ուղիներ վնտուել մեր միջադգային խեղիները լուծելու համար:

Հենց վոր ստեղծվեց Խորհրդային իշխանությունը, նրա վրա հարձակվեցին միջադգային կապիտալի բոլոր ուժերը, իսկ այդ ուժերը շատ ավելի եյին Խորհրդային իշխանության ուժերից, և այդ պատճառով՝ տատանվողները կարող եյին տարակուսել, թե Խորհրդային իշխանությունը կարող է հաղթել: Բայց այնուամենայնիվ նա հաղթեց: Յեւ բավական է խելամուտ լինել այն բանին, թե ինչ կերպ հաղթեց Խորհրդային իշխանությունը, վորպեսզի հասկանանք, թե ինչ է հարկավոր անել հետագայում ևս հաղթելու համար:

Լենինը նշում է, թե վորչափ մեծ է հաղթությունը կապիտալի ուժերի դեմ, վորչափ մեծ է Կոլչակի ջախջախումը, վորը զաշնակիցներին հարկադրեց ողակումը վերացնել և հրաժարվել Ռուսաստանը խեղդելու պլանից:

Շատ ավելի ուժեղ թշնամու դեմ տարած այդ մեր հաղթությունը ցույց է տալիս, վոր իրավացի եյին բոլշևիկները, և վոչ թե նրանք, ովքեր պնդում եյին, թե մենք անհուսալի դործ ենք սկսում՝ համաշխարհային բուր-

ժողովրդի ղեմ գուրս գալով: Թեև ողակման վերացումը մեզ վերջը թեթևություն տալիս է, բայց և այնպես Արևմուտքի բուրժուազիան հափանորեն կիրորձի մեր դեմ գեռես պայքարել: Արդեն այժմ խի, ողակումը վերացնելով, նա մեր դեմ զրգուռում է լեհական սպիտակ-զվարդիականներին. այս պատճառով մեզ նորից անհրաժեշտ է զգաստ լինել, պատրաստվել նոր հարձակումների և ոգտվել յերկամյա պայքարի դասերից, ոգտվել այն միջոցներից, վերոնցով մենք մինչ այժմ հաղթում եյինք:

Մենչեիկները հաճախ մատնանշում եյին. Արևմուտքի պրոլետարները մեզ չեն աջակցում, նրանք թույլ են տալիս մեզ խեղդել, նրանք թույլ տվին Հունգարիային խեղդել: Կարծես թե ճիշտ է: Իսկ ինչո՞ւ Անտանտի զորքերը հեռացան Հյուսիսից և Ուկրաինայից: Այն պատճառով, վոր նրանց զինվորները, իրենք բանվորները, քանի խորանում են դեպի Սորհրդային Ռուսաստանի ներսը, այնքան ավելի վճռականապես հրաժարվում են մեր դեմ պատերազմելուց: Նշանակում է՝ մեր հաղթություն պատճառներից մեկն այն է, վոր մեր դեմ պատերազմել կարելի չէ միայն մեծ ուժով, իսկ մեծ զորք կարելի չէ ժողովել միայն բանվորներից ու գյուղացիներից, բայց Արևմուտքի այդ բանվորները չեն ցանկանում մեր դեմ պատերազմել: Նշանակում է՝ մենք հաղթեցինք վոչ այն պատճառով, վոր ավելի ուժեղ եյինք, այլ այն պատճառով, վոր Անտանտի յերկրների աշխատավորները մեզ ավելի մոտ գուրս յեկան, քան իրենց սեփական կառավարությունը:

Հաղթության յերկրորդ պատճառը «14 պետությունների արշավանքի» անհաջողությունն է: Այդ նշանակում է, վոր փոքր պետությունները չեն կարող միանալ բոլշևիկներին դեմ կռվելու համար, վորովհետև նրանք վախենում են, վոր իրենց սեփական հաղթություն և միաժամանակ դեմիկինչինայի հաղթության դեպքում կվերականգնվի Ռուսական կայսրությունը, վորը նորից կյանք չի տա մանր ժողովուրդներին: Յեվ մենք Եստոնիայի հետ հաշտություն ենք կնքում, վոր մեզ արդեն տալիս է բոլկադայի փառա-

կան ճեղքում, յեթե նույնիսկ բոլկադայի Ֆորմալ վերացումը լոկ խաբեբայություն էլ լինի:

Անտանտի մեծ տերությունները⁹ չեն կարող միանալ Սորհրդային իշխանության դեմ կռվելու համար, վորքովհետև իրար հետ չատ են թչնամի: Գերմանիան թաղուն մտածում է վերստի թալանչիական հաշտության համար Ֆրանսիայից վրեժ առնելու մասին, Ֆրանսիան Լեհաստանին զրգուռում է մեր դեմ, իսկ Անգլիան Եստոնիային թույլատրում է հաշտվել, միայն թե այդ Եստոնիան Անգլիայի հետ առևտուր անի: Յապոնիան, վոր Սիրիոյում ավելի ուժեղ բանակ ունի, քան մերն է, մեր դեմ կռվել չի կարող, վախենալով Ամերիկայի հարձակումից, վորի հետ ինքը թըշնամի չէ Զինաստանում ունեցած իմպերիալիզմի դադարթային շահերի պատճառով: Նշանակում է՝ մեր հաղթության յերկրորդ պատճառն այն է, վոր բանվորները համերաշխ են, իսկ բուրժուաները, քանի վոր նրանք մնում են բուրժուաներ, չեն կարող իրար չկրծել և իրար դեմ չպատերազմել շահույթի ավելորդ պատառի համար:

Յեվ այսպիսով մենք հաղթող գուրս յեկանք քաղաքացիական պատերազմի առաջին յերկու տարուց, վորոնք ամենակաշտի տարիներն եյին, վորովհետև մենք իմպերիալիստական պատերազմի հետևանքով քայքայված եյինք, մենք կտրված եյինք հացից և ածխից: Իսկ այժմ մենք առաջ հաց և վառելիք ունենք: Սիրիոյում ըստ մեկ մասնատրման (распредела) 21 միլիոն փութ հաց կա: Ճիշտ է, մենք այդ հացը միանգամից չենք կարող գուրս բերել, բայց չե վոր տրանսպորտը քայքայված է ամբողջ Յեվրոպայում, իսկ մեզանում դիտակցարար քայքայում եյին սպիտակ-զվարդիականները: Նրանք պայթեցրին Դնեպրի վրայի բոլոր կամուրջները, բացի Կիևի կամուրջից, իսկ դրանով բացատրվում է ինչպես ռադմական գործողությունների, նույնպես և հացի հայթայթման կասեցումը: Մենք ունենք Գուրյեվի նավթը, վորը մենք մոտ կբերենք, յերբ սառցից կազառվեն Կասպից ծովի ափերը: Մենք այդ ամենը հաշի յենք առնում և պատրաստվում ենք նավթը մոտ բերելու համար: Տրանսպորտը վերականգնելու համար մենք ստեղծում ենք

աշխատանքային բանակներ¹⁰, վորոնցից մեկն արդեն ձեռնարկել է Ալեքսանդրով—Գալ—Գուրյեով ճանապարհի կառուցմանը՝ նախ ժողովուրդի համար: Մենք բանակը դրացրել չենք կարող, վորովհետև մենք դեռ ունենք թշնամիներ, ինչպիսին է Լեհաստանը: Զորացրմանը խանգարում է նաև տրանսպորտի քայքայումը: Այդ պատճառով մենք բանակը կգործադրենք տրանսպորտի վերականգնման համար:

Ազիտակ—գլխարդիականներն իրենց բոլոր թերթիկներում գրում են, վոր բոլշևիկները հիանալի ազիտացիա ունեն, վոր նրանք ազիտացիայի համար փող չեն խնայում: Բայց չե՞ վոր ժողովուրդը ամեն տեսակ ազիտացիա լսել է—թե՛ ազիտակ—գլխարդիական, թե՛ ուչերեդիկայի: Ծիծաղելի չե՞ կարծել, թե նա դեռ քոլշևիկների հետևից այն պատճառով, վոր նրանց ազիտացիան ավելի ճարտար էր: Վոչ, բանը նրանումն է, վոր նրանց ազիտացիան ճշմարիտ էր:

Դեհիկինի և Կոլչակի գործողություններն ինքնին ազիտացիա էյին նրանց դեմ, ազիտացիա էյին հոգուտ Խորհրդային իշխանությունը: Այդ պատճառով էլ մենք հաղթեցինք: Մենք ցարին հեշտությունը տապալեցինք միջանի ժամում: Կալվածատերերին և կապիտալիստներին մենք տապալեցինք միջանի շարաթում: Յեվ այդ գործի միայն կեսն էր: Պետք է սովորենք նոր ձևով աշխատել: Առաջնությունը աշխատանքը կազմակերպում էր շահագործողը, առաջնությունը աշխատանքը միավորողը սովն էր, այժմ աշխատանքը միավորողը պետք է լինի բանվորների և գյուղացիների այն գիտակցությունը, վոր հարկավոր է աշխատել ծանր գործիչունից դուրս գալու համար:

Ասիայն այդ գիտակցությունն ունեն դեռ վոչ բոլորը: Յեվ մենք սկսում ենք նոր անարյուն պայքար այդ գիտակցություն համար: Մինչև այժմ բոլոր հեղափոխությունները վերջանում էյին կապիտալիստների և շահագործողների մի փոքրիկ խմբակի ուղտին: Այդ այն պատճառով էր, վոր ապրտամբած աշխատավորները համերաշխություն գիտակցությունը չունեյին: Յուրաքանչյուրը մտածում էր միայն

իր մասին, ամենքը կոչում էյին իրար հետ և յերես դուրս էյին գալիս սրիկաներն ու սպեկուլանտները:

Ահա կա մի գյուղացի, վոր հաց ունի, իսկ նրա կողքին քաղցածն է կանգնած, և նա դերադասում է հացը 1000 ուրլով վաճառել քաղցածին, քան այդ հացը պարտք տալ բանվորական իշխանությունը: Այստեղ նույնիսկ մեկն ասում է՝ «ձի՛շտ է»: Ա՛յ, թե՛ Դեհիկինը, թե՛ Կոլչակը փորձում էյին ազատ առևտուրը, բայց լավագույն, գիտակից բանվորներն ու գյուղացիները իրականում տեսան, թե ինչ է այդ, և նրանցից յերես դարձրին:

Առաջներում ասում էյին՝ «Յուրաքանչյուրն՝ իր համար, իսկ աստված՝ բոլորի համար» ու դրանից վորքան ցավեր առաջացան:

Մենք կասենք՝ «Յուրաքանչյուրը բոլորի համար, իսկ առանց աստծու մենք մի կերպ կկառավարվենք»: Մենք կպայքարենք բանվորների և այն գյուղացիների միջև յեղբայրական դաշինք հաստատելու համար, վորոնք պետությունը պարտքով հաց են տալիս—պարտքով, վորովհետև փոխարենը ստալժմ վոչինչ չենք կարող տալ, գուռավոր թղթերն էլ դրամ չեն: Մինչև այժմ մենք ստիպված էյինք պայքարել միայն նրա համար, վոր թշնամին մեզ չիսկզի, իսկ այժմ, յերբ շատ ավելի ուժեղ թշնամին ջախջախված է, մեր ձեռքերն ազատ են, և մենք պետք է ձեռնարկենք նոր կյանքի շինարարությունը գործին և, առաջին հերթին, վերականգնենք տրանսպորտը:

Մենք հարավում ունենք Կարմիր բանակի նվաճած արհեստանոցներ այն տեղերում, վորտեղ հացը մոտիկ է ուրեմն լրիվ աշխատեցնենք այդ արհեստանոցները, յերեք հերթափոխությամբ, և վոչ այնպես, ինչպես աշխատում են քաղցած մարդիկ:

Մենք տրանսպորտի վերականգնման համար պետք է գործադրենք մեր կոմունիստական ազիտացիայի ամբողջ ուժը, վորի ոգնությունը մենք հաղթեցինք արտաքին թըշնամուն:

Յերբեմն մենք «փայլուն» արտաքին առևտուր էյինք անում, արտահանում էյինք 700 միլիոն փութ հաց: Դրանից

ՃԱՌ՝ ԱՐՏԱՍԱՆԱԾ ԱՊԱԿԻ-ՖԱՐՓՈՐԱՅԻՇ
ԱՐՏԱԿՐՈՒԹՅԱՆ ԲԱՆՎՈՐՆԵՐԻ
ՀԱՄԱՌՈՒՍԱՍՏԱՆՅԱՆ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐՈՒՄ

1920 թ. ապրիլի 29-ին

Յերեկվա որը մեզ յերկու նորութուն բերեց. նրանցից առաջինը շատ տխրալի յե—այդ լեհական կառավարութեան պլուխ՝ Պիլսուդսկու դիմումն է։ Այդ դիմումի տեքստը յիս դեռևս չեմ տեսել, նրա մասին ինձ հեռախոսով են հայտնել, բայց մի բան անկասկած է, վոր այն համազոր է Լեհաստանի կողմից Ուկրաինային պատերազմ հայտարարելուն։ Ինչպես յերևում է, Ֆրանսիայի խմբերախմբողների ազդեցութունը Լեհաստանի կառավարական շրջաններում հաղթող է դուրս յեկել։ Լեհական կառավարութունը վճռել է վերջ տալ մեզ հետ հաշտութեան մասին բանակցութուններ վարելու շուրջն իր վերջին՝ խուսանալելու քաղաքականութեանը և ռազմական դործողութուններ սկսել ամէլի լայն ճակատով։ Լեհաստանն արդեն վերցրել է ժիտոմիրը և շարժվում է Կիևի վրա։ Այդ մեղանից պահանջում են ամենամիջոցառումներն և անհետաձգելիորեն պաշտպանել պրոկետորիատի շահերը։ Մենք չենք կասկածում, վոր մենք կկայողանանք պաշտպանել այդ շահերը, մենք չենք կասկածում, վոր Անտանտի՝ Սորհրդային Ռուսաստանը խեղդելու այդ նոր փորձը ևս նույնպիսի կրախի կենթարկելի, ինչպես ղենիկինյան և կոլչակյան ամանտյուրան։ Այնքան է, վոր Լեհաստանը ռազմական ողնութուն է ստանում Ֆրանսիայից, Անգլիայից և ամբողջ Անտանտից։ Այդ տեսակետից շատ բնորոշ է, վոր անգլիական կառավարութունը Ղրիմի մասին մեզ հետ ունեցած բանակցութունների վերջին ստադիայում զգալի կերպով փոխել է իր սկզբնական բաբայցա—կամ վերաբերմունքը։ Անգլիայի առաջարկութեանը՝ մարդասիրութուն ցուցաբերել հանդես Ղենիկինի մարտիկների, վորոնք սեղմված են ծովին, մենք պատասխանեցինք, վոր պատրաստ ենք Ղրիմի սպիտակ-զարդիականները Հյանքն իրենց շնորհել, յեթե Անտանտն իր կողմից մարդասիրու—

հարստանում էյին ռուսական և արտասահմանյան միլիոնները, իսկ ռուս բանվորներն ու դյուղացիները սոված էյին։ Իսկ այժմ մենք պետք է բոլորին համոզենք, վոր միակ փրկութունն է՝ «բոլորը՝ բոլորի համար», մենք պետք է, ինչ էլ վոր այդ արժենա, վոչնչացնենք ազատ առևտուրն ու սպեկուլացիան, վորոնք հաց տալիս են միայն մի փոքրիկ խմբակի, իսկ մնացածներին՝ սով։ Մենք պետք է դյուղացիներին համոզենք, — և նրանք մեզ կհավատան, վորովհետև ազատ սպեկուլացիայի «բարիքները» նրանց ցուցադրեց Դենիկինը—նրանք կհասկանան, վոր միակ փրկութունն է—հաց պարտք տալ բանվորին և արհեստավորին, իսկ սրանք այդ պարտքը նրանց կվերադարձեն վոչ թե դուռնավոր թղթիկներով, այլ շինվածքներով և մանուֆակտուրայով։

Մենք սկսել ենք մի մեծ պատերազմ, վորը չուտ չենք ավարտի. այդ—աշխատանքային բանակների անարյուն պայքարն է՝ սովի, ցրտի և բժատիֆի դեմ—հանուն լուսավորված, պայծառ, կուշտ և առողջ Ռուսաստանի, բայց այդ պատերազմը մենք կավարտենք նույնպիսի վճռական հաղթութեամբ, վորպես ավարտեցինք կռիվը սպիտակ-զարդիականների դեմ...

Եստոնիայի հետ կնքվելիք հաշտութեան պայմանների մասին արած հարցումին Լենինը պատասխանեց, վոր մենք շատ զիջումներ արինք, վորոնցից վերափորը ռուս և եստոնացի խառն բնակչութուն ունեցող վիճելի տերիտորիայի զիջումն է։ Բայց մենք չենք ուզում մի կտոր հողի համար թափել բանվորների ու դյուղացիների արյունը, մանավանդ վոր այդ զիջումն արվում է վոչ առհավետ։ Եստոնիան անարում է կերենչչինայի շրջան, բանվորներն սկսում են ճանաչել իրենց ուչրեդելիային առաջնորդների ստորութունը, վորոնք կողոպտեցին արհեստակցական միությունները և պանեցին քրան կոմունիստ, նրանք չուտով կտապալեն այդ իշխանութունը և կստեղծեն Սորհրդային Եստոնիա, վորը մեզ հետ կկնքի նոր հաշտութուն։

«Правда» № 18, 1920 թ. հուլիսի 28:

Թյան ցուցաբերի դեպի հունդարական պարտիսի կոմս-
նիստները՝ նրանց խորհրդային Ռուսաստան թողնելով։ Մեզ
պետք է Ղրիմի այդ սպիտակ-դավադրականներին արյունը,
մենք միթեառության դրացմունք չունենք։ Մենք չստացանք
մեր հայտադրի պատասխանն անդլիսկան կառավարությու-
նից, վորն, ըստ յերևութին, Լեհաստանի այդ արշավանքի
կապակցությամբ էի շտապում այդ պատասխանը տալ։ Բայց
մենք հախտացած ենք, վոր անդլիսկան բանվորների շար-
քերում, նույնիսկ նրանցից ավելի ուղորտունիստորեն արա-
մադրվածները շարքերում, ինտերվենցիայի կողմնակիցներ
չեն գտնվի։

Մենք տեղեկություններ ունենք, վոր նույնիսկ Լեհաս-
տանում լեհական սոցիալիստական կուսակցությունը, վորը
Լեհաստանում հալածում եր կոմունիստներին, իր տա-
ղահան որդանում հայտարարում է, թե չի կարելի խոր-
հրդային Ռուսաստանի հետ վարկող խաղաղ բանակցու-
թյունները վիժեցնել Լեհաստանի կողմից ուղղիմաստի պա-
հանջ ներկայացնելով այդ բանակցությունները Բորիսովում
վարելու մասին։ Այդ թերթը լեհական կառավարության
նման դործելակերպը հանցադործություն է համարում։ Լե-
հերը մեզ առաջարկեցին բանակցությունները վարել Բորի-
սովում, առանց ուղիմաստի դործողությունները դադարեց-
նելու, այնինչ հատկապես այդ կետում բանակցություններ
վարելը մեզ կղրկեր բանակցությունների ժամանակ ուղիմա-
կան դործողությունները չարունակելու հնարավորությու-
նից, միևնույն ժամանակ Լեհաստանին լիակատար ադատու-
թյուն վերադարձնելով այդ ուղղությամբ։ Իհարկե, այդպիսի
պայմաններում խաղաղ բանակցություններ վարել մենք չե-
լինք կարող և առաջարկեցինք այդ բանակցությունների
վայրը, Լեհաստանի հետ վորտաղարձ համաձայնությամբ,
փոխադրել Փարիզ, Ռեմի, Վարշավա, Մոսկվա և կամ մի
այլ վորեւե քաղաք։ Այդ առաջարկության պատասխանը
յեղավ լեհական դորքերի լայն հարձակումն ամբողջ ճակա-
տով։ Մենք չենք կասկածում, վոր լեհական կառավարու-
թյունն այդ հարձակողական պատերազմն սկսել է հակառակ
իր բանվորների կամքի։ Ահա թե ինչու մենք այդ նոր
ավանայություն լիովին հանդիստ ենք վերաբերվում, մենք

դիտենք, վոր դրանից հաղթող դուրս կդանք, բայց դուք
դիտեք, ընկերներ, վոր ամեն մի պատերազմ կապված է
հակայական դժվարությունների հետ, վորոնց հաղթահարե-
լու համար մենք մի անգամ էն, վոր դիմել ենք բանվորա-
կան մասսաների ողնությանը։ Պատերազմը Լեհաստանի հետ
մեր վղին վաթաթված է, Լեհաստանի անկախության դեմ
մենք վոչ մի հետին միտք չունենք, ինչպես չունենք նաե
Լիտվայի և Բելոռուսիայի անկախության դեմ, բայց, չնա-
յած մեր ամբողջ դիմողությանը, այնուամենայնիվ մեր վղին
վաթաթում են պատերազմը, իսկ յեթե այդպես է, առա-
քուրս ինչպես մեկ մարդ պետք է վորքի յեղենք պաշտ-
պանելու համար թե՛ մեզ և թե՛ Ռեկրահան՝ լեհական իմ-
պերիալիստների հարձակումից։ Դրա համար մենք նորից
պետք է վորոչ բեկում առաջացնենք։ Վորքան ել մեզ հա-
մար ցանկալի լինի ըստ հնարավորին շուտ ձեռնարկել և
վորքան կարելի յե լայն ծավալել խաղաղ շինարարությու-
նը, բայց յեթե մեր վղին պատերազմ են վաթաթել, մենք
պետք է ամեն ինչ յենթարկենք այդ պատերազմի շահերին,
վորպեսզի մեզ համար ավելի հաջող և արագ հետևանքների
հասնենք։ Մենք պետք է բոլոր բանվորներին և դյուղացի-
ներին բացատրենք, թե ինչու Անտանտի դրդամբ Լեհաս-
տանը մեր դեմ պատերազմ է սկսել։ Մենք պետք է բացա-
տրենք, վոր այդ արված է՝ ուժեղացնելու համար այն բա-
րյերը, խորացնելու համար այն անդունդը, վորը Գերմա-
նիայի սրբյետարիստին բաժանում է մեզանից։

Մյուս կողմից, հենց յերեկ Բազմից լուր ստացանք,
վորը ցույց է տալիս, վոր խորհրդային Ռուսաստանի դրա-
թյունը դեպի լավն է դնում։ մենք դիտենք, վոր մեր ար-
դյունաբերությունը կանգ է առել վառելիք չունենալու
պատճառով, և ահա մենք լուր ստացանք, վոր Բազմի սրո-
լետարիատը իշխանությունն իր ձեռքն է առել և տապալել է
Ադրբեջանի կառավարությունը։ Այդ նշանակում է, վոր
մենք այժմ ունենք այնպիսի տնտեսական բազա, վորը կա-
րող է կենդանացնել մեր ամբողջ արդյունաբերությունը։
Բազմում կա մեկ միլիոն փութ նավթ, վորի համար մինչե
վերջերս վաճառահանում էլիս, դրա հետևանքով ել նույն-
իսկ նավթարդյունաբերող Նոբելը վորձում եր մեզ հետ բա-

նակցութիւններ սկսել այդ նաւթը խորհրդային Ռուսաստանն հասցնելու մասին: Այսպիսով մեր տրանսպորտը և արդիւնաբերութիւնը Բազմի նաւթահանքերից խիստ ելական ոգնութիւն կստանան:

Այսօր Պարենաւորման ժողովրդական կոմիտար ընկ. Տյուրուպան ինձ հաղորդեց, վոր Կուբանի մարզում և Կովկասում ահադին քանակութեամբ հացի սաշարներ կան, վոր կարելի չէ հուսալ, թե այստեղ ստանանք: Ուրեմն, մենք կունենանք վառելիք՝ արդյունաբերութեան համար և հաց՝ մարդկանց համար: Լարելով բոլոր ջանքերս տրանսպորտը վերականգնելու համար, մենք ձեռք կբերենք հաց և նաւթ, վորոնք ճիշտ տնտեսական հիմք կծառայեն բանվորների և գյուղացիների փոխհարաբերութիւնների համար: Մենք ասում ենք, վոր գյուղացին իր հացի ավելցուկները պետք է բանվորներին տա, վորովհետեւ ներկայիս պայմաններում այդ ավելցուկները վաճառելը հանցարարութիւն կլինի, և այդ պատճառով եւ, հենց վոր վերականգնենք մեր արդյունաբերութիւնը, ամեն ջանք կդորձադրենք գյուղացիներին քաղաքի պատրաստի Փարրիկատներով բաւարարելու համար:

Այս միջանի բառերով, վորքան ինձ ներում է ժամանակը, ձեր սուղ ուրվադժեղով հանրապետութեան ընդհանուր դրութիւնը ներկա մոմենտում, յես ինձ թույլ կտամ վերջացնել՝ վստահութիւն հայտնելով, վոր արհեստակցական միութիւններում կազմակերպված այն չորս միլիոն բանութիւններում կազմակերպված այն չորս միլիոն բանութիւններ և յիսնք վարում, հենվելով գյուղացիութեան լայն խաւերի վրա, չիտակելով մեր սրտփնտռալ կյանքի նեղ շրջանակներում՝ ինչպես առաջներում, նույնպես և ներկա մոմենտում, Լեհաստանի վերաբերմամբ մեր հարաբերութիւնների նոր ստադիայում, յերբ մեր սուղ բացվել են թե՛ Կուբանի հացը և թե՛ Բազմի նաւթը, ամեն կերպ կաշակցեն ընդհանուր-սրտփնտարական դործի հետագա հաջողութեանն ու զարգացմանը: Մենք գիտենք, վոր միայն բանվորների գիտակցականութիւնը, նրանց միավորվածութիւնը, արհմիութիւնների լիակատար համախմբվածութիւնը այն ուժն են, վորը փառավոր հաղթութիւններ եր տալիս

մեր Կարմիր բանակին, այն բանակին, վորը գիտակցականութեան ամենալավ հաղորդիչն եր գյուղացիների շարքերում, վորը սովորեցնում եր նրանց իրենց շարքերից դուրս չսլւթել մորթեալաներին՝ իշխանութիւնը բանվորների ձեռքում պահելու համար: Մեզ այժմ եւ են հարկավոր այդ գիտակցականութիւնը, միավորվածութիւնն ու արհմիութիւնների լիակատար համախմբվածութիւնը Լեհաստանի հետ ունեցած պատերազմում և արդյունաբերութիւնը վերականգնելու դործում: Այժմ պահանջվում է շարունակել և ուժեղացնել այն կարգապահութիւնը, վորը մեզ հարկավոր եր բոլոր արտադրութիւններում: Գիտակից բանվորները գիտեն, վոր յեթե դուք, բանվորներդ, մինչեւ այժմ չցուցաբերեցիք այդ կարգապահութիւնը, ապա մեզ կարող եր սպասել Հունգարիայի վիճակը: Ընկերները թող այս հիշեն և աշխատեն տեղերում իրենց մոտ ստեղծել այնպիսի դրութիւն, վոր ամենքը լիովին յենթարկվեն մեկ հիմնական խնդրի՝ պետք է վերացնել, պետք է վորքան կարելի չէ չուտ վերջ տալ «յուրաքանչյուրն—իր համար, միայն աստված ամենքի համար» այդ անիծյալ լողունդին: Պետք է պրոլետարական աշխատանքային կարգապահութիւնը հասցնել լարման ամենաբարձր աստիճանի, և այն ժամանակ մենք անպարտելի կլինենք: Մենք կապացուցենք, վոր խորհրդային հանրապետութիւնը չի կարելի հաշից հանել, և վոր մենք կկարողանանք մեր կողմը՝ ողնելու դրավել աշխարհի միացած բոլոր հանրապետութիւնները:

«Правда» № 92, 1920 թ. ապրիլի 30:

ՀԱՌ՝ ԱՐՏԱՍԱՆԱԾ ՀԱՄԱՌՈՒՍԱԿԱՆ ԿԳԿ-Ի,
ԲԱՆՎՈՐՆԵՐԻ, ԳՅՈՒՎԱՑԻՆԵՐԻ ՅԵՎ ԿԱՐՄԻՐ-
ԲԱՆԱԿԱՑԻՆԵՐԻ ԳԵՊՈՒՏԱՏՆԵՐԻ ՄՈՍԿՎԱՅԻ
ԽՈՐՀՐԴԻ, ԱՐՀԵՍՏԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ
ՅԵՎ ՖԱՐԻԿԱ-ԳՈՐԾԱՐԱՆԱՅԻՆ ԿՈՄԻՏԵՆԵՐԻ
ՄԻԱՑՅԱԼ ՆԻՍՏՈՒՄ

1920 թ. մայիսի 5-ին

Ընկերներ՝, յես կցանկանայի ձեր ուշադրութիւնը դարձնել մի կողմի վրա, վորը ներկա պատերազմը միջադ-

պային տեսակետից կամ, ավելի ճիշտը, Ռուսաստանի միջադպրոցին դրուժյան տեսակետից, տարբերում է նախորդ պատերազմներից: Իհարկե, ձեռնարկից վոչ վոչ չի կասկածում և չի կարելի կասկածել, վոր այդ պատերազմի իրենից ներկայացնում է դեպքերի յերկար շղթայի ողակներից մեկը, այն դեպքերի, վորոնք ցույց են տալիս միջադպրոցին բուրժուազիայի կատարի դիմադրութունը հաղթական պրոլետարիատի նկատմամբ, միջադպրոցին բուրժուազիայի կատարի վորձը՝ ինչ դնով ել լինի, ինչ միջոցներով ել լինի, խեղդելու խորհրդային Ռուսաստանը, տապալելու առաջին խորհրդային իշխանութունը: Իհարկե, չնչին կասկած անգամ չկա, վոր այդ յերեուցթների միջև, միջադպրոցին բուրժուազիայի նախկին վորձերի և ներկա պատերազմի միջև անսրայման կապ կա: Սակայն միևնույն ժամանակ մենք տեսնում ենք, թե մեր միջադպրոցին դրուժյան տեսակետից ինչպիսի հակայական տարբերութուն կա այդ պատերազմի և նախորդ պատերազմների միջև, թե մեր պայքարն ինչպիսի հակայական դարկ է տվել միջադպրոցին բանվորական շարժմանը, թե համաշխարհային պրոլետարիատն ինչպես է վերաբերվում խորհրդային Ռուսաստանի հաղթութուններին, ինչպես է դարգանում և ամրանում համաշխարհային պրոլետարիատն կռիվը և ինչպիսի հակայական աշխատանք է կատարված 2 և վորք ինչ ավելի տարվա ընթացքում, ինչ գոյութուն ունի խորհրդային իշխանութունը:

Դուք հիշում եք, թե ինչպես ամենահզորագույն, համաշխարհորեն իրենց մրցակիցը չունեցող կապիտալիստական պետութունների ամենապատասխանատու, ամենահզորագույն միջնորդները վերջերս կապիտալիստական աշխարհին հայտարարում եյին, վոր Ռուսաստանի դեմ իրենք 14 տերութուններից մի միութուն են սրատրաստել. դուք գիտեք, թե ինչպես այդ միութունը Ֆրանսիայի և Անգլիայի ամենագոր կապիտալիստների ճնշման տակ համախմբում եր Ֆուդենիչին, Կոլչակին ու Դենիկինին և ինչպես նա աղմակալի տեսակետից իրոք հակայական և համապարփակ մի պլան կառուցեց: Յեվ յեթե մենք այդ պլանը քանդեցինք, ապա այդ տեղի ունեցավ այն պատճառով, վոր իմ-

պերիտալիստների ամբողջ միասնութունը միմիայն յերեուցթական եր և միջադպրոցին բուրժուազիայի ուժերը վոչ մի վորձության ել չեն դիմանում, յերբ խոսք է լինում այն մասին, վոր իրոք պետք է զոհ՝ բերել իրեն: Պարզվեց, վոր չորս տարվա իմպերիալիստական սպանդից հետո աշխատավոր մասսաները չեն ընդունում մեր դեմ մղվող պատերազմի արդարացի լինելը, և մենք հանձինս նրանց մի մեծ դաշնակից ունենք: Անտանտի պլանն իրոք ավերիչ եր, սակայն նա քայքայվեց չորհրդի այն բանի, վոր կապիտալիստական տերութունները, չնայած իրենց ամենահզորագույն միությանը, չկարողացան իրականացնել այն. անգոր յեղան այն կենսագործելու: Այն տերութուններից վոչ մեկը, վորոնցից յուրաքանչյուրը կարող եր մեզ դերակիցել, չկարողացավ միասնութուն յերեան բերել, վորովհետև կազմակերպված պրոլետարիատը նրան չի աջակցում. վոչ մի բանակ—վոչ Ֆրանսականը, վոչ անգլիականը—չկարողացավ դիմանալ այն բանին, վոր իր գինվորները ռուսական հողի վրա ընդունակ լինեն կռվելու խորհրդային հանրապետության դեմ:

Յեթե մենք մտքով հետևենք, թե ինչպիսի հուսահատական դրութունների մեջ է յեղել մեր հանրապետութունը, յերբ նա, իրոք, կանգնած եր ամբողջ աշխարհի դեմ, անչափ ավելի հզոր տերութունների դեմ, և հիշենք, թե ինչպես մենք կատարելապես հաղթական դուրս յեկանք այդ բոլոր ծանր վորձութուններից, ապա այդ հիշողութունները մեզ պարզ սրտակերացում կտան այն մասին, ինչ վոր մենք այժմ ունենք մեր առջև: Մենք այստեղ ունենք վոչ նոր պլան, բայց վորը վոչ մի նմանութուն չունի այն իրոք համապարփակ միասնական պլանի հետ, վոր մենք սրանից կես տարի առաջ ունեյինք: Մենք ունենք հին պլանի բեկորներ, և այդ մեզ ուժերի միջադպրոցին փոխհարաբերության տեսակետից ամենից չափ յերաշխիք է տալիս այժմյան վորձի անհուսալի լինելու վերաբերյալ: Հին պլանում մենք ունեյինք նախկին Ռուսական կայսրության ծայրամասային բոլոր մասն պետութունների հետ,—վորոնց առաջ անամութաբար և ալանդակ կերպով ճնշում եր Վելիկոռուսիայի

ցարական և կապիտալիստական կառավարութիւնը, — դաշն կապած բոլոր իմպերիալիստական տերութիւնները կողմից բանվորա-դուրապիական հանրապետութիւնը խեղդելու մի փորձ․ իսկ այժմ միջանի տերութիւնները դաշն կապած սահմանային պետութիւններից մեկը հետ փորձում են անել այն, ինչ վոր չի հաջողվել բոլոր իմպերիալիստական տերութիւններին անել՝ դաշն կապած սահմանային բոլոր պետութիւնների հետ, և ինչ վոր նրանք ձեռնարկել են սրանից մեկ և կես տարի առաջ՝ դաշն կապած Կոլչակի, Դենիկինի և ուրիշների հետ։ Մենք այժմ իմպերիալիստական պլանի բեկորներն ենք տեսնում։ Իմպերիալիստական պլաններն աչքի չեն ընկնում։ Նրանով, վոր բուրժուազիան այստեղ առանձնահատուկ կերպով և ցուցաբերում իր կախարհութիւնը։ Նա դիտե, վոր իշխանութեան համար կոչում է իր տանը, վոր այստեղ բռնվում է վոչ թե ռուսական կամ լեհական հարցը, այլ իր սեփական դոյութեան հարցը։ Այդ պատճառով պետք է սպասել, վոր պլանի յուրաքանչյուր բեկորից նա աշխատի վերատեսչել հին, ձախողած պլանը։

Մեզ բոլորիս համար սրբող է իմպերիալիստական պետութիւնների չահերի ներհակութիւնը։ Չնայած նրանց միմյանքների բոլոր հայտարարութիւններին վիճելի հարցերը խաղաղ կերպով հարթելու մասին, իրոք իմպերիալիստական տերութիւնները քաղաքական հարցերում վոչ մի լուրջ քայլ չեն կարող անել, վոր չտարաձայնակեն։ Ֆրանսացիներին հարկավոր է ուժեղ Լեհաստան և ցարական տիպի ուժեղ Ռուսաստան, և նրանք պատրաստ են այդ նպատակի համար ամեն դոհաբերութիւն անելու։ Իսկ Անգլիան, իր աշխարհազորական դրութիւնից յեղնելով, ձգտում է մի այլ բանի—Ռուսաստանը բաժան-բաժան անելու, Լեհաստանը թուլացնելու, վորպեսզի Ֆրանսիայի և Գերմանիայի միջև համասարակշռութիւն չկան, վորը հաղթանակած իմպերիալիստներին ապահովի այն դադութիւնների կառավարումը, վոր համաշխարհային պատերազմի հետեանքով նրանք տիրել են, կողոպտելով Գերմանիային։ Այստեղ չահերի ներհակութիւնն աղաղակող է, և, վորքան ել իմպերիալիստական տերութիւնների Սան-Ռեմոյի ներկայացուցիչները մեզ հա-

մառացեն, թե դաշնակիցների միջև լիակատար համերաշխութիւն է տիրում, մենք դիտենք, վոր նրանց միջև վոչ մի համաձայնութիւն չկա։

Մենք դիտենք, վոր Լեհաստանի հարձակումը, այդ բեկորներն է այն հին պլանի, վոր մի ժամանակ միավորում էր ամբողջ միջազգային բուրժուազիային, և յետե այն ժամանակ հաջողութիւն չի ունեցել այդ հակադաս պլանը, վորը դուռ ռաբմական տեսակետից անպայման հաջողութիւն էր ապահովում, ապա այժմ այդ տեսակետից անգամ պլանն անհուսալի յետ։ Բացի դրանից, մենք դիտենք, վոր լեհական բուրժուազիայի հետ դաշն կապած իմպերիալիստական տերութիւնները և լեհական կառավարութիւնը խճմել են այնպես, ինչպես յերբեք։ Լեհական բուրժուազիան իր քաղաքականութեան յուրաքանչյուր քայլով վերջին ամիսների, շաբաթների և օրերի ընթացքում իրեն մեղակցում է սեփական աշխատավոր մասսաների առաջ, կոչում է իր սեփական դաշնակիցների հետ և իր քաղաքականութեան միջ վոչ մի հետեղական քայլ չի կարող անել։ Յերբեմն հայտարարելով իր անհաշտ վերաբերմունքի մասին դեպի Խորհրդային Ռուսաստանը և նրա հետ վորեւ խոսակցութեան մեջ մտնելու անհարկնութեան մասին, յերբեմն վերացնելով նրանից բոլորական և հանդիսավոր կերպով հայտարարելով այդ մասին իբր թե դոյութիւն ունեցող միութեան, իբր թե դոյութիւն ունեցող Ազգերի Լիգայի անունից, յերբեմն ել տեսնումների քաղաքականութիւնը, — իմպերիալիստները դրանով իսկ մեզ հնարավորութիւն են տվել և հնարավորութիւն են տալիս ապացուցելու մեր խաղաղասեր քաղաքականութիւնը, ապացուցելու, վոր մեր միջազգային քաղաքականութիւնը վոչ մի ընդհանուր բան չունի վոչ ցարական, վոչ ռուսական կապիտալիստների կամ բուրժուազիայի, թեկուզ և դեմոկրատական բուրժուազիայի, քաղաքականութեան հետ։ Մենք ամբողջ աշխարհի առաջ ապացուցեցինք, վոր մեր արտաքին քաղաքականութիւնն ընդհանուր վոչինչ չունի այն քաղաքականութեան հետ, վորը մեզ մշտապես վերադրում են բոլոր բուրժուական թերթերը։ Այսպիսով, Լեհաստանի քա-

զաքախանության մեջ վոչ մի խաբեբայութիւն չի մնացել, վոր նրանք իրենք մերկացրած չլինեն: Ռուսական յերեք հեղափոխութիւններ իմրճից մենք գիտենք, թե ինչպէս են այդ հեղափոխութիւնները պատրաստուել և ինչպէս նրանցից յուրաքանչյուրի հողի վրա զարգացել և այնուհետև ներքին և միջազգային քաղաքականութիւնը: Այդ փորձը ցույց է տալիս, վոր հեղափոխության պատրաստման գործում մեր ամենահաւատարիմ ոգնականը հանդիսանում են այն տիրող դասակարգերը, վորոնք, հաւակնելով ամեն տեսակի կոալիցիաների, ուչրեգիլիաների և այլն, հաւակնելով իբր թե ժողովրդական կամքի արտահայտության, իրոք սեփական քաղաքականությամբ աղլային կյանքի յուրաքանչյուր լուրջ, գժվարին և պատասխանատու մոմենտի ցույց են տալիս միմյանց հետ կռիւղ բուրժուական խմբավորումների, հաշտուելու անընդունակ, միմյանց հետ մրցող կապիտալիստների խմբավորումների շահամոլութիւնը, վորոնք հարյուրապատիկ անգամ ավելի, քան կոմունիստական սրտազանդան, իրենք իրենց մերկացնում են: Վոչ մի յերկրում, վոչ մի պետության մեջ բանվոր դասակարգը, թեկուզ և նա լինի ամենահեղափոխականը, յերբեք չէր կարող հեղափոխականանալ վոչ մի սրտազանդայով և սղեխտացիայով, յեթե այդ աղիտացիան իրենց սրտկտիկ վարմունքով չհաստատելին նրա սեփական յերկրի տիրող դասակարգերը:

Այն, ինչ վոր այժմ կատարվում է կապիտալիստական բոլոր յերկրներում, և վորքան զնում, այնքան սովելի ուժեղ և կատարվում, առանձնապէս այնպիսի մի յերկրում, ինչպիսին է Լեհաստանը, մեղ հաւատ է ներշնչում, վոր յեթե մենք հաղթող դուրս յեկանք անկասկած ավելի ծանր պատերազմից, յեթե մենք ճիշտ կերպով հաշի առանք անհամերաշխութիւնն ու հաշտելու անհնարինութիւնը զանազան խմբավորումների և կուսակցութիւնների բուրժուազիայի միջև այն մոմենտներին, յերբ այդ միավորումը նրանց առանձնապէս հարկավոր է, — ապա այժմ մեր միջազգային դրության բարեկամութիւնը հսկայական է: Այդ մեղ հաւատ է ներշնչում վոչ միայն ուժերի ներքին հարաբերակ-

ցության տեսակետից, այլ և միջազգային տեսակետից: Յեթե մենք վերցնենք ժամանակակից բոլոր իմպերիալիստական պետութիւնների ամբողջ սիստեմը, նրանց բոլոր ձգտումները, — իսկ մենք գիտենք, վոր նրանք արմատախիլ չարվող ձգտումներ ունեն ողտադործելու յուրաքանչյուր մոմենտը Ռուսաստանի վրա հարձակվելու համար, — և վերջին տարիների ու առանձնապէս վերջին կիսամյակի պատմության անժխտելի փաստերի տեսակետից կատարելապէս որդեկտիվորեն զնահատենք, ապա այդ մեղ ցույց կտա, վոր միջազգային թշնամին թուլանում է, վոր իմպերիալիստների միջև միացման բոլոր փորձերն ավելի և ավելի անհուսալի յեն և վոր այդ կողմից մեր հաղթութիւնն ապահովված է:

Սակայն, ընկերներ, յերբ մենք այժմ, դրադված լինելով տնտեսական խնդրով, ամբողջ ուշադրութիւններս կենտրոնացնելով խաղաղ տնտեսական շինարարութեան վրա, կանգնած ենք վերահաս նոր պատերազմի առաջ, մեղ համար եյապէս անհրաժեշտ է արագորեն վերադասավորել մեր շարքերը: Մեր ամբողջ բանակը, վոր վերջերս հանդիսացել է աշխատանքային բանակ, այժմ պետք է իր ուշադրութիւնը դարձնի այլ կողմի վրա. մենք պետք է մեր բոլոր գործերը թողնենք և կենտրոնանանք այդ նոր պատերազմի վրա: Մենք շատ լավ գիտենք, վոր այն հակառակորդը, վորն այժմ կանգնած է մեր դիմաց, մեղ համար սարսափելի չէ այն բանից հետո, ինչ մենք արդեն ապրել ենք, սակայն նա կարող է նոր ծանր դոհեր պահանջել բանվորների և դյուղացիների կողմից, կարող է բաղմատակ դժվարացնել մեր տնտեսական շինարարութիւնը, քաջբայման, սովերման դուրը հասցնել տասնյակ, հարյուրավոր և հազարավոր դյուղացիական տնտեսութիւններ, ինչպէս և իր ժամանակավոր հաղողությամբ հարութիւն տալ մեր կողմից ջախջախված իմպերիալիստների մարած հույսերին, այն իմպերիալիստների, վորոնք, իհարկէ, չեն զբաւա նրան հարելու: Այդ պատճառով մենք պետք է ասենք, վոր մեր այն կանոնը, վորով մենք առաջնորդվել ենք նախորդ բոլոր պատերազմներում, պետք է անփոփոխ կերպով վերածնվի

նաև այժմ: Յեթե հակառակ մեր ամենահաշտարար մտա-
դրություններին, չնայած նրան, վոր մենք հակայական դի-
քողություններ ենք արել, վոր մենք հրաժարվել ենք աղպա-
յին բոլոր պահանջներից, լեհական կալվածատերերն ու լե-
հական բուրժուազիան մեր վրին պատերազմ փաթաթեցին
յեթե մենք հավատացած ենք,—իսկ մենք պետք է հավա-
տացած լինենք,—վոր բոլոր յերկրներին բուրժուազիան,
նույնիսկ այն բուրժուազիան, վորն այժմ լեհերին չի ող-
նում, յերբ պատերազմը բոլորովի, նրանց կողմի, վորով-
հետև լուծվում է վոչ միայն ուսական կամ լեհական հար-
ցը, այլ ամբողջ բուրժուազիայի դոյության հարցը,—ապա
մենք պետք է հիշենք և ինչ դնով ել լինի իրադործենք,
մինչև վերջը կենսադործենք այն կանոնը, վորին մենք հե-
տևել ենք մեր քաղաքականության մեջ և վորը միշտ ապա-
հովել է մեր հաջողությունը: Այդ կանոնն այն է, վոր յերբ
դործը սրատերազմի յե հասել, ապա ամեն ինչ պետք է
յենթարկվի պատերազմի շահերին, յերկրի ներքին ամբողջ
կյանքը պետք է յենթարկվի պատերազմին, չնչին տատա-
նումն անդամ այդ տեսակետից անթույլատրելի յե: Վոր-
քան ել ծանր լինի ընկերների հակայական մեծամասնության
համար շատ մոտիկ ժամանակներս այլ ուելների վրա փո-
խադրված աշխատանքից կտրվելը, այն ուելների, վորոնք
ավելի չնորհակալ և անհրաժեշտ են խաղաղ շինարարության
խնդիրների համար, պետք է հիշել, վոր չնչին զանցառու-
թյունը, անուշադրությունը մեր այն լավագույն ընկերնե-
րի, բանվորների և դյուղացիների մեր յերկտատարդ օե-
րունդների, մեր կոմունիստների անտեղի տասնյակ-հազա-
րավոր ավելորդ մահն են նշանակում, վորոնք, ինչպես
միշտ, մարտնչողների առաջին շարքերումն են: Ուստի կըր-
կին անդամ—ամեն ինչ պատերազմի համար: Թող վոչ մի
ժողով, վոչ մի խորհրդակցություն չանցնի առանց ամեն մի
քննարկության ժամանակ առաջին տեղն այն հարցը դնե-
լու, թե՞ մենք արդյո՞ք ամեն ինչ արել ենք, վոր պատե-
րազմին ողնած լինենք, արդյո՞ք մեր ուժերը բավականա-
չափ լարված են, արդյո՞ք բավականաչափ ուղնություն և
ուղարկված ճակատ: Հարկավոր է, վոր այստեղ մնան մի-

միայն նրանք, ովքեր ընդունակ չեն ճակատում ողնելու:
Բոլոր զոհարերությունները ճակատին, ամբողջ ողնությու-
նը նրան, դեն չպրտելով բոլոր տատանումները: Յեվ,
կենտրոնացնելով բոլոր ուժերը և բոլոր զոհարերություն-
ներն անելով, մենք, անկասկած, կհաղթենք նաև այս ան-
գամ:

Տպագրվել է 1920 թ.:

ԾԱՆՈԹԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

¹ Բրեստի հաշտության դաշնագիրը Գերմանիայի և Խորհրդային Ռուսաստանի միջև կնքվեց 1918 թ. մարտի 3-ին: Բուլևիկները կուսակցությունը և նրա առաջնորդներ Լենինն ու Ստալինը անհրաժեշտ էլին դանում հաշտության կնքել Գերմանիայի հետ, վերսկզբնական պատերազմ վարելն անհնարին էր՝ հին բանակը կազմալուծված էր, զորքերը ինքնակամ կերպով հեռանում էին ճակատից, յերկրում թաղա-վաքում էր ալերմունքը: Կուսակցության քաղաքականության դեմ, Լենինի և Ստալինի դեմ կատաղի պայքար մղեցին Տրոցկին և նրա ձեռնասան Բուխարինը, վերը գլխավորում էր այսպես կոչված «ձախ կոմունիստները» խումբը: Տրոցկին, Բուխարինը, Պյատակովը և մյուս. ափեն կերպ ջանում էին վիժեցնել Բրեստի հաշտության կնքումը, ձեռ-տելով հասնել խորհրդային իշխանության կործանմանը: Տրոցկին, բա-նակցություններ վարելով դերմանական հրամանատարության հետ, դա-վաճանարար խախտեց հաշտության կնքելու մասին կուսակցության դե-րեկտիվը և դերմանական դեներալներին հայտարարեց, թե Խորհրդային Հանրապետությունը հաշտության չի ստորագրել, բայց չի էլ պատե-րադմի: Տրոցկու այս պրովոկատորական քաղաքականությունը հասցրեց այն բանին, վեր դերմանացիները հարձակում սկսեցին Պետրոգրադի վրա: Տրոցկու և Բուխարինի դավաճանությունը թանդ նստեց Խորհրդ-ային Հանրապետությանը՝ ստիպված յեղանք հաշտության կնքել առաջ-վանից ալելլ ծանր պայմաններով:

Այդ ծանր մոմենտին կուսակցությունը համախմբվեց Լենինի և Ստալինի շուրջը: Տրոցկիստներն ու բուխարինականները ջախջախվեցին, և 1918 թ. մարտի 6-ին դումարված՝ կուսակցության VII համագումո-րը հաստատեց Բրեստի դաշնագիրը: Գերմանիայում տեղի ունեցած նա-յեմերբյան հեղափոխությունից հետո՝ 1918 թ. Բրեստի դաշնագիրը վոչնչացվեց:

Ինչպես հաստատեց հակախորհրդային «աջ-տրոցկիստական բրդի» դատաւարությունը՝ 1938 թ., Բուխարինը և «ձախ կոմունիստները» նրա խումբը Տրոցկու և «ձախ» եսերների հետ միասին 1918 թ. սկզբում դադանի դավադրություն էլին սարքել, նպատակ ունենալով վիժեցնել Բրեստի հաշտությունը, ձերբակալել և սպանել Վ. Ի. Լենինին, Ի. Վ. Պատկինին, Յա. Մ. Սվերդլովին և կադմել նոր կառավարության՝ տրոցկիստներից, բուխարինականներից և «ձախ» եսերներից: — 18:

2 Խելագար տերտեր — արտփոխատուր Գապոն քահանան: 1905 թ. հունվարին Պետերբուրգում սկսվեց ընդհանուր դարձադուլ: Յարակիւն պահանջական բաժանմունքի առաջադրանքով Գապոն քահանան բանվորներին մի արտփոխատուրական պլան առաջարկեց՝ յերթ սարքել՝ սրբապատկերներով և ցարական պատկերներով դեպի Չմեռային պալատը և ցարին պետիցիա (խնդրագիր) տալ իրենց կարիքները մասին: Այդ պլանին նպատակն էր բանվորների զնդակահարութիւն առաջացնել և արջան մեջ խեղդել բանվորական շարժումը: Բուլշեիկները բանվորներին բացառմով էլին, վոր ազատութեան համար պետք է կռիւլ զենքը ձեռքին, և վոչ թէ ցարին խնդրագրեր տալով: Բայց բանվորները մի զգալի մասը դեռուս համատուժ էր, թէ ցարը նրանց կողմնէ, և 1905 թ. հունվարի 9-ին բանվորներն իրենց յերեխաների ու կանանց հետ զնացին դեպի Չմեռային պալատը: Յարակիւն դորքերը զնդակոծեցին բանվորների խաղաղ ցույցը. ամբլի քան հազար բանվոր սպանվեց, յերկու հազարեց ամբլի վիրավորվեց: Հունվարի 9-ի որը (այդ կիրակի յեր) սկսեց կոչվել «Սրբաճոտ կիրակի»: Բանվորները հասկացան, վոր ցարի «վորդ-մածութեան» վրա չպետք է հուշա դնել: Արդեն հունվարի 9-ի յերկուս Գետերբուրգի բանվորական ռալոններում սկսեցին բարեկազմեր կառուցել, պայքարը տեղափոխվեց և մյուս քաղաքները: Սկսվեց 1905 թ. հեղափոխութիւնը: — 18:

3 Հումգարակիւն, Խորհրդային Խանրապետութիւնը հոշակվեց 1919 թ. մարտի 21-ին և դալութիւն ունեցալ մինչև 1919 թ. ողոտտել 1-ը: Հունգարական Խորհրդային հանրապետութեան կործանման դլխալթը պատմաները Լենինը համարում էր հունգարական կոմկուսակցութեան սխալները, և դալմանութիւնը սոցիալ-դեմոկրատները, վորոնք խոտքով անցան խորհրդային իշխանութեան կողմը «և իրենց կոմունիստներ հայտարարեցին, իսկ իրականում չէին կենսադործում արդեալաբարեւոր դեկաաաութային համապատասխանող քաղաքականութիւն, այլ տաաան-վում էին, փորքողութիւն էին անում, վաղում բուրժուալիայի մոտ, մասամբ ուղղակի սարտաժի էին յենթարկում արդեալաբարեւոր հեղափոխութիւնը և մատնում նրան: Հունգարական Խորհրդային հանրապետութեանը շրջապատած՝ իմպերիալիզմի համալսարհային-հոր ալադակները (այոնքն՝ Անգլիայի, Յրանսիայի և ալլի թուրքութեան կառավարութիւնները) կարողացան, իհարկէ, ողտադործել հունգարեկան խորհրդային իշխանութեան կառավարութեան ներսում յեղած այդ աաաանութեանը և դադանարար խեղդեցին նրան ուումինական դահիճներ ձեռքերով» (Լենին): — 22:

4 1919 թ. դարնանը դեներալ Յուդենիչի սպիտակ-գվարդիական բանդաները հարձակվում էին Պետրոգրադի վրա: Վորպետի Յուդենիչի համար հեղաացնեն Պետրոգրադի դալթումը, անգլիական հակահետախուզութիւնը և զինվորական հրամանատարութիւնից յեղած դալմանները հակահեղափոխական խոտլութիւն բարձրացրին «Կրասնայա Գորկա» և «Սերայա լուադ» ամբոցներում (Ֆիննական ծոց, Կրոնշտադտի դեմ ու

դեմ): 1919 թ. հունիսի 10-ին խոտլութիւնը լիկվիդացիայի յենթարկվեց ընկեր Ստալինի անձնական ղեկավարութեամբ, վոր կուսակցութեան կենտրոնի առաջադրանքով Պետրոգրադը և յենկել Պետրոգրադի պալատ-պանութիւնը կաղմակերպելու համար: Այդ բացառիկ կարեւոր հաղթութեան մասին ընկեր Ստալինը Լենինին հեռագրում էր.

«Կրասնայա գորկայից» անմիջապես հետո լիկվիդացիայի յենթարկված «Սերայա լուադը», նրանցում հրանոթները միանգամայն կարդին վիճակում են, տեղի յե ունենում բոլոր ամբոցների ու բերդերի շուտափոխութիւն... (անընթեռնելի յե): Ծովային մասնադետները հալաաացնում են, վոր ծովի կողմից «Կրասնայա գորկայի» առումը շուտ է տալիս ծովային ամբողջ դիտութիւնը: Ինձ մնում է միայն վորդալայայես կոչված դիտութիւնը: «Գորկայի» արաղ առումը բացառվում է իմ և ընդհանրապես վոչ-զինվորականների կողմից սպերատիվ դործերի մեջ ամենակտիւս կերպով խանգարելով, վոր հասնում էր մինչև ծովի ու ցամաքի ուժերին տրված հրամանների վերացումը և մեր սեփական հրամաններն ընդունել տալը: Իմ պարտքն էմ համարում հայտնել, վոր յես այսուհետեւ էլ պիտի դործեմ այդ ձեռով, չնայելով դեպի դիտութիւնը տաճած իմ ամբողջ ակնածութեանը»: (Ստալին): — 58:

5 1918 թ. ամառը արեւելյան ճակատի հրամանատար յեղած «ձախ» Լսեր Մուրավյովի դալմանութիւնը կաղված էր «ձախ» ետերների՝ Մոսկվայում կաղմակերպած ապստամբութեան հետ (1918 թ. հուլիս): Մուրավյովը բաց արեց ռաղմանակաաղը Կոլչակի և չեխո-սլոակների առջև և փորձում էր իր դորքերը շարժել Մոսկվայի վրա: Մուրավյովի հակահեղափոխական ակնաադարան արագորեն լիկվիդացիայի յենթարկվեց: 1918 թ. հուլիսի 11-ին Մուրավյովին ձերբակալեցին: Նա դեմադրութիւն ցույց տվեց և սպանվեց: — 64:

6 Ու(ք)ի Կի կոչին՝ հակահաղված տալու Կոլչակին, վորը 1919 թ. դարնանը հարձակում էր դործում արեւելյան ճակատում, բանվոր դաաակարգը պատասխանեց կոմունիստական շարաթորյակներ կաղմակերպելով: 1919 թ. մայիսի 10-ին Մոսկվա—Կազան յերկաթուղու կոմունիստներն ու բանվորներն ալխատանքային որը վերջանալուց հետո ալխատանքի դուրս յեկան և անցկացրին իրենց աաալին «կոմունիստական շարաթը»: Լենինն այդ անվանեց «մեծ նախաձեռնութիւն»: Մոսկվայան յերկաթուղայինների նախաձեռնութիւնը համակեց վողը բանվոր դաաակարդին: Մայիսի 17-ին «շարաթորյակ» տեղի ունեցալ Ալեքսանդրովի յերկաթուղու վրա. մայիսի 31-ին տեղի ունեցալ աաալին «կոմունիստական շարաթորյակը» Տվերում, հունիսի 5-ին ժողովրդիները կոչին արձադանդեցին Սարատովի յերկաթուղայինները և այլն: Ալխատանքը շարաթորյակներում կաաարվում էր ալխատանքային որլա վերջանալուց հետո՝ ձրի: Բանվորներն ալխատում էին մեծ վոզեաութեամբ և աաալիս ալխատանքի բարձր արտադրողականութիւն: «Կոմունիստական շարաթորյակները»,—գրում էր Լենինը,—հենց այն պատճառով աղաաական հակալական նշանակութիւն ունեն, վոր նրանք մեղ ցույց են տալիս բանվորների դիտակցական և կամալոր նախաձեռնութիւնն

աշխատանքի արտադրողականության զարգացման մեջ, նոր աշխատանքային կարգավորումների անցնելու, տնտեսության ու կյանքի սոցիալիստական պայմաններ ստեղծելու մեջ»։ — 67:

7 Կուսակցական շարքը անցկացվեց ՌԿ(բ)Կ ԿԿ կողմից 1919 թ. հոկտեմբերից — դեկտեմբեր ամիսներում՝ բանվորներին և աշխատավոր ղեկավարներին կոմունիստական կուսակցության մեջ ներգրավելու նպատակով: Կուսակցական շարքին այն որերին եր, յերբ հարավային ռազմաճակատում դաժան պայքար կար ընդդեմ Դենիկինի, արևելյան ռազմաճակատում — ընդդեմ Կոլչակի, իսկ Պետրոգրադի մոտ — ընդդեմ Գեդելնի: Կուսակցական շարքի մասին ընթացում կուսակցության մեջ ընդունվեցին ավելի քան 240 հազար լավագույն, կոմունիզմի գործին անսահմանորեն նվիրված, ինքնագոհության պատրաստ բանվորներ, ղեկավարներ, կարմիր-բանակայիններ: — 80:

8 Բոլորսիստներ — «ձախ» եսերների ուղիղական կուսակցության անդամներ, վերոնր համախմբված էին «Բոլորտար» լրագրի շուրջը: 1919 թ. մարտին տեղի ունեցած իրենց համագումարում բոլորսիստներն ընդունեցին «Ուկրաինական կոմունիստական կուսակցություն» անունը, իսկ 1920 թ. մասն Ուկ. Կ. (բ.) Կ. մեջ: Վարպետներն ղեկավարվող լավագույն շատ բոլորսիստներ, արդեն լինելով կոմունիստական կուսակցության անդամներ, հակահեղափոխական աշխատանք էին տանում և հետագայում մեղադրվեցին Ներքոգործող կոմիտեի որդանների կողմից: — 99:

9 Անտանտ (Ֆրանսիայի, Անգլիայի, Անդլիայի (և մինչև 1917 թ. Հոլանդիայի) Ռուսաստանի) իմպերիալիստական պետությունների, վերոնր 1914—1918 թ.թ. պատերազմում էին Գերմանիայի կողմից գլխավորվող իմպերիալիստական տերությունների մի ալ խմբի դեմ: 1918 թ. Անտանտը հաղթություն տարավ, և 1919 թ. հունիսին կնքվեց Վերսալի հաշտության պայմանագիրը՝ մի կողմից Անտանտի պետությունների և մյուս կողմից Գերմանիայի ու նրա դաշնակիցների միջև:

1918—1920 թ. թ. Անտանտը յերեք գլխավոր արշավանք կացմակերպեց Խորհրդային հանրապետության դեմ, բայց պարտություն կրեց. Կարմիր բանակը ջախջախեց ինտերվենտներին և սպիտակ-գվարդիականներին: — 105:

10 Աշխատանքային բանակներն ստեղծվեցին 1920 թ. սկզբում, յերբ Կարմիր բանակը ջախջախեց Կոլչակին ու Դենիկինին: Կարմիր բանակի զորամասերն ուղտագործվում էին տնտեսական աշխատանքների վրա, գլխավորապես յերկաթուղային տրանսպորտի վերականգնման և ամֆի հանույթի ուղղությամբ: 1920 թ. ապրիլին Լեհաստանի դեմ սկսված պատերազմը և սպիտակ-գվարդիականների միացորդների հետ Ղրիմում ծվարած վրանդեի դեմ կատարված ռազմական գործողությունների զարկացումն ստիպեցին աշխատանքային բանակները նորից մարտական դրության մեջ դնել: — 103:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Հրատարակչության կողմից	3
Ընկեր-բանվորներ, ղեկավարներ, վճարական մարտի	5
ձախ՝ արտասանած Բուխարինի ուսույնի միտինգում	10
ձախ՝ արտասանած Պոլտևինիական թանգարանի միտինգում	12
ձախ՝ արտասանած «Կարմիր սպայի սրբ»	19
Դիմում Կարմիր բանակին	20
Նամակ Պետրոգրադի բանվորներին արևելյան ճակատին ողնելու մասին	22
ՌԿ(բ)Կ ԿԿ թեղիսներն արևելյան ճակատի դրության կապակցությամբ	23
Ձեկուցում՝ արհեստակցական միությունների խնդիրներին մասին արևելյան ճակատի համար կատարվող մոբիլիզացիայի կապակցությամբ	27
Ձեռնացիք լրտեսներից	44
Բոլորս պայքարի՝ ընդդեմ Դենիկինի	44
Մոմենտի հիմնական խնդիրը	45
Կոլչակի և Դենիկինի մասին ճշմարտությունը ժողովրդին բացատրելը	47
Աշխատանք մոբիլիզացիայի յենթարկվողների մեջ	48
Աշխատանք զսաակների մեջ	49
Ուղղակի ողտություն բանակին	51
Վաշ-ռազմական աշխատանքի կրճատումը	53
Աշխատանք ճակատամերձ գոտում	56
Վերաբերմունք ռազմական մասնագետներին («Ռազմագետներին»)	58
Պայքար հակահեղափոխության դեմ թիկունքում	62
Բանակչության գլխավոր մոբիլիզացիան պատերազմի համար	65
«Աշխատանք հեղափոխականորեն»	67
Նամակ բանվորներին և ղեկավարներին Կոլչակի վրա տարած հաղթանակի առթիվ	68
Պետրոգրադի բանվորների որինակը	77

Քանութեան պետութիւնը և կուսակցական շարաթը	80
Ճառ՝ ուղղված մորիլիզացիայի յենթարկված բանվորներին Մոսկւայի Բ. և Կ.-ը. Դ. խորհրդի պատշգամբից	83
Պետքադրազի բանվորներին և կարմիր-բանակայիններին	85
Ընկեր-կարմիր-բանակայիններին	86
Մոսկւայի կուսակցական շարաթի հանրագումարները և մեր խնդիրները	87
Վոլջույն Պետքադրազի բանվորներին	93
Նամակ Ուկրաինայի բանվորներին և դշուղացիներին Դենիկինի դեմ տարած հաղթանակները առթիւ	94
Ճառ՝ արտասանած Պրեսնյայի սայունի բանվորներին և կարմիր-բանակայիններին անկուսակցական կոնֆերենցիայում	103
Ճառ՝ արտասանած տպակի-ֆարֆորային արտադրութեան բանվորներին Համառուսաստանյան համագումարում	109
Ճառ՝ արտասանած Համառուսական ԿԳԿ-ի, Բանվորներին, Դշուղացիներին և Կարմիր-բանակայիններին Դեպուտատներին Մոսկւայի Խորհրդի, արհեստակցական միութիւններին և Փարբիկա-դոր-ձաքանային կոմիտեներին միացյալ նիստում	113
Պետքադրազի	123

Ճեղգիտան համեմատութիւն Լ. Արսլյան

Ս. Հակոբյանի թմբ. հսկողութեամբ

Տեխն. խմբ. Ս. Խաչատրյան

Սրբազրիչ Հ. Դոլուխանյան

Կոնտրոլ սրբազրիչ Լ. Արսլյան

Դրավիտի լիազոր Վ. 1107, հրատ. № 797

պատկեր № 58, տիրած 7000

Թղթի չափսը $72 \times 105 \frac{1}{32}$ (66.880 տղ. նիշ. 1 տղ. մամուլում)

8 տղ. մամուլ, 4 թերթ թուղթ

Հանձնվել է արտադրութեան 19/II 1940 թ.

Ստորագրվել է տպագրելու 9/III 1940 թ.

Դինը 1 ա., կաղմը 1 ո.

Բաղաբական գրականութեան պետական հրատարակչութեան տպարան,
Ֆերեան, Սլլահիկերդյան № 65

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0179757

ԳԻՆԸ 2 Ռ.

В. И. ЛЕНИН
В ЗАЩИТУ СОЦИАЛИСТИЧЕСКОГО
ОТЕЧЕСТВА

Государственное издательство политической литературы
Ереван ● 1940